

БІОГРАФІЧНІ ДОВІДКИ ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУВАЛИ І ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ІСТОРИЧНУ ОСВІТУ

Викладачі історії в Полтавському учительському інституті

1917 рік

1953 рік

ТАРАСОВ Василь Никифорович (20.03.1886, с. Нова Слобода Большеболдинського р-ну Нижньгородської обл. – 10.10.1957, м. Калінін, тепер – м. Твер) – перший викладач історії і географії в Полтавському учительському інституті (1914 – 1917).

Закінчив Нижньгородську духовну семінарію (1906) та історичне відділення історико-філологічного факультету Казанського університету з дипломом 1-го ступеня (1910), у тому ж році витримав додатковий екзамен на звання учителя історії середніх навчальних закладів. Уже студентом почав давати приватні уроки. У 1910 – 1912 рр. працював викладачем історії та географії Кукарської учительської семінарії, В'ятська губ. (зараз – м. Советськ Кіровської обл.). У 1912 – 1914 рр. – лектор із методики навчання історії та географії на курсах підготовки «неповноправних» учителів вищих початкових училищ при новоутвореному Єкатеринбурзькому учительському інституті. Одночасно був головою педради жіночої гімназії імені А.Е. Румянцева в Єкатеринбурзі.

Переведений штатним викладачем відкритого в липні 1914 р. Полтавського вчительського інституту, і працював у ньому до 25.09.1917 р. Викладав курси загальної та російської історії з методикою їх навчання; загальної та російської географії з методикою їх навчання. Директор інституту пише в його характеристиці: «видний <...> і освічений викладач своїх предметів, особливо історії, і тому користується любов'ю учнів та популярністю серед них; на службі старанний працівник, <...> товариський і послужливий».

Одночасно був головою педагогічної ради полтавської жіночої гімназії, яка належала Н.О. Старицькій (зараз на її місці школа № 6), викладав там педагогіку, історію та методику її навчання у 8-му педагогічному класі; викладач педагогіки такого ж класу в гімназії О.П. Вахніної.

Намагався займатися і політичною діяльністю: у липні 1917 р. висувався делегатом до полтавської міської думи від партії народної свободи (кадетів), яка була популярною серед ліберальної проросійської інтелігенції, що допускала культурну автономію українців, але була проти політичної автономії для України.

Після рішення про українізацію Полтавського учительського інституту займався пошуками роботи в російському закладі освіти. У нас є підстави з великою ймовірністю зробити припущення, що в працевлаштуванні йому допоміг родич Н.О. Старицької – заступник міністра народної освіти Росії і один із лідерів партії народної свободи В.І. Вернадський.

Наказом міністерства В.Н. Тарасов був переведений на посаду викладача історії, географії та політекономії словесно-історичного відділення Тверського учительсько-

го інституту, відкритого 2.11.1917 р. (який пізніше став Калінінським педагогічним інститутом; а зараз – Тверський державний університет). Після цього призначення виконував обов'язки товариша голови президії педагогічної ради учительського інституту (фактично, заступника керівника), а після його перетворення у 1918 р. на педагогічний інститут був членом правління закладу. Зокрема, займався організацією бібліотеки інституту; був першим завідувачем його навчальної частини, займався підбором кадрів, залученням викладачів-сумісників із Москви. Був завідувачем господарської частини інституту (із 03.1918), організовував виживання викладачів через заняття городництвом.

У 1918 – 1926 рр. у педінституті читав лекції з історії стародавнього Сходу, Греції та Риму (на семінарських заняттях формував навички роботи з документами). Проводив заняття з методики навчання історії та керував першими педагогічними практиками студентів. Певний час вів практичні заняття з історії культури. У 1925 – 1926 н.р. викладав економічну географію.

З 1926 р., коли соціально-історичне відділення педінституту було закрито, викладав спочатку історію, а потім – географію на підготовчому відділенні, вечірньому факультеті, робітфаці при педінституті, медичному технікумі тощо (у 1935 – 1936 н.р. був навіть на посаді завуча Школи медсестер і акушерок).

У 1934 р. в Калінінському педінституті була відновлена підготовка вчителів історії. Із 09.1935 р. В.Н. Тарасов призначений на посаду асистента кафедри історії (вів заняття зі стародавньої історії); із 04.1936 р. завідував історичним кабінетом; із 1937 р. – старший викладач, а з 09.1938 р. – в.о. доцента кафедри загальної історії; із 12.1940 р. – доцент кафедри історії стародавнього світу і середніх віків (затверджений у званні доцента Постановою Вищої Атестаційної комісії Наркомату освіти 28.03.1940 р.).

Уміло керував педагогічними практиками студентів, читав лекції з методики навчання на курсах підвищення кваліфікації вчителів. Виконував дослідження з методики навчання історії стародавнього світу. Ним укладений для вчителів «Довідник із історичної географії стародавнього світу для неповної середньої школи» (1936) – з використанням наочних посібників і художньої літератури на кожний урок; «Історико-географічний довідник зі стародавньої історії» (1940); стаття «Використання карти на уроках стародавньої історії» (1941). Отже, він продовжував інтегративний підхід до формування історичних і географічних знань, започаткований під час роботи у Полтаві.

Із 10.1941 р. – в евакуації; із 01.1942 працює доцентом кафедри історії Московського обласного педагогічного інституту, евакуйованого у м. Малмиж Кіровської обл. (методика навчання історії і підпрактика). Із 09.1943 повернувся в Калінін, де продовжив викладання на кафедрі загальної історії; був заступником декана із заочного навчання. Нагороджений медаллю за доблесний труд в роки війни (1946), знаком «Відмінник народної освіти РСФСР» (1947).

В останній рік роботи йому було важко конкурувати за увагу студентів з молодим колегою А.Я. Гуревичем, який щойно закінчив аспірантуру Інституту історії АН СРСР (у майбутньому – всесвітньовідомим істориком-медієвістом і культурологом). Тому В.Н. Тарасов у вересні 1951 р., у віці 65 років, вийшов на пенсію. Написав і опублікував *спогади*:

• Тарасов В.Н. В Полтавском учительском институте. (Из воспоминаний об А. С. Макаренко) // О педагогической деятельности А. С. Макаренко / Труды института теории и истории педагогики. Известия АПН РСФСР. – Вып. 38. – 1952. – С. 143 – 150.

• Тарасов В.Н. В Полтавском учительском институте // Воспоминания о Макаренко [Сб. материалов]. – Л. : Лениздат, 1960. – С. 41 – 49.

Укладач: Л.М. Булава

ЛИСОГОРСЬКИЙ Федір Васильович (1876 – ?), закінчив Тамбовську духовну семінарію й історичне відділення Санкт-Петербурзької духовної академії (в 1900 р. удостоєний ступеня кандидата богослов'я з правом здобуття ступеня магістра без нового усного іспиту, – тобто серед кращих випускників). Викладав латинь, історію і психологію в духовних семінаріях Вітебська, Іркутська і в гімназії м. Тамбов. Останнє місце роботи

перед Полтавою – Іркутський учительський інститут (1913-1914 рр.). Із 1914 р. – у Полтавському учительському інституті: викладач російської і церковнослов'янської мови з методикою; теорії словесності і російської словесності. Заступник директора і секретар педагогічної ради інституту. За словами директора інституту О.К. Волніна, «...бібліотека інституту мала всю необхідну літературу із предметів викладання завдяки старанням нашого бібліотекаря, любителя і знавця книги – викладача Ф.В. Лисогорського».

Після українізації учительського інституту і переведення О.К. Волніна в Новоніколаєвськ, із 09.09.1917 до кінця вересня виконував обов'язки директора. За нашим дослідженням, саме з очікуванням призначення Ф.В. Лисогорського на посаду директора покладав сподівання на роботу в інституті А.С. Макаренко, оскільки серед викладачів мав з ним найбільш тісні контакти в зв'язку зі спільними інтересами. На початку 1917/1918 н.р. Ф.В. Лисогорський призначений на посаду викладача історії, політичної економії та загального мовознавства. 1.12.1917 р. отримав призначення на посаду учителя історії в Новоніколаєвському учительському інституті (тепер – м. Новосибірськ), куди відбув О.К. Волнін, але в січні 1918 р. надіслав телеграму про неможливість доїхати до місця призначення.

Нам точно невідомо, до якого часу він працював далі в інституті, але читаємо в спогадах Г.Г. Ващенко: «Із педагогів, що працювали в інституті раніше, залишилося небагато, але був між ними Лисогорський, запеклий україножер, який уміло приховував свої настрої». У зв'язку з денікінською окупацією Полтави в другій половині 1919 р. знову виникли сподівання, що Ф.В. Лисогорського призначать на посаду директора інституту, тому А.С. Макаренко залишає ще не окупований Кременчук і спішно прибуває до окупованої Полтави. Але очікуване призначення знову не відбулося: швидше за все, Лисогорський був прийнятий на посаду вчителя наук (хоч документальних свідчень цьому поки що не знайдено).

Про подальшу долю Ф.В. Лисогорського нам довідатися не вдалося. Не розпитував про нього у О.К. Волніна і А.С. Макаренко при зустрічі 29.03.1939 р. – на відміну від питань про долю інших інститутських учителів...

Укладач: Л.М. Булава

Викладачі, які викладали, переважно, курси всесвітньої історії

КАГАРОВ Євген Георгійович (29.09.1883, Тбілісі – 19.03.1942, Єсентуки) – історик культури стародавнього світу; штатний професор кафедри всесвітньої історії ПННО.

Народився в родині службовця, вірменина. Закінчив із золотою медаллю Першу Тбіліську гімназію, історичне відділення історико-філологічного факультету Новоросійського університету, де поглиблено вивчав археологію та історію стародавнього світу. 1907 р. залишений на кафедрі класичної філології для підготовки до професорського звання під керівництвом професора Е. Штерна. У 1909 р. був відправлений у наукове відрядження за кордон.

У 1912 р. в Московському університеті захистив магістерську дисертацію на тему «Культ фетишей, растений и животных в древней Греции» (перевидано в 2017 р.) та перейшов на посаду екстраординарного професора до Харківського університету.

У 1919 р. в Харківському університеті захистив докторську дисертацію та в 1920 р. отримав звання ординарного професора цього університету.

На Історико-філологічному факультеті полтавського товариства «Просвіта» – професор з історії древніх культур, етнографії (1918-1921 рр.). У зверненні правління Полтавського інституту народної освіти (ПННО) від 14.05.1921 р. є прохання щодо оплати лекційних годин, прочитаних професором Кагаровим Є.Г., а в штатному розкладі

ПІНО – посада професора кафедри всесвітньої історії, в якому зазначене його прізвище (разом з Т.О. Богданович).

У 1919-1925 рр. – дійсний член Етнографічної комісії при ВУАН та дійсний член Всеукраїнської наукової асоціації сходознавства.

З 1925 р. жив у Ленінграді, працював на кафедрі етнографії університету, у Музеї антропології та етнографії та інших закладах.

Творчий доробок нараховує близько 500 праць, дуже різноманітних за тематикою, що сам історик визнавав головною характерною ознакою своєї праці. Приділяв головну увагу історії культури стародавніх народів, намагався встановити закономірності розвитку культури. Для розкриття своїх поглядів Є. Кагаров застосовував різні жанри: рецензії, бібліографічні нариси, монографії, статті. Центральне місце в його спадщині займають праці з історії релігії давніх греків, єгиптян та слов'ян. Був одним із перших релігієзнавців-соціологів, який прагнув показати розвиток релігії у контексті розвитку культури певного народу.

Менш помітне місце у творчості науковця займають історико-методологічні та теоретичні праці. Був одним з перших історіографів науки вивчення Стародавнього світу. Ще одним зрізом творчості історика є біографічні нариси, присвячені героям античної історії.

Займався також проблемами навчання і виховання. Автор популярних тоді книг: *Метод проектов в трудовой школе.* – Ленінград, изд. Брокгауз-Ефрон, 1926; *Современное педагогическое движение в Западной Европе и Америке [Текст]* / Е. Г. Кагаров. – Изд. 2-е. – Москва : Работник просвещения, 1928. – 276 с. : табл. та інших.

Укладач: Л.М. Булава

БОГДАНОВИЧ (уродж. КРІЛЬ) Тетяна Олександрівна (15.08.1872, м. Санкт-Петербург – 31.12.1942, Свердловськ – нині м. Єкатеринбург), – популяризатор історії, публіцист із кола В.Г. Короленка, громадський діяч, письменниця, перекладач (вільно володіла п'ятьма іноземними мовами).

Закінчила історико-філологічне відділення Вищих жіночих (Бестужевських) курсів у 1896 р. *Фото 1898 і 1918 рр.* Виступала в столичній пресі з публіцистикою, історичною белетристикою, перекладами. Була головою Бюро петербурзьких організацій Політичного Червоного Хреста, редактором відділу газети «Современное слово» (1908 – 1917); публікується в науковому й публіцистичному відділах журналу «Современный мир» (1907 – 1913), провідний публіцист газети «Современное слово» (1918).

У вересні 1918 р., на запрошення В.Г. Короленка, приїхала в Полтаву і жила в його домі до останніх хвилин життя письменника. Обрана професором всесвітньої історії Історико-філологічного факультету (зокрема, читала лекції з нової історії Європи; улюблена тема – Велика французька революція). У 1920 – 1921 рр. викладала курс лекцій зі всесвітньої історії у Полтавському педагогічному інституті та в Інституті народної освіти.

Працювала над монографією за архівом Кочубеїв (доля рукопису невідома).

Після від'їзду з Полтави в Ленінград очолювала там секцію дитячих письменників: публікувала історичні повісті й романи для юнацтва. Їй належать також переклади російською мовою творів Г. Спенсера, Г. де Мопасана, Ж. Верна, М. Метерлінка, С. Льюїса, Б. Келлермана, І. Йенсена та багатьох інших.

Померла в евакуації на Уралі від кліщового енцефаліту.

Укладач: Л.М. Булава

ВАСИЛЬЄВА Олександра Миколаївна (29.02.1888, м. Полтава – 01.11.1961, м. Полтава) – викладачка історії у Полтавському педінституті в 1919-1922 і 1945-1946 рр.

Батько – викладач російської словесності Полтавського кадетського корпусу. Закінчила полтавську Маріїнську гімназію; історико-філологічний відділ Вищих жіночих (Бестужевських) курсів (1913), та склала іспити при Петроградському університеті по історичному відділенню й отримала диплом I ступеня (1915).

У 1915-1919 рр. – учителька історії жіночих гімназій м. Полтави: приватних – В.П. Ахшарумової та М.П. Павелко; Маріїнської (фото того часу – угорі); в 1917-1920 рр. – Першої української гімназії ім.Котляревського. Брала активну участь у роботі «Просвіти» в Полтаві (курсах з українізації).

У Полтавському педінституті читала лекції зі стародавньої історії та історії середньовіччя; була секретарем науково-учебної ради словесно-історичного відділу (1919-1921). Викладала всесвітню історію в Полтавському інституті народної освіти (1921-1922), але не пройшла більшовицької «чистки».

Працювала вчителькою шкіл м. Полтави: №1 (1920-1930), №5 (1930-1933), №25 (1935-1938), №2 (1946-1947); курсів для військових (1938-1941); технікуму м'ясної промисловості (1943-1945); робітничих факультетів (1930-1935). На початку 1930-х рр. – позаштатна викладачка курсу історії народів СРСР на робітфаці Полтавського інституту соціального виховання.

У 1945-1946 н.р. на 0,5 ставки викладала на кафедрі історії СРСР Полтавського педінституту (фото цього часу – праворуч).

Заарештована 4.12.1947 р. Засуджена Полтавським обласним судом 14.02.1948 р. до 10 років позбавлення волі, з конфіскацією майна та поразкою у правах на 5 років (за те, що «упродовж 1941-1943, під час німецької окупації Полтави нетривалий час працювала паспортисткою в міській поліції, а в 1947 р. займалася антирадянською агітацією»).

Постановою Президії Верховного Суду УРСР 1954 року термін покарання Васильєвій О.М. було скорочено до 7 років, знята судимість і поразка у виборчих правах. У липні 1954 р. звільнена як невиліковно хвора і до смерті проживала в Полтаві. 18.01.1961 р. реабілітована Верховним Судом СРСР.

Укладачі: Л.М. Булава, В.С. Сушко

МОРОЗЕНКО-КОВБАСА Антон Фролович (23.07.1897, м. Павлоград, нині Дніпропетровської обл. – 11.12.1941, концтабір «Севвостлагу», Магаданський край) – історик, журналіст, громадський діяч.

У першій половині 1920-х років закінчив Катеринославський інститут народної освіти (тепер – м. Дніпро).

Із 1915 по 1919 рік був членом Української соціалістичної партії. Після створення партії боротьбистів став її членом, а від 1920 року – член Української Комуністичної партії (УКП), яка стояла в опозиції до КП(б)У в національному питанні. Був оргсекретарем Катеринославського губернського комітету УКП і секретарем їхньої газети «Боротьба». 1924 року у зв'язку з ліквідацією УКП стає членом КП(б)У. Секретар редакції селянської

газети «Зірка» (1923-30), а потім – літературного журналу «Зоря» та обласної газети з такою ж назвою (до 1932 чи 1933 р.).

Коли в 1933 році у Полтавському педінституті відкрили історичний відділ, А.Ф. Морозенко (з 01.12.1933 р.) був призначений на посаду нештатного доцента з дисципліни «Історія Комінтерну». А коли в 1934-1935 н.р. відділ перетворили на історичний факультет, і підготовка майбутніх учителів історії розширилася, він призначений на посаду в.о. доцента курсу історії середніх віків (не відразу, а після того, як його попередників звільнили за професійною непридатністю або з ідеологічних причин). Наказом ректора від 31.05.1935 р. введений у штат, як в.о. доцента середньовічної історії та історії Комінтерну. Але факультет був закритий (студенти переведені до Харківського педінституту), і в штатному розписі станом на 01.09.1935 прізвища Морозенка вже не бачимо.

Він повернувся до Дніпропетровська. 1936 року за «націоналістичні прояви» виключений з КП(б)У. Наприкінці 1936 р. мусив виїхати на Кубань, до станиці Старощербинівська, працював учителем, інспектором Щербинівського райвно. За «антирадянську агітацію» постановою Особливої наради при НКВД СРСР від 17.03.1940 р. засуджений до п'яти років виправно-трудоих таборів у віддалених місцевостях СРСР, де й помер від виснаження і недоїдання...

16.07.1964 р. президія Краснодарського крайового суду скасувала постанову Особливої наради при НКВД СРСР, і справу було припинено за відсутністю складу злочину. Антона Морозенка-Ковбасу реабілітовано (посмертно).

Укладач: Л.М. Булава

СОКОЛОВСЬКИЙ Олексій Хрисантович (14.03.1914, с. Степуки Лохвицького р-ну Полтавської обл. – 01.07.2000, Полтава) – історик-медієвіст, кандидат історичних наук (1954), доцент (1960).

Закінчив Луценківський технікум у Лохвицькому районі та нетривалий час працював агротехніком у м. Золотоноша (1932). Розпочав навчатися на історичному факультеті Харківського державного університету (1933-1935), але перевівся в Одеський державний університет. Після його закінчення (1938) залишений в аспірантурі кафедри середніх віків та завершив навчання в ній (1941). За сумісництвом працював асистентом цієї кафедри (09.1940-06.1941).

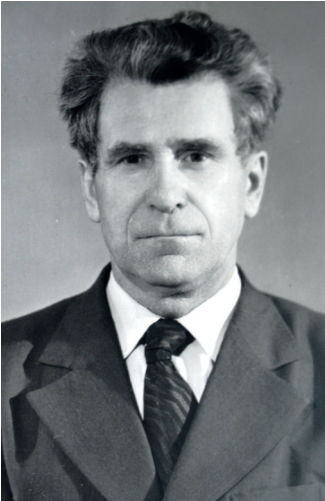
Учасник Другої світової війни (1941-1945). Із червня 1941 р. був командиром взводу та роти, брав участь у важких боях на Південному фронті. Нагороджений 6 медалями. У 1942 р. тяжко поранений, дев'ять місяців лікувався в госпіталях. Після лікування закінчив спеціальні курси і до 12.1945 р. працював у райвійськкоматах Гур'ївської області; ще півроку лікувався.

З 07.1946 р. – у Полтавському державному педагогічному інституті (нині – національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка): асистент, пізніше – старший викладач на новоствореній кафедрі загальної історії. Завідувач кафедри загальної історії (03.1950 – 09.1955), доцент кафедри історії (1956-1968), доцент кафедри загальної історії (1968-1985).

Коло наукових інтересів: медієвістика, методика викладання історії, історичне краєзнавство.

Він – уважний історик-дослідник, автор низки ґрунтовних статей з історії середньовічної Сербії. З 11.1952 до 01.1954 перебував у річній аспірантурі при Інституті слов'янознавства, після якої захистив кандидатську дисертацію «Феодальна вотчина в Сербії XIII-XIV вв.». Але керівництво інституту багато років безпідставно зволікало з переведенням його на посаду доцента.

Олексій Хрисантович брав участь у написанні полтавського тому «Історії міст і сіл УРСР», енциклопедичного довідника «Полтавщина». Порівняно невелика кількість

друкованих праць О.Х. Соколовського, автора сумлінного й відповідального, пояснюється умовами його часу, коли дослідникам історії зарубіжних країн обмежувався доступ до архівних джерел, видавництв і редакцій історичних журналів.

О.Х. Соколовський був висококваліфікованим викладачем, викладав різні курси, але основними для нього були Середньовічна історія та історії Стародавнього світу. Маючи від природи феноменальну пам'ять, вільно, не користуючись записами, оперуючи десятками дат та імен, на високому рівні проводив лекції і семінарські заняття. Студенти любили й поважали його ще й за особливі, характерні лише йому жести. До самого виходу на пенсію (30.06.1985) Олексій Хрисантович, окрім навчальної та наукової роботи, багато уваги приділяв вихованню студентів у дусі працьовитості та колективізму.

Був занесений до «Книги Пошани» інституту (див. фото).

Укладач: Н. В. Год, Л. М. Булава

МАЗУРЕНКО Лідія Логинівна (до 06.1954 – БЛІДЧЕНКО; 07.07.1920, м. Немирів, Вінницька обл. – 20.12.2000, м. Полтава).

До початку війни встигла закінчити три курси історичного факультету Харківського державного університету (1938-1941), а також річні курси медсестер. Працювала в евакогоспіталях Харкова і Новосибірська (11.1941-8.1943). У 1943 р. продовжила освіту в об'єднаному Українському університеті у місті Кзил-Орда в Казахстані; у 1944 р. реєвакуювалася до Києва і закінчила навчання на історичному факультеті Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (02.1945) з кваліфікацією «Історик, викладач історії». За направленням потрапила до Полтавського педагогічного інституту і пропрацювала в ньому 34 роки, до виходу на пенсію. З 01.03.1945 – асистент кафедри історії СРСР, а в 1948 р. перейшла на кафедру загальної історії (з кінця 1952 р. до початку 1954 р. була т.в.о. зав. кафедри); з 1955 р. – на об'єднаній кафедрі історії, з 1968 р. – на кафедрі загальної історії. Її наукові інтереси були пов'язані з новою історією Англії. Але найбільше Л.Л. Мазуренко проявила себе як майстерний педагог. Лекції з нової історії країн Західної Європи та Америки та історії країн Азії та Африки вона читала не лише змістовно, але й методично досконало й емоційно, подавала студентам приклади того, як можна і як необхідно використовувати художню літературу з метою образного сприйняття історичних подій і персоналій, користувалася авторитетом як людина чесна, порядна та принципова. Наукових праць не мала, хоч у 1958 р. склала кандидатські екзамени. Тому періодично її переводили з посади старшого викладача – на асистента (востаннє – 09.1974 р.). Не очікуючи чергового

розгляду питання про перебування на посаді подала заяву на звільнення і вийшла на пенсію (15.07.1979). Ще довгий час працювала страховим агентом.

Укладач: Н. В. Год

КАГАН Софія Хрисанфівна, в деяких документах пишуть – Христофорівна (03.02.1910, м. Київ – ?) – кандидат історичних наук (1950), викладач.

У 1924 – 1928 рр. працювала в школах м. Києва (піонервожата, лаборант) й одночасно навчалася на підготовчому факультеті. Закінчила історичний відділ Київського інституту народної освіти (тепер – КНУ імені Т.Г. Шевченка) в 1929 р. з кваліфікацією «викладач

історичних наук». У 1929 - 1933 рр. викладала в школах Києва. Навчалася в аспірантурі історичного факультету КНУ імені Т.Г. Шевченка (1933 - 1935), залишена на посаді асистента з історії СРСР (1934 - 1936). Консультант з історії наукової бібліотеки АН УРСР (1935 - 1939). У 1941 - 1945 рр. в евакуації у Самаркандській області (Узбекистан): працювала учителем, вихователем дитбудинку, помічником комбайнера. Чоловік загинув на фронті в роки Другої світової війни; в евакуації від недоїдання померли мама і маленька донька. Повернувшись із евакуації до Києва, викладала на заочному відділі Київського педінституту (1945 - 1947). Була прийнята на третій курс аспірантури Інституту історії АН УРСР (1948), захистивши там 4.05.1950 р. кандидатську дисертацію. До захисту дисертації працювала методистом Київського міського відділу освіти (1948 - 1950), а після захисту - викладачем школи офіцерського складу Київського військового округу (1950 - 1951).

Направлена апаратом відділу науки ЦК КП(б)У і міністерством освіти на посаду старшого викладача нової історії в ПДП імені В.Г. Короленка. Із 09.1951 по 07.1958 працювала на кафедрі загальної історії (з 1955 р. - історії). І хоч захистила кандидатську дисертацію з історії України, але викладала курси нової та новітньої історії, історії країн Сходу та спецкурси. 27.08.1956 р. звільнена з роботи як не обрана за конкурсом на посаду доцента. Після оскарження цього рішення, поновлена за наказом міністерства освіти на посаді старшого викладача з 14.03.1957 р. Повторно не обрана за конкурсом (тепер на посаду ст. викладача), і на цій підставі звільнена з роботи із 01.08.1958 р. у зв'язку із закінченням терміну контракту. Хоч її характеристики для продовження роботи в іншому закладі за підписом ректора і проректора, в цілому позитивні (знання студентів, в основному, забезпечувала, крім нового для неї курсу новітньої історії; не читає лекції для населення, не завжди діє тактовно стосовно студентів). Вважають, що звільнена на ґрунті антисемітизму. Її подальша доля нам невідома.

Укладач - Л.М. Булава

Л'ПАТНІКОВА Галина Іванівна (18.10.1923, с. Московське Каширського р-ну Воронежської обл. - 1.04.1992, м. Воронеж) - медієвіст, кандидат історичних наук (1953), доцент (1965).

Народилася в родині сільських інтелігентів (батько був репресований у 1937 р.). У 1941 р. вступила на факультет іноземних мов Воронежського педінституту. У 1942 - 1943 рр. перебувала в евакуації у м. Вельську Архангельської обл. (працювала вихователем у дитячому будинкові). 07.1943 р. вступила на історичний факультет Ленінградського університету, який перебував в евакуації у Саратові; із 1944 р. продовжила навчання в Ленінграді, але в зв'язку з хворобою в 1946 р. змушена була перевестися на історико-філологічний факультет Воронежського державного університету, який і закінчила в 1949 р. Була залишена в аспірантурі на кафедрі загальної історії (1949 - 1952). Працювала над темою кандидатської дисертації «Празький університет і громадське життя Чехії в другій половині XIV - на початку XV ст.». У 1950-1953 рр. вела курс історії південних і західних слов'ян (володіла п'ятьма мовами). Через місяць після захисту дисертації (23.12.1953) отримала направлення на посаду старшого викладача кафедри загальної історії Ніжинського педінституту, де викладала курси історії Стародавнього світу і Середніх віків та археологію (02.1954 - 08.1956); у 1954 - 1955 рр. була завідувачем цієї кафедри (до її злиття з кафедрою історії СРСР). *Фото 1950-х років.*

Перед 1956 - 1957 н.р., за наказом міністерства освіти, студенти Ніжинського педінституту переведені до Полтави, на історико-філологічний факультет ПДП імені В.Г. Короленка, а з ними - й деякі викладачі, у т.ч. Галина Іванівна. Вона впродовж двох

навчальних років викладала, переважно, курс Стародавньої історії на посаді старшого викладача кафедри історії. Оцінка її наукової і громадської діяльності з боку керівництва інституту була високою (отримала декілька подяк і чудову характеристику). Але житлом її не забезпечили. 31.08.1958 р. була звільнена з роботи в ПДПІ після повідомлення про те, що вона пройшла за конкурсом на роботу в педінституті міста Муром (Володимирська обл.); у 1958 – 1960 рр. викладала там історію Стародавнього світу, історію Середніх віків, факультативний курс «Культура Італії епохи Відродження». У 1960 – 1985 рр. працювала на кафедрі історії Воронежського педінституту, викладала історію Середніх віків, спецкурс «Історія культури епохи Відродження» та інші. Змушена вийти на пенсію в зв'язку з погіршенням здоров'я.

Залишилася в пам'яті випускників як висококваліфікований і доброзичливий викладач, інтелігентна людина з широким колом інтересів.

Укладач: Л.М. Булава

ПОДЛІЄСНИЙ Микола Павлович (12.09.1924, м. Куп'янськ – 10.07.2009, м. Харків) – викладач ПДПІ в 1957-1959 рр.

Учасник Великої Вітчизняної війни (був курсантом льотної школи, брав участь в обороні Москви, навчався у Воєнному інституті іноземних мов).

У 1954 р. закінчив історичний факультет Харківського державного педагогічного інституту; в 1957 р. – аспірантуру при Харківському державному університеті, після закінчення якої направлений Міністерством освіти на посаду асистента з історії нового часу в ПДПІ імені В.Г. Короленка. Для завершення кандидатської дисертації «Квітневе повстання 1876 року в Болгарії й громадська думка в Росії» у 1959 році йому була надана творча відпустка, після якої він на роботу в ПДПІ не повернувся, залишившись у Харкові. Дисертацію захистив у 1963 р.

У 1959-1979 рр. працював у Харківському державному університеті викладачем, доцентом кафедри нової та новітньої історії; у 1976-1977 рр. – завідувач цієї кафедри. Викладав курси «Новітня історія країн Європи та Америки», «Зовнішня політика Радянського Союзу», «Міжнародний комуністичний, робітничий і національно-визвольний рух» та інші.

З 1979 р. перейшов до Харківського інституту фізичної культури (зараз – академія), завідував там кафедрою (зараз – філософії і гуманітарних дисциплін).

Укладач: Л.М. Булава

ЧУПРУН Микола Йосипович (20.05.1922, с. Папужинці Тальнівського р-ну нинішньої Черкаської обл. – 22.09.2018) – кандидат історичних наук (1956), доцент (1964). Фото 1962 р.

У 1939 р. вступив, але через участь у війні тільки у 1947 р. закінчив з відзнакою історичний факультет Одеського державного університету, а в 1950 – аспірантуру при кафедрі нової історії цього ж університету.

Учасник Другої світової війни: у червні 1941 року встиг перейти на третій курс, тож мав право на броню. Але юнак відмовився й кілька тижнів оббивав пороги військкоматів, аж поки, зрештою, його зарахували до армії. Потім були авіаційно-технічне, а згодом – льотне училища. Був пілотом, авіамеханіком, комсоргом авіаполку. Нагороджений медаллю «За победу над Германией в 1941-1945 гг.».

Старший викладач кафедри загальної історії Дніпропетровського державного університету (01.1951-08.1956).

Із 1956 по 1996 рр. – у ПДП імені В.Г.Короленка: ст. викладач кафедри історії (1956-1964), доцент кафедри історії, яка змінювала назви на кафедру загальної історії, а пізніше – всесвітньої історії (1964-1996); завідувач кафедри загальної історії (11.1968-08.1978).

Викладав курси з історії нового і новітнього часу країн Європи та Америки. Вимогливий викладач, Микола Йосипович вирізнявся неабиякою людяністю й завжди підтримував здібних студентів, з готовністю допомагав їм.

У 1956 році М.Й. Чупрун захистив кандидатську дисертацію на тему «Сен Жюст і організація оборони Франції в 1793 році». Ним було опубліковано декілька статей про революційну діяльність якобінців. Два роки (1966-1968) викладач навчався у докторантурі, де працював над темою «Боротьба Французької комуністичної партії проти колоніалізму», але дисертації не підготував.

Був одним із засновників і директором музею історії Полтавського педуніверситету.

Укладач: Ю. В. Вільховий, Л.М. Булава

АВДЄЄВА Маргарита Олександрівна (уродж. ПОЛУКАРОВА; 18.01.1937, м. Житковичі БРСР, тепер – Республіка Білорусь) – кандидат історичних наук (1973), доцент (1979).

Закінчила Московський державний університет імені М.В. Ломоносова (1959).

Учитель історії (1959 – 1964), завідувача кабінетом, асистент кафедри політекономії (1964 – 1967) Полтавського інженерно-будівельного інституту.

У Полтавському державному педагогічному інституті ім. В.Г. Короленка з 1967: асистент (1967 -1974), старший викладач кафедри загальної історії (1974 – 1975), доцент кафедри загальної історії (1975 – 1990) і всесвітньої історії (1990 – 2004).

У жовтні 1973 року захистила кандидатську дисертацію в Московському державному університеті на тему «Брісбейк – представник американського утопічного соціалізму». У науковому плані її інтереси стосувалися історії соціалістичного і робітничого руху нового часу. Своєю навчальною роботою М.О. Авдеєва забезпечувала засвоєння студентами курсів нової історії та історіографії нової і новітньої історії. Саме на цій ділянці роботи вона виявила неабиякі здібності та обдарування педагога. Родзинкою її лекцій і семінарських занять була велика увага до питань культури. Вона неодноразово говорила, що працювати треба так, щоб за викладачем закріпилася хороша слава представника певної науково-педагогічної школи. М.О. Авдеєва володіла барвистою мовою, що робило її лекції привабливими і цікавими.

Коло наукових інтересів: всесвітня історія, методика викладання всесвітньої історії, історія світової культури.

З посади звільнена в 2004 році у зв'язку з виходом на пенсію.

Укладач: Б. В. Год

БАКА Михайло Васильович (13.01.1937, с. Михайлівка Велико-Багачанського р-ну Полтавської обл. – 27.02.2018, Полтава) – кандидат історичних наук (1974), доцент (1975).

Закінчив Великосорочинське педагогічне училище (1955), історико-філологічний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка (1961), аспірантуру на кафедрі нової і новітньої історії Московського державного університету імені М.В. Ломоносова (1973). Проїшов стажування в Берлінському університеті імені Гумбольдта (10.1972 – 07.1973). За роки аспірантури та стажування підготував і захистив кандидатську дисертацію на тему «Виникнення коопераційних соціально-економічних відносин – новий етап розвитку аграрного ладу в НДР».

У Полтавському державному педагогічному інституті (з 1999 – ПДПУ) імені В.Г. Короленка з 1961: старший лаборант (1961 – 1963), асистент (1963 – 1974), старший викладач (1974 – 1975), доцент (1975 – 2007), завідувач (08.1978 – 1997) кафедр загальної історії (1961 – 1968 р.), всесвітньої історії (1968-2006), всесвітньої історії та методики її викладання (до виходу на пенсію в 2007 р.). А ще випускники 1970-х згадують його як заступника декана історичного факультету – педантичного але людяного.

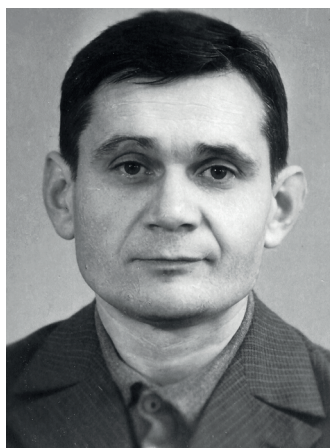
Як керівник кафедри М.В. Бака багато уваги приділяв науковому зростанню молодих викладачів, поставивши за мету забезпечення викладання усіх курсів загальної історії кандидатами наук. Цьому сприяла та обставина, що в 1970-ті роки вдалося розпочати співробітництво з кафедрою нової і новітньої історії Московського державного університету імені М.В. Ломоносова. Як підсумок – декілька молодих викладачів кафедри отримали можливість пройти школу університетської аспірантури або стажування.

За багаторічну плідну роботу М.В. Бака нагороджений медаллю «Ветеран праці» та знаком «Відмінник освіти України».

Коло наукових інтересів: новітня історія країн Європи та Америки, історичне краєзнавство Полтавщини. За роки праці на кафедрі загальної історії ним опубліковано півтори сотні наукових статей, тез, рецензій, майже половина з яких присвячена німецькій історії. Крім того, він є одним із авторів історичних нарисів про Полтаву та Полтавщину, тринадцяти статей енциклопедичного довідника «Полтавщина».

Крім того, Михайло Бака писав поезію та прозу. У світ вийшло близько десятка його збірок. А ще Михайло Васильович захоплювався малюванням.

Укладачі: Ю. В. Вільховий, Б. В. Год

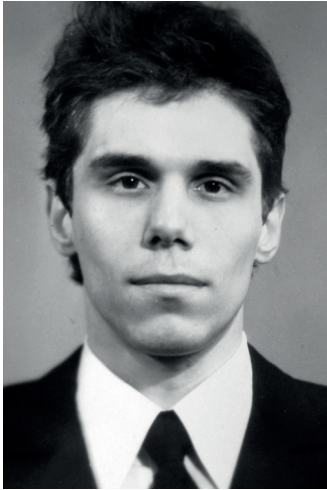
ВОЛОВИК Віктор Степанович (22.04.1938, м. Полтава – 29.02.2004, м. Полтава).

Закінчив з медаллю середню школу № 25 м. Полтави. Здобув вищу освіту на відділенні історії Греції і Риму історичного факультету Ленінградського державного університету імені А.А. Жданова (1960). Повернувшись до Полтави, він деякий час працював вихователем у школі, науковим працівником Полтавського краєзнавчого музею. Із 1961 року в ПДП імені В.Г. Короленка читав курс «Основи наукового атеїзму» за умови погодинної оплати, з 10.1963 р. пройшов за конкурсом на посаду асистента кафедри історії. Із 03.1968 р. обіймав посаду старшого викладача кафедри загальної історії, перейменованої в 1990 р. на кафедру всесвітньої історії. Усі 35 років викладав історію Стародавнього світу. Звільнений з роботи у зв'язку з досягненням пенсійного віку (08.1998).

Наукові інтереси В.С. Воловика були в сфері історії християнства. Працював над кандидатською дисертацією на тему «Раннє християнство в радянській історіографії». Аля ця тема була не кон'юнктурною, навіть небезпечною на ті часи, тому дисертацію не підготував.

В.С. Воловик був кваліфікованим фахівцем з історії Стародавнього світу. Як викладач вирізнявся унікальною пам'яттю. Він знав і пам'ятав по імені майже всіх студентів історичного факультету. Студенти любили його за спокійний, веселий, дотепний норов. Він був справедливим і вимогливим (на деяких курсах носив титул «Східний деспот»). Старшокурсники говорили про нього: «Хто подолав фараона (так його з любов'ю називали), той може вважати себе справжнім студентом». Серед спогадів випускників історичного факультету 1960-1990-х років найчастіше згадується добрими словами саме він.

Укладач: Б.В. Год, Л.Л.Бабенко, Т.П.Демиденко

ПОЛЯКОВ Олексій Юрійович (29.03.1956, м. Полтава) – асистент кафедри загальної історії в ПДПІ ім. В.Г. Короленка в 1977-1983 рр.

Після закінчення школи №3 м. Полтави із «золотою медаллю» в 1973 – 1977 рр. навчався на історичному факультеті Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка; мав успіхи в навчальній і громадській діяльності, науковій роботі з нової й новітньої історії світу; був головою студентського наукового товариства ПДПІ, «ленінським стипендіатом». Із 15.08.1977 р. призначений на посаду асистента кафедри загальної історії на ставку, але з 3.11.1977 р. переведений на роботу за сумісництвом із погодинною оплатою (240 годин на рік) у зв'язку з призначенням секретарем комітету комсомолу ПДПІ імені В.Г. Короленка (як основним місцем роботи).

Проходив строкову військову службу (05.1978 – 11.1979), а після повернення з армії 15.11.1979 р. поновлений на посаді асистента кафедри загальної історії з курсу історії країн Азії й Африки.

Із 09.1982 по 09.1983 був стажером-дослідником на кафедрі нової й новітньої історії Московського університету ім. М.В. Ломоносова, а з 15.09.1983 вступив туди ж у цільову стаціонарну аспірантуру. Його кандидатська дисертація пройшла обговорення на кафедрі і на спеціалізованій раді, проте до її захисту справа не дійшла, оскільки О.Ю. Поляков із невідомих причин припинив проходження необхідних процедур. Він залишився на викладацькій роботі у Москві – у педінституті імені Леніна (зараз – педагогічний державний університет). У 1990-х роках виїхав із родиною до США (м. Бостон), працював там на різних роботах.

Олексій Поляков був, безумовно, талановитою людиною, хорошим викладачем, дуже комунікабельною, яскравою особистістю. Його любили і викладачі-колеги, і студенти.

Укладач: Л.М. Булава

ЛАХИЖА Микола Іванович (24.05.1956, с. Круподеринці Оржицького району Полтавської області). Кандидат історичних наук (1985), доцент (1990). Доктор наук з державного управління (2010), професор (2014).

Закінчив історичний факультет ПДПІ імені В.Г. Короленка (1977) та аспірантуру при кафедрі нової і новітньої історії Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова (1985). Працював у Писарівській ЗОШ Новосанжарського р-ну в 1977/1978 н.р.

У 1978 – 1982 і 1985-1998 рр. працював асистентом, старшим викладачем, доцентом кафедри загальної (всесвітньої) історії ПДПІ імені В.Г. Короленка. Викладав курси нової і новітньої історії країн Європи і Америки, спецкурси з історії мистецтва, політичних систем зарубіжних країн та інші. Із 1998 по 2014 рік перебував на державній службі (Управління внутрішньої політики облдержадміністрації та Управління державної служби в Полтавській області). Водночас за сумісництвом працював доцентом кафедри права Полтавського університету економіки та торгівлі (1998-2009) та професором кафедри державного управління і права Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка. Із 2015 року працює на посаді першого заступника директора Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги в Полтавській області.

Автор 5 індивідуальних та 20 колективних монографій і понад 300 наукових праць з теорії та історії державного управління, історії України, краєзнавства, посібників та методичних рекомендацій.

Укладачі: Б.В. Год, Л.М. Булава

МЕЛЬНИКОВ Олександр Максимович (16.09.1946, м. Михайлівка, Волгоградська обл.).

У 1975 р. закінчив історичний факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (спеціалізація – історія стародавнього світу, історія середніх віків) і був направлений до аспірантури Московського державного університету імені М.В. Ломоносова (кафедра історії стародавнього світу). Після закінчення аспірантури (1978) працював асистентом в Луцькому педагогічному інституті. У 1979-1999 рр. – в ПДП імені В.Г. Короленка, на історичному факультеті (кафедра загальної історії): асистент (1979), старший викладач (1980), доцент кафедри всесвітньої історії (з 1994). Основна навчальна дисципліна – історія середніх віків. Викладав також історію стародавнього світу, нову та новітню історію країн Європи та Америки. У 1980-1982, 1984, 1990-1999 рр. був заступником декана історичного факультету з навчальної роботи.

У 1999-2006 рр. працював на різних посадах у Полтавській обласній державній адміністрації. У 2006-2011 рр. – на посадах старшого викладача та доцента у Полтавському кооперативному та Полтавському національному технічному університетах (викладав курси історії України, культурології, етики та естетики).

З 2011 року перебуває на пенсії, мешкає у м. Полтаві.

Укладач: О.М. Мащенко

МАЙБОРОДА Раїса Віталіївна (20.09.1955, с. Диківка Знам'янського р-ну Кіровоградської обл.) – асистент кафедри загальної історії ПДП ім. В.Г.Короленка в 1979-1983 рр.

Після закінчення в 1972 р. Знам'янської СШ №3 рік працювала бібліотекарем у школі с. Диківка, ще два роки (1973-1975) – учителем історії цієї ж школи, заочно навчаючись на історичному факультеті Київського державного університету імені Тараса Шевченка. З 1975 р. – студентка його стаціонарного відділення; в 1979 році отримала диплом із відзнакою (кваліфікація: «Історик. Викладач історії і суспільствознавства»).

Згідно з наказом Міністерства освіти УРСР направлена на посаду асистента в Полтавський державний педагогічний інститут імені В.Г. Короленка, де з 1.08.1979 р. стала членом кафедри загальної історії. Викладала нову історію (частина I-II).

Виконувала обов'язки заступника декана історичного факультету з виховної роботи.

Як перспективний викладач, була направлена з 1.09.1982 по 1.09.1983 р. на стажування до КДУ імені Тараса Шевченка, а з 30.11.1983 р. вступила туди ж до цільової аспірантури. По закінченню аспірантури отримала згоду від ректорату ПДП на відкріплення від цільового замовлення, залишилася в Києві.

У 1991 р. захистила кандидатську дисертацію: «Аграрні відносини в Сяноцькій землі у XVIII ст.» (під керівництвом д.і.н., проф. Маркіної В.О.).

З 1991 по 1997 р. – старший науковий співробітник відділу пам'яток княжої та козацької доби Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАН України.

З 1997 по 2014 р. – доцент кафедри історії Київського славистичного університету, де викладала курси: Історія Стародавнього Сходу, Історія Стародавньої Греції та Риму, Всесвітня історія, Спеціальні історичні дисципліни, Писемні джерела з давньої та нової історії України, Політична історія світу.

Основні наукові інтереси: аграрна історія Речі Посполитої XVIII ст.; джерелознавство історії України і Польщі XVI-XVIII ст. Оpubліковано близько 50 наукових праць.

Укладачі: Булава Л.М., Ставнюк В.В.

СТАВНЮК Віктор Володимирович (03.10.1956, с. Жван Мурованокуриловецького р-ну Вінницької обл.).

У 1977-1982 рр. навчався на історичному факультеті Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка.

У 1982-1984 рр. працював асистентом кафедри загальної історії історичного факультету Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка. Із перших днів він зарекомендував себе ґрунтовно підготовленим фахівцем-істориком, цілеспрямованою молодою людиною. 1984-1987 – аспірант кафедри історії стародавнього світу Московського державного університету імені М.В. Ломоносова. Захистив кандидатську дисертацію з історії стародавнього світу (1988). Це був перший в історії кафедри випадок, коли викладач кафедри захистив дисертацію з історії Стародавнього світу. У 1987-1993 рр. працював доцентом кафедри загальної історії, заступником голови профкому Полтавського педінституту. Викладав історію стародавнього світу.

Із 1993 – доцент, заступник завідувача (з 2010 – завідувач) кафедри історії стародавнього світу та середніх віків історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У 2006 захистив докторську дисертацію з історії стародавнього світу. З 2008 – професор. У різні роки у вишах м. Полтави та м. Києва викладав давньогрецьку та латинську мови. Підготував 12 кандидатів історичних наук з проблем історії стародавнього світу. Член експертної ради ДАК МОН України з історичних дисциплін, заступник голови науково-методичної комісії з історії Науково-методичної ради МОН України.

Укладач: Б. В. Год

САМОЙЛЕНКО Наталія Іванівна (09.06.1956, с. Гаровка Хабаровського краю, РФ) – кандидат історичних наук (1988), доцент (1993).

Закінчила Харківський державний університет, історичний факультет, із кваліфікацією: «Історик, викладач історії і суспільствознавства» (1978). Ще студенткою успішно займалася науковою роботою. Працювала за спеціальністю вчителем ЗОШ № 9 м. Павлограда, Дніпропетровська обл. (1978 – 1981). Із 10.1981 р. – асистент кафедри загальної історії ПДПУ імені В.Г. Короленка (тепер – ПНПУ). Навчалася в аспірантурі Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка за спеціальністю «Загальна історія» (1984 – 1987), після закінчення якої повернулася на попереднє місце роботи. Із кінця 1989 р. – на посаді до-

цента кафедри всесвітньої історії. У другій половині 1990-х рр. працювала на неповну ставку на умовах строкового трудового договору, а в 2002 р. – за сумісництвом. Основний навчальний курс – нова і новітня історія країн Азії та Африки.

Після звільнення з ПДПУ імені В.Г. Короленка – доцент кафедри історії Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка (2002 – 2015); в останні роки – радник Всеукраїнської Асамблеї болгар України.

Наукові дослідження, головним чином, пов'язані з болгаристикою.

Укладач – О.М. Мащенко

ЦЕХМІСТРО Ніна Яківна (21.05.1956, м. Полтава) – кандидат історичних наук (1983), доцент (1991).

Закінчила СШ №23 м. Полтави (1973), історичний факультет ПДП імені В.Г. Короленка (1977). У 1977 – 1979 рр. працювала учителем історії в середніх школах №19, №23 м. Полтави.

Закінчила аспірантуру кафедри історії радянського суспільства Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (1983), нині – КНУ імені Т.Г. Шевченка. Достроково захистила кандидатську дисертацію «Братское сотрудничество УССР и Российской Федерации в сфере экономики в годы восьмой пятилетки (1966-1970 гг.) і згідно з призначенням Міністерства освіти УРСР прибула на роботу до Полтавського педінституту: ст. викладач (1984 – 1988), доцент кафедри історії СРСР та УРСР (1988 – 1991), історії східного слов'янства (1991 –

1993), історії України (1993 – 1997), всесвітньої історії, перейменованої в 2006 р. на кафедрі всесвітньої історії та методики викладання історії (1997 – 2015). На останній викладала навчальний курс з історії слов'янських народів та історії міжнародних відносин. Вона була майстерним викладачем, скрупульозним науковцем, принциповою і порядною людиною. Голова методичної ради історичного факультету (2000 – 2014). Має почесні грамоти Міністерства освіти України, Головного управління освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації.

З 2015 року перебуває на заслуженому відпочинку, але з 2019 року працює методистом з історії в Полтавській малій академії наук.

Укладач: Т. В. Тронько

КРОТЮК Світлана Федорівна (01.07.1963 р., с. Малі Корovinці Бердичівського р-ну Житомирської обл. – 2012, м. Київ) – асистент кафедри загальної історії ПДП в 1986-1988 рр.

Закінчила школу із «золотою медаллю». Рік до вступу в університет працювала робітницею льонозаводу в селищі Іванків Київської обл. У 1981 р. вступила на історичний факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка, спеціалізувалася по кафедрі історії зарубіжних соціалістичних країн Європи, була в числі кращих студенток курсу. У 1986 р. закінчила університет, отримавши кваліфікацію «історик, викладач історії та суспільствознавства».

Після закінчення університету отримала направлення МОН і призначена на посаду асистента кафедри загальної історії ПДП імені В.Г. Короленка з 1.08.1986 р. Вела семінарські заняття з нової і новітньої історії. Працювала до 15.10.1988 р. (звільнена в зв'язку зі вступом до аспірантури за спеціальністю «загальна історія» Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка). У зв'язку з хворобою, термін навчання в аспірантурі їй був продовжений до 18.12.1992 р. Цим же числом датується заява на ім'я ректора про звільнення з роботи в ПДП за власним бажанням (через сімейні обставини).

У 1993 році стала кандидатом історичних наук (тема дисертації: «Культурні зв'язки України і Веймарської Німеччини (1921 – 1932 рр.)»).

У подальшому працювала в закладах вищої освіти м. Києва: до 1997 р. – доцент кафедри міжнародної інформації і порівняльного правознавства Міжнародного інституту лінгвістики та права; у 1997-2004 рр. – доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Київського міжнародного університету; з 2004 – доцент кафедри культурології факультету міжнародної інформації і права Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету. Мала наукові й навчально-методичні праці, переважно, з проблематики міжнародних відносин та культурології.

Померла в кінці зими 2012 р. після важкої хвороби.

Укладач: Л.М. Булава

МАСОЛ Світлана Леонідівна (11.11.1963, м. Чернігів) – асистент кафедри загальної історії ПДПІ в 1986-1988 рр.

У 1981-1986 рр. – студентка історичного факультету Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка; по закінченню отримала кваліфікацію «історик, викладач історії та суспільствознавства».

За направленням Міністерства освіти призначена з 15.08.1986 р. на посаду асистента кафедри загальної історії ПДПІ. Вела семінарські заняття з історії середніх віків та історії країн Азії й Африки. Була заступником декана факультету з виховної роботи. Працювала в ПДПІ до 25.09.1988 р.

Звільнена в зв'язку з переводом на посаду асистента кафедри загальної історії Чернігівського педінституту (працювала на цій посаді в 1988-1994 рр.). Упродовж 1990-1993 рр. виконувала обов'язки заступника декана історичного факультету Чернігівського педінституту з виховної роботи.

З 1994 року до цього часу працює в «Ощадбанку» (м. Чернігів).

За: Дятлов В.О., Кондратьєв І.В., Ячменіхін К.М. *Кафедра всесвітньої історії Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка.* – Чернігів: Сіверянська думка, 2007. – С. 59.

ВЕРЕЗОМСЬКА Світлана Жоржівна (12.07.1971, місто Полтава) – асистент кафедри загальної історії в 1993-1994 н.р.

Випускниця ПДПІ 1993 року (кваліфікація: «Учитель історії і правознавства»). Після закінчення навчання на рік залишена асистентом кафедри загальної історії.

З 2000 р. працює в Полтавському університеті споживчої кооперації України (нині – Полтавський університет економіки і торгівлі, ПУЕТ). Під керівництвом проф. Нестулі О.О. нею була підготовлена та успішно захищена кандидатська дисертація на тему «Федір Людвігович Ернст у пам'яткоохоронному русі України 1918-1933 рр.» (2004 р.).

На сьогодні працює доцентом кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ. Сфера професійних інтересів: соціологія, пам'яткознавство, історія української культури.

Укладач: Л.М. Булава

ЛЕВЧЕНКО Юрій Миколайович (25.05.1981, с. Пізники Чорнухинського району Полтавської області) – викладач кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії в 2006-2013 роках.

Закінчив Пізницьку ЗОШ (1996 рік, з відзнакою), шкільне відділення Кременчуцького педагогічного училища імені А.С.Макаренка (2000 рік, з відзнакою), історичний факультет Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (2005 рік з відзнакою), магістратуру (2006 рік з відзнакою), аспірантуру при кафедрі соціальної та корекційної педагогіки (2011 рік).

Працював на кафедрі всесвітньої історії та методики ПНПУ імені В.Г. Короленка: на посаді асистента (2006-2008), а з 2011 по 2013 рік – старшого викладача. Викладав курси «Новітня історія країн Європи та Америки», «Етнографія слов'янських народів». Користувався авторитетом серед викладацького колективу та студентів. Сфера наукових інтересів: Зародження і розвиток ідеалу освіти в педагогічній думці доби Античності.

Укладач: Бесєдіна Н.В.

Викладачі сучасної кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії

ЦЕБРІЙ (ОПЕНЬКО) Ірина Василівна (02.07.1958, м. Полтава) – доктор педагогічних наук (2013), професор (2015).

Закінчила Полтавське музичне училище імені М. В. Лисенка (1977), історичний факультет (1990), докторантуру (2013) Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка.

Після захисту кандидатської дисертації два роки працювала на кафедрі менеджменту освіти Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Працює на кафедрі всесвітньої історії та методики викладання історії ПНПУ імені В.Г. Короленка на посадах: асистента (2002), старшого викладача (2003–2005), доцента (2005–2015), професора (з 2015). Коло наукових інтересів: медієвістика, історія стародавньої цивілізації.

Викладає історію Стародавнього Сходу, типологію та динаміку людських цивілізацій. Професор Цебрій І.В. проводить велику роботу не лише з фахової підготовки студентів, але й естетичного виховання. Її дітищем став чудовий хоровий колектив «Тисяча років музики», студентський театр «Фабула», творчість яких відома далеко за межами Полтавщини.

Укладач: Л. М. Швець

БЕСЕДИНА (уроджена Порох) **Наталія Василівна** (13.02.1959, с. Вітрова Балка Кобеляцького р-ну Полтавської обл.) – кандидат історичних наук (2002), доцент (2004).

Закінчила історичний факультет Харківського державного університету імені О.М. Горького, де здобула кваліфікацію викладача історії і суспільствознавства (1981), аспірантуру Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (2000). У ПДПІ (нині ПДПУ) імені В.Г. Короленка з 1982 р.: асистент кафедри загальної історії (1982–1990), ст. викладач (1990–1997), асистент (2001–2003), доцент (2003) кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії. Вона веде лекційний курс і семінарські заняття з історії країн Азії та Африки.

Коло наукових інтересів: історія політичних систем та політичних культур країн Сходу.

Кандидатська дисертація : «Розвиток історичного краєзнавства на Полтавщині (кінець 50-х – 80-х рр. ХХ ст.)» захищена на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.051.10 у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна 15.03.2002 року. Спеціальність 07.00.01. – історія України. Науковий керівник – д.і.н., проф. Нестуля О.О.

У журналах і збірниках наукових праць опубліковано біля 100 статей.

Укладач: В. О. Рибачук

ВІЛЬХОВИЙ Юрій Віталійович (26.11.1973, с. Бровахи Корсунь-Шевченківського р-ну Черкаської обл.) – релігієзнавець, кандидат історичних наук (2003), доцент (2013), заступник голови Полтавського відділення Української асоціації релігієзнавців (з 2011).

Закінчив Дібрівську школу Миргородського р-ну Полтавської обл. (1991), історичний факультет (1996), аспірантуру (2001), докторантуру (2008) Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка (нині – національний педагогічний університет).

У Полтавському державному педагогічному інституті імені В.Г. Короленка з 1996: асистент кафедр історії України і народознавства (1996–1997), спеціальних історичних дисциплін і географії (1997–2002), історії України (1998–2002), старший викладач (2003–2004), доцент (з 2004) кафедри всесвітньої історії (нині – всесвітньої історії та методики викладання історії).

У 2004 році захистив кандидатську дисертацію і в цьому ж році вступив до докторантури, одночасно викладаючи новітню історію країн Західної Європи та Північної Америки. Крім науково-педагогічної роботи він багато уваги приділяє виховній роботі серед студентів, є активним членом народного хору «Калина» та факультетського гурту «Чебрець». Керує жіночим вокальним колективом «Черемшина». Виконує обов'язки заступника декана історичного факультету з виховної роботи.

Сфера наукових інтересів: новітня історія країн Європи та Америки, академічне релігієзнавство, етнологія та етнографія слов'янських народів.

Укладач: Р. О. Басенко

ГОД Наталія Володимирівна (уродж. ПША; 23.02.1969, м. Бобровиця Чернігівської обл.) – канд. пед. наук (2009), доцент (2010). Закінчила історичний факультет ПДПУ імені В. Г. Короленка (2001) та аспірантуру цього закладу вищої освіти (2009).

Кандидатська дисертація – «Моральне виховання особистості в педагогічній системі гуманіста Еразма Роттердамського» захищена в Полтавському державному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка в 2009. Спеціальність 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

У 1995-2002 роках працювала в ПНПУ імені В. Г. Короленка на посаді керівника гуртка розкрою і пошиття верхнього жіночого одягу; у 2002-2005 роках – учитель історії середньої школи №17 міста Полтави; у 2006-2009 роках – аспірант, із 2009 року – старший викладач, із 2010 року – доцент кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії ПНПУ імені В. Г. Короленка. Нагороджена грамотами університету.

Викладає нову історію Західного світу XIX – початку XX століття, історія країн Латинської Америки, гуманістичні ідеали в цивілізаційному поступі людства, культурна динаміка світових цивілізацій.

Досліджує історію освіти в країнах Північної і Центральної Європи XV-XVI століть. Опублікувала монографії: «Еразм Роттердамський – «наставник Європи»: історичні та педагогічні нариси (2012 рік), «Наука доброчесності» гуманіста Еразма Роттердамського» (2016 рік). Автор 5 навчальних посібників для студентів.

У журналах і збірниках наукових праць, зареєстрованих ДАК України, надруковано біля 60 праць. Упродовж науково-педагогічної діяльності брала участь у 45 наукових і науково-практичних конференціях і семінарах міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівнів.

Керує підготовкою курсових, бакалаврських і дипломних робіт зі всесвітньої історії, наукових статей студентів із метою презентації їхніх наукових доробків.

Укладач – Р. О. Басенко

ЛАХНО Олександр Петрович (7.10.1978, смт. Нові Санжари Полтавської обл.) – учений-історик, релігієзнавець, канд. іст. наук (2008), доцент (2011).

Закінчив Новосанжарський НВК, Полтавської обл. (1996), історичний факультет з відзнакою – бакалаврат (2001), магістратура (2002), аспірантура (2006) Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. У Полтавському державному (національному) педагогічному університеті імені В. Г. Короленка працює з 2002: асистент (2002-2006) кафедри історії України, ст. викладач (2006-2009), доцент (з 2009) кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії. Викладає історію слов'янських народів, керує етнографічною практикою.

Коло наукових інтересів: історія слов'янських народів, релігієзнавство, історія релігій, етнографія. Має понад 120 наукових і науково-методичних публікацій.

Укладач: Т. В. Тронько

РИБАЧУК Віктор Олексійович (02.02.1958, с. Велика Медведівка Шепетівського р-ну Хмельницької обл.)

Закінчив історичний факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (1984, з відзнакою). Із 1984 в Полтавському державному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка (нині – національний педагогічний університет) на посадах асистента (з 1984) та старшого викладача (з 1996) кафедри загальної історії (нині – всесвітньої історії та методики викладання історії). У 1991-1994 роках навчався в цільовій аспірантурі на кафедрі філософії Української академії аграрних наук у м. Києві, проходив стажування на кафедрі історії Стародавнього світу Московського державного університету.

Основні навчальні дисципліни, які він успішно викладає, це історія Стародавніх Греції та Риму, історіографія всесвітньої історії. Окрім того, проводить заняття з інших дисциплін всесвітньої історії. Вони відзначаються суворою логікою викладу матеріалу, великою увагою до ролі надбудовних категорій у процесі суспільно-політичного розвитку.

Коло наукових інтересів: античність, історія та методологія історичної науки.

Укладач: Л. М. Швець

ТРОНЬКО (уроджена Погорелова) **Тетяна Володимирівна** (03.03.1963, м. Полтава) – історик, кандидат історичних наук (2002), доцент (2004).

Закінчила історичний факультет (1984), аспірантуру (1995) Полтавського державного педагогічного інституту (нині – національний педагогічний університет). Нетривалий час працювала вихователем в одній із полтавських шкіл. З 1984 – у Полтавському державному педагогічному інституті імені В.Г. Короленка ст. лаборант (1984 – 1989), асистент кафедри історії СРСР та УРСР (1989 – 1992), історії України (1995 – 1997), всесвітньої історії (1997 – 2002), доцент кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії (з 2002).

Викладає історію первісного суспільства, історію слов'янських народів. Вона належить до розряду дуже працьовитих людей, із педагогічним хистом.

Заступник декана історичного факультету з питань практики, заступник завідувача кафедрою всесвітньої історії та методики викладання історії, секретар цієї ж кафедри.

Коло наукових інтересів: історія жіночої освіти, історичне краєзнавство Полтавщини, історія слов'янських країн, методика викладання історії у вищій школі.

Укладач: О. П. Лахно

ШВЕЦЬ Леонід Миколайович (30.09.1978, смт. Шишаки, Полтавська область) – учений-релігієзнавець, кандидат історичних наук (2011).

Закінчив історичний факультет (2000, з відзнакою), аспірантуру (2005) Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Із 1999 по 2000 працював учителем історії Верхолянської основної школи Полтавського району та Полтавської школи-інтернату №1. У ПДПУ імені В.Г. Короленка почав працювати з 2001 на посаді асистента кафедри історії України, у 2005-2006 асистента кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії, упродовж 2006-2015 – старший викладач, а з 2015 доцент кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії

з курсу історії Середніх віків. Активний учасник художньої самодіяльності. Коло наукових інтересів: релігієзнавство, історія церкви, державно-церковні взаємини, медієвістика.

Укладач: І. В. Цебрій

Викладачі, які викладали, переважно, курси вітчизняної історії

МІРЗА-АВАКЯНЦ (уроджена ДВОРЯНСЬКА) Наталія Юстівна (23.10.1888 за новим стилем, с. Хоцьки Бориспільського повіту Полтавської губ. (нині – Київська обл.) – 1940 ?, Лук'янівська в'язниця, м. Київ) – історик, викладач, громадський діяч.

Навчалася у Київській міністерській жіночій гімназії, з 1907 р. – на історико-філологічному відділенні державних Київських вищих жіночих курсів. Працювала вчителькою у Київській жіночій приватній гімназії Жеребцової (1908 р. її виключили за участь в організації студентського страйку). 1913 р. успішно склала державний іспит при Московському університеті. Відвідувала лекції при Московському міському університеті імені А.Шанявського. У Москві викладала історію в приватній гімназії Товариства середньої школи, протягом 1914-1915 років вела лекторій на педагогічних курсах при Московському учбовому окрузі, викладала в приватній гімназії та курсах для робітників.

У 1915 році повернулася до Києва. 1917-1918 рр. – працювала у зразковій школі при Педагогічних курсах А.Жекуліної та асистентка при лекторі з методики історії, викладала історію України в Київській Другій українській гімназії імені Кирило-Мефодіївського товариства. Перші статті та рецензії публікувала в Москві у часопису «Украинская жизнь». 1905-1906 рр. – член РСДРП, 1907-1917 рр. – УСДРП.

1918-1924 рр. – «полтавський період життя»: Наприкінці 1918 р. їй запропонували місце викладача історії в Учительському інституті. У перші місяці радянської влади (12.1919-01.1920) Учительський інститут був перетворений на місцеву вищу школу – Педагогічний інститут (нетривалий час була головою його науково-педагогічної ради та викладала історію України). Але з 03.1920 р. зосереджується на роботі професора Полтавського історико-філологічного факультету (І-ФФ) товариства «Просвіта», в якому працювала з 1918 по 1921 р., із перервою на час денікінської окупації. Розробила курс лекцій з нової дисципліни – української історіографії; в останній рік роботи І-ФФ була помічником декана. Після злиття І-ФФ з Педагогічним інститутом у Полтавський інститут народної освіти (ПННО) з 04.1921 по 06.1924 р. викладала в ньому курси історії України і Полтавщини. 10.04.1921 р. була обрана проректором ПННО. Але оскільки обраний ректором В.Щепотьєв так і не приступив до виконання обов'язків, то з 04.1921 по 03.1922 р. виконувала обов'язки ректора (ставила підпис: «За ректора»).

Викладала за сумісництвом у школах Полтави; у 1922-1923 рр. – завідувала учбовою частиною Полтавського кооперативного технікуму; була деканом кооперативного відділення Агрокооперативного технікуму.

У Полтаві активно займалася громадською роботою: із 1919 р. – співробітниця Постійної комісії для складання біографічного словника діячів української землі УАН; у час денікінської окупації читала лекції в Українському народному університеті товариства «Просвіта», проводила екскурсії; увійшла до ініціативної групи по створенню Українського наукового товариства дослідження й охорони пам'яток старовини та мистецтва на Полтавщині. Секретар губернської секції наукових робітників (кінець 1923 – 06.1924 рр.).

У 1922 р., проживаючи й працюючи в Полтаві, стала аспіранткою Харківської науково-дослідної кафедри історії української культури, де готувала промоційну роботу (на зразок кандидатської дисертації) під керівництвом академіка Д. Багалія. У 1923 році її було переведено на посаду співробітниці кафедри.

1924-1934 рр. – «харківський період життя»: 1924 р. – дійсний член і керівник сектору історії української культури Харківської науково-дослідної кафедри історії української культури. 1924 р. захистила промоційну працю «Землеволодіння на Лівобережній Україні XVII – початку XVIII ст.» (науковий керівник – академік Д.І. Багалій). З 1925 р. – професор Харківського інституту народної освіти й Всеукраїнського інституту комуністичної освіти; викладала в Інституті червоної професури та Харківському ветеринарному

інституті. З 1927 р. – член бюро Харківської окружної секції наукових робітників, голова Бібліотечної комісії Культкомісії. 1930 р. – член секції соціально-економічної історії України Археографічної комісії Центрального архівного управління УРСР.

1934 р. – професор Донецького інституту народної освіти (м. Луганськ).

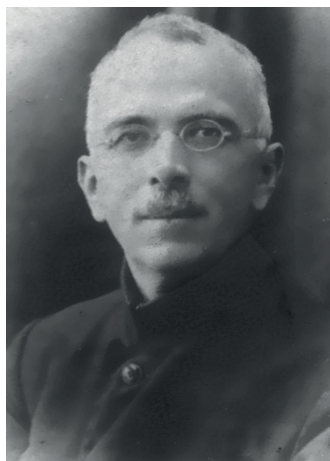
1935-1940 (?) рр. – «київський період»: керівник семінару для розробки підручника з історії України, член Всеукраїнської асоціації марксистсько-ленінських інститутів, з 1934 р. – завідувач кафедри історії України Київського державного університету. 11 червня 1938 р. – заарештована. 16 березня 1939 р. звинувачена в націоналістичній діяльності з метою організації терору проти керівників ВКП(б) і членів радянського уряду та засуджена на 10 років виправно-трудова таборів з поразкою в політичних правах на 6 років із конфіскацією особистого майна. Подальша доля невідома. 24 січня 1959 р. реабілітована.

Дочка – Мірра Леонівна Мірза-Авакянц (Мірза-Авакян) (1916-1993) – доктор філологічних наук, професор, організатор «Брюсовських читань».

Н.Мірза-Авакянц – автор монографій, підручників, посібників, статей, методичних рекомендацій, рецензій, дитячих оповідань. Сфера наукових інтересів – соціально-економічна історія Лівобережної України XVII-XVIII ст., судочинство в Гетьманщині, побут козацької старшини, історія української жінки, селянські рухи, методика викладання історії. Однією з перших в українській історіографії почала розглядати історію України в контексті світового історичного процесу.

<http://www.historians.in.ua/index.php/en/monografii/1339-petrenko-i-m-istoryk-nataliia-mirza-avakiants-18881940-zhyttia-i-naukova-spadshchyna-poltava-puet-2014-181-s>

Укладач: І.М. Петренко.

ДУЧИНСЬКИЙ Антонін Філаретович (04.08.1880, містечко Судилків Ізяславського повіту Волинської губернії, нині село Шепетівського району Хмельницької обл. – 14.12.1928, Москва, похований у Полтаві) – історик, архівіст.

Навчався у Варшавському та Московському університетах (останній закінчив у 1907 р.). Працював учителем історії у Проскурівському реальному училищі та жіночій гімназії (нині м.Хмельницький). У 1910 – 1920 рр. – учитель Полтавського реального училища. Від 1917 начальник відділення міліції, старший інспектор народної освіти, інструктор політосвіти при військовому комісаріаті, викладач історії революційного руху в народному університеті, садовому, індустріальному і вечірньому робітничому технікумах. Член Полтавського наукового при ВУАН товариства від 1919; брав участь в обстеженні історико-мистецьких зібрань у поміщицьких маєтках, зокрема організував перевезення до Історичного архіву Полтавщини з Яготина архіву князів Репніних. Організував історичний кабінет при підсекції Центрального пролетарського музею Полтавщини. У 1920 – 1921 рр. одночасно викладав курс історії України в педагогічному інституті й на історико-філологічному факультеті. У 1921 – 1928 рр. – викладач педагогічних курсів, які з 1925 р. стали Полтавським педагогічним технікумом імені Драгоманова (в останні роки виконував обов'язки керівника). Після приєднання технікуму до Інституту народної освіти у вересні 1928 р. викладав історію – до раптової смерті під час конференції в Москві. Його похорон у Полтаві став багатолюдною траурною процесією.

Укладачі: Т. П. Пустовіт, Л.М.Булава.

ЩЕРБАКІВСЬКИЙ Вадим Михайлович (17.03.1876, с. Шпиченці Сквирського повіту Київської губернії, тепер Житомирська область – 18.11.1957, похований на кладовищі «Gunnersbury» у Лондоні).

У 1895 р. вступив на математичний факультет Петербурзького університету, 1897 р. перевівся на математично-природничий факультет Московського університету. З 1901 р. – навчався на історико-філологічному факультеті Київського університету Святого Володимира.

З 1907 р. на запрошення митрополита Андрія Шептицького став співробітником Національного музею у Львові, працюючи технічним помічником директора І. Свенціцького. Як співробітник музею, Щербаківський подорожував по селах та містах Галичини, Буковини, Бойківщини, Лемківщини, Покуття, фотографуючи та замальовуючи пам'ятки старовини. Одноразом він став активним співробітником Наукового товариства ім. Шевченка.

У 1910 р. повернувся до Києва, де перебивався тимчасовими підробітками. Але, саме в цей час, Вадим Михайлович детально ознайомився із унікальними колекціями мистецьких шедеврів зібрань В.Г. Кричевського та родини Ханенків.

З 05.1912 р., за рекомендацією Д. Яворницького, В. Щербаківський зайняв посаду завідувача археологічним відділом Природничо-історичного музею Полтавського губернського земства. Саме на Полтавщині він розгорнув чи не найбільш масштабні на той час на території Лівобережжя польові археологічні дослідження, став одним із провідних фахівців з археології і музейництва. Працюючи у Полтаві, він щорічно займався археологічними розкопками, активно продовжував збирати матеріали з історії церкви, народної архітектури, промислів та мистецтва.

Протягом десяти років завідування археологічним відділом музею В. Щербаківський дослідив 50 курганів доби бронзи та скіфського часу, 250 курганів Київської Русі, провів розкопки золотоординських мавзолеїв в урочищі Мечеть біля с. Кишенька Кобеляцького повіту та Гінцівської палеолітичної стоянки, відкрив і розпочав дослідження поселення трипільської культури біля с. Лукаші Переяславського повіту. За весь час роботи в музеї ним зібрано понад 10000 експонатів.

19.08.1912 р. – обраний дійсним членом Полтавської Вченої Архівної Комісії.

З 1913 р. Вадим Михайлович став членом Полтавського церковного історико-археологічного комітету. З 05.1917 р. ввійшов до складу Центрального комітету охорони пам'яток старовини і мистецтва в Україні, а в червні того ж року був призначений комісаром охорони пам'яток Полтавщини. З 11.1917 р. був офіційним редактором «Вестника Полтавського губернського общественного комитета».

У 1917-20 рр. був одним із засновників і лектором Українського народного університету (лекторію на громадських засадах) у Полтаві. Викладав археологію для студентів Полтавського історико-філологічного факультету товариства «Просвіта» (у 1920-21 рр.). Планувався на посаду професора історії мистецтва утвореного 04.1921 р. Полтавського інституту народної освіти.

З ініціативи В. Щербаківського 17.11.1918 р. було створено «Українське наукове товариство дослідження й охорони пам'яток старовини та мистецтва на Полтавщині».

Восени 1920 р., разом з М. Рудинським, він здійснив реекспозицію відділу археології Пролетарського музею (колишнього природничо-історичного). А 1921 р. провів останні розкопки в Україні – дослідив палеолітичну стоянку біля с. Сергіївка Гадяцького повіту (нині с. Краснознам'янка Гадяцького району), розпочав розкопки кургану біля с. Яреськи Шишацького повіту та брав участь в експедиції, що вивчала поселення доби неоліту, енеоліту та бронзового віку вздовж берегів Ворскли.

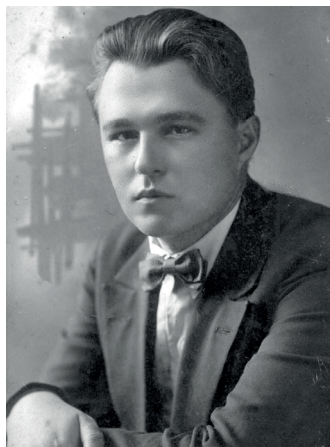
З 1922 р. В. Щербаківський перебував на еміграції (Відень, Прага). У тому ж році його було обрано на посаду доцента Українського Вільного Університету в Празі по кафедрі археології. 30.05.1923 р. брав участь у зборах фундаторів Українського історико-філологічного товариства в Празі та став його членом. З 11.01.1930 р. – дійсний член історико-філологічної секції Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. 03.1939 р. був обраний академіком-керівником кафедри передісторії Української Могиллянсько-Мазепинської Академії у Львові. З самого початку існування Українського наукового інституту в Берліні був обраний його «надзвичайним членом».

На еміграції В. Щербаківський одночасно співпрацював і з іншими науковими інституціями, та виданнями, підтримував тісні наукові контакти з українськими емігрантами в Америці.

Наприкінці травня 1945 р., Вадим Щербаківський переїхав до Німеччини. Спочатку до Баварії, а невдовзі, після відкриття у Мюнхені Українського Вільного Університету, став його ректором. (Нижнє фото – з німецького паспорта). У 1951 р. вчений прибув до Великобританії.

Залишив спогади: Український університет у Полтаві // Визвольний шлях. – Грудень 1961 р. – Кн. 12/96 (170). С. 1319–1324.

Укладачі: О. В. Коваленко, Р. С. Луговий

ГРУШЕВСЬКИЙ Сергій Григорович (24.06/6.07.1892, с. Кам'янка Чигиринського повіту Київської губернії, тепер райцентр Черкаської обл. – 3.11.1937, урочище Сандармох, Карелія, РФ).

Троюрідний племінник і похресник М.С. Грушевського.

Закінчивши в 1909 р. гімназію у м. Златопіль, вступив на історико-філологічний факультет Київського університету. Виконав наукову роботу «Коломенський уезд по писцовым книгам XVI века», за що удостоєний срібної медалі. У 1913 р., після закінчення навчання, залишений до 1917 р. на кафедрі російської історії професорським стипендіатом (для підготовки до звання приват-доцента), одночасно працював викладачем історії у 8-й київській гімназії («Гімназія Групи батьків»).

На першому курсі навчання увійшов було до київської «Просвіти», але швидко відійшов від українського національного руху. Із початку 1910-х рр. до кінця 1919 р. був активним членом російських шовіністичних організацій (зокрема, такого найреакційнішого угруповання, як «Двуглавий Орел»); мало того – одним із ідеологів російського націоналізму і його пропагандистом серед молоді. Після Лютневої революції виступав проти українізації освіти. Увійшов до партійного списку монархіста В.В.Шульгіна і в липні 1917 р обирався гласним Київської міської думи. У 1918-1919 р. займався або пропагандою в дусі «Єдиної Росії = Київської Русі», або переховувався, коли Київ займали більшовики чи Директорія.

При відступі денікінців у грудні 1919 р. він не поїхав з ними, але Київ залишив. У 1920 р. працював учителем у с. Ставидла; на курсах учителів Чигиринщини; а в 1921-1922 р. став засновником та директором Інституту народної освіти імені III Інтернаціоналу в Златополі (тепер – частина м. Новомиргорода), – у будівлі гімназії, яку закінчував сам. Але цей заклад було закрито.

Тому з 1922 р. працював у Полтаві на посаді інспектора губернського відділу освіти й одночасно – лектором з історії Полтавського інституту народної освіти (в той період, коли ректором був І.Ф. Рибаків, деканом – спочатку Л.М. Степанов, а з 02.1923 - чоловік його сестри і колега по навчання в університеті Р.В. Кутепов). Але навесні 1923 р. він і Р.В. Кутепов були викриті, як колишні монархісти-чорносотенці. Вони публічно «покаялися» в полтавській газеті «Голос труда» (11 травня 1923 р.). 23.05.1923 губернський відділ народної освіти прийняв ухвалу про недоцільність залишати С.Грушевського в Полтаві, і запропонував використати його як педагога на Донбасі (у зв'язку з кадровим

голодом у цьому регіоні). Але на Донбас він потрапив не відразу (спочатку туди відбув Р.В. Кутєпов). Судячи із записів у його профспілковій книжці, він міг бути у Полтаві до середини 1925 р. У тому ж 1925 р. працює інспектором педагогічної освіти в управлінні професійної освіти УРСР (Харків).

Наприкінці 1925 року розпочалася його робота в м. Луганську, Донецькому інституті народної освіти (професором з історії класової боротьби, деканом факультету соціального виховання, заступником директора з наукової роботи). Згідно з проголошеним більшовиками курсом на «коренізацію», він здійснював українізацію цього закладу (вимушено, як спокуту антиукраїнських «гріхів молодості»), був ініціатором та основним розробником проекту створення Наукового товариства на Донеччині («Донбасознавства»). Слід вказати, що про необхідність розвитку краєзнавства він писав ще в 1919 р. Активно публікувався, був заступником редактора журналу «Освіта Донбасу». Зокрема, у 1930 р. був співавтором статті з Н.Ю. Мірза-Авакянц, яка на той час працювала в Луганську.

Після процесу «СВУ» з наступним погромом української інтелігенції Сергій Грушевський переїхав на Кубань, де «українізація» ще тривала. Із 1931 р. – зав. кафедрою історії, доцентом Краснодарського педагогічного інституту імені М. Скрипника. Також читав лекції у створеному 1931 р. Північнокавказькому українському науково-дослідному інституті (ПКУНДІ, рос. аббревіатура – СКУНИИ). Писав підручники для українських шкіл Кубані, готував випуск першого наукового збірника ПКУНДІ, у співавторстві з В.Козиревим окремою брошурою видав «Плян українізації Північнокавказького українського педагогічного інституту» (Краснодар, 1932).

У грудні 1932 р., в умовах Голодомору, радянська «українізація» на Кубані була різко припинена, а її активісти – репресовані. Сергій Грушевський, заарештований 13.01.1933 р., а 22.08 – засуджений до 10 років ув'язнення за участь у неіснуючій підпільній контрреволюційній організації «Союз Кубані й України» – тепер вже за «український націоналізм». Рік він провів у тюрмі НКВС у Ростові-на-Дону, з серпня 1934 р. відбував покарання у Дмитровських таборах (на будівництві каналу «Москва – Волга»), та в Соловецькому таборі особливого призначення.

«Особливою трійкою» НКВС по Ленінградській області 9.10.1937 засуджений за тією ж справою до найвищої міри покарання; розстріляний 3.11.1937 р. в урочищі Сандармох біля селища Медвежья Гора Карельської АРСР, разом із іншими 134 представниками української інтелігенції (рідним у 1957 р. повідомили, що, мовляв, він 12 лютого 1943 року помер в ув'язненні).

Посмертно реабілітований Постановою Військового трибуналу Північнокавказького округу 8.08.1960 р. за відсутністю складу злочину.

Укладач: М.О.Кучеренко, Л.М.Булава

ПАРХОМЕНКО Володимир Олександрович (21.09.1880, с. Сміле Роменського повіту Полтавської губернії, тепер – Роменський р-н Сумської обл. – 1942, Ленінград).

Освіту здобув у Полтавській семінарії (1901), Духовній Академії й Археологічному інституті (Санкт-Петербург, 1905).

Викладач Полтавської семінарії (з 12.1905). Брав активну участь у створенні Полтавського церковно-археологічного комітету (1906). У 1912 р. одержав ступінь магістра богослов'я. У 1913 – 1917 рр. – у Грузії: викладач Учительського інституту (м. Тифліс) і директор Сухумської учительської семінарії.

Із 1917 р. – директор Канівської гімназії, пізніше приват-доцент кафедри російської історії Університету Святого Володимира в Києві. Наприкінці 1918 р. переїздить до Полтави, а звідти – до Сімферополя, де обрався приват-доцентом Таврійського університету. З 1919 р. працював в Кубанському політехнічному інституті та Кубанському університеті.

У 1921-1923 рр. – викладач Київського інституту народної освіти (курс історії класової боротьби) й одночасно – співробітник Всеукраїнської Академії наук.

У 1924 р. переїхав до Полтави на роботу в Інститут народної освіти (ПІНО). У 1924 – 1925 н.р. професор В.О. Пархоменко викладав курси класової боротьби (в Україні і на Полтавщині); а через відсутність фахівця-географа – економічну географію України на 1-му курсі для всіх студентів факультету соціального виховання (по дві години на тиждень в 1-му і 2-му триместрах). Започаткував історичний семінар «підвищеного типу» для студентів III курсу та вчителів (готувалися наукові доповіді). Характеризувався ректором О.В. Ходаком як один із двох кваліфікованих викладачів (разом із В.Верховинцем). Через побутові труднощі, у кінці 2-го триместру залишив ПІНО. З 1925 до 1929 рр. – професор Дніпропетровського ІНО; завідувач відділу Дніпропетровського обласного історико-археологічного музею.

Основні наукові інтереси – історія Русі, її взаємин зі степовими етносами; історія православної церкви в Лівобережній Україні.

Заарештований 30.09.1929, засуджений 28.01.1930 у справі «Союзу Визволення України» до 10 років виправно-трудова таборів. Як інвалід, 06.1933 р. звільнений. У 1940 – 1941 рр. зміг влаштуватися старшим науковим співробітником Музею історії релігії та атеїзму в Ленінграді. Помер під час блокади в 1942 р. Реабілітований 17.06.1989 р.

Мав біля 130 прижиттєвих одноосібних публікацій і рецензій.

Укладач: Л.М. Булава

КЛЕПАТСЬКИЙ Павло Григорович (12.01.1885, с. Пугачівка, Таращанського повіту Київської губ., тепер Рокитнянського р-ну – після 1938) – історик, історіограф, архівіст, краєзнавець, викладач.

Навчався в Київській духовній семінарії і рік – на історико-філологічному факультеті Юрїївського університету (м. Тарту), після чого перевівся на аналогічний факультет Новоросійського університету в Одесі, закінчив його в 1910 р. Отримав золоту медаль історико-філологічного факультету за досягнення у дослідженні проблем історії Київської землі другої половини XIV та початку XVI ст. (керівник – проф. І. Линниченко). Був залишений на кафедрі історії як аспірант (у 1911-1913 рр.), хоч дисертації вчасно і не захистив.

Ще студентом він прочитав курс лекцій «Історії України-Руси домонгольського періоду», брав участь у діяльності українських товариств. Саме через останнє його не обрали на посаду приват-доцента Новоросійського університету, тому в 1914 р. П. Клепатський став викладачем жіночої гімназії Н. Бутович, викладав в інших середніх школах Одеси; у 1916 р. опублікував підручник загального курсу російської історії для гімназій.

У перший рік української національної революції обирався членом Центральної Ради від Херсонської губернії, як представник від Української трудової партії. Читав лекції в Українському народному університеті і на українознавчих вчительських курсах.

У кінці 1918 р. П. Клепатський переїхав із Одеси до Кам'янця-Подільського, де з 10.01.1919 р. ректором І.І. Огієнком призначений на посаду приват-доцента кафедри історії України новоствореного Українського державного університету. А вже через чотири місяці Рада університету обирає його своїм секретарем. З 26.10.1919 р. П. Клепатського обрали деканом гуманітарного факультету. 27.08.1920 успішно захистив магістерську дисертацію з історії взаємин Київської Русі та Візантії у X ст. і посів посаду виконувача обов'язків екстраординарного професора. Одночасно він був завідувачем педагогічним відділом науково-політичної пропаганди при Політпросвіті, редагував при Губземстві шкільні видання, був головою комітету зі збереження культурних цінностей. На основі своїх лекцій у 1920 – 1921 рр. він видав курс із українського джерелознавства середньовічної та ранньомодерної доби.

На початку 1920-х років, за комуністичної влади, колишній Український державний університет зазнав декілька перейменувань і розформувань. 26.02.1921 утворено Кам'янець-Подільський інститут народної освіти. 9.05.1922 р. у його стінах відбулася непересічна подія – уперше за часів радянської України на загальних зборах трудовому колективу було дозволено публічно обирати керівника навчального закладу. Ректором був обраний П.Г. Клепатський (незважаючи на шалений опір місцевого політкомісара й комуністів). Цей вибір владою був розцінений як контрреволюційний акт. Як компроміс, 19.09.1922 р. професор П.Г. Клепатський рішенням Головопрофосвіти був затверджений ректором ІНО, але ... на 30.09.1922 р. призначив нові вибори, на яких переміг інший кандидат, підтриманий владою. Наприкінці 1922 р. П.Г. Клепатський уперше був заарештований як контрреволюціонер; пережив три імітації розстрілу. І хоч через півтора місяця він був звільнений, але залишатися в Кам'янці-Подільському стало небезпечно.

Він їде до Києва, де впродовж 1923 – початку 1926 рр. працює на посаді вченого секретаря губернського архіву, викладає українознавство в архітектурно-художньому інституті, інституті імені Лисенка, музичному технікумі.

На той час у Полтавському інституті народної освіти (ПІНО) уже майже рік не було кваліфікованого викладача історичних дисциплін. Тому коли П. Клепатського запросили до Полтави, він погодився на переїзд. Із 03.1926 р. затверджений на посаді професора з історії класової боротьби та методики суспільствознавства, яку він обіймав біля 5 років. На I-му та II-му курсах читав лекції з історії класової боротьби для студентів усіх трьох відділів, а на III-му для студентів суспільствознавчого циклу – історію та економіку Полтавщини; історію класової боротьби в Європі; методику суспільствознавства. Продовжив керівництво історичним семінаром «підвищеного типу» (студенти виконували наукові роботи і робили доповіді на основі обробки архівних джерел). У 1928 – 1929 н.р. П.Г. Клепатський призначений головою соціально-економічної циклової комісії, яка займалася питаннями методичного забезпечення викладання дисциплін циклу. У його науковому доробкові полтавський період був одним із найбільш плідних. Зокрема, у Полтаві він завершив підготовку докторської дисертації з історії Диканського маєтку Кочубеїв другої половини XVII – першої третини XIX ст.

На жаль, його намагання пристосуватися до реалій комуністичної влади (наприклад, 200-сторінкова книга «Який був Ленін за спогадами сучасників»; критика провідних членів ВУАН тощо), зумовили вкрай негативні відгуки в середовищі українських істориків. Але подібні реверанси у бік влади не уберегли П. Клепатського від розправи під час репресій проти української інтелігенції. Так, бюро партосередку ПІНО 3.09.1929 р. «просило» перекинути П.Г. Клепатського та ще чотирьох професорів в інші міста, а грудні 1930 р. засудило його підручник «Огляд джерел з історії України» як ідеологічно не витриманий і шкідливий для користування. Ця ухвала передувала його арешту в 1931 р. І хоч він не був засуджений, та коли прибув у Полтавський інститут соціального виховання (ПІСВ), то 8.03.1931 р., його звільнили з посади завідувача кафедри історії класової боротьби, а 24.06.1931 р. – і з роботи в ПІСВ (у зв'язку з переїздом до Мелітополя).

Працював викладачем Мелітопольського педагогічного інституту до осені 1934 р. Не витримавши жорсткого тиску, переїжджає до Оренбурга, де рік працює на посаді штатного професора історії Татаро-Башкирського державного університету. Після закінчення 1934–1935 н.р. залишив Оренбург і переїхав до Махачкали, працював у Дагестанському педагогічному інституті на кафедрі історії. Там його звільнили за «троцькізм». Він повернувся до Оренбурга, а потім перебрався до міста Соль-Ілецька, де з великими труднощами влаштувався на роботу в середню школу. 9.05.1936 р. заарештований «як один із керівників контрреволюційної повстанської організації, яка готувала кадри для боротьби з радянською владою, з метою відторгнення України від СРСР і створення не-

залежної України». 10.09.1936 р. засуджений до позбавлення волі у виправно-трудових таборах у віддалених місцях терміном на 5 років з позбавленням прав на 3 роки. Після розгляду скарги справу було переглянуто і 04.1938 р. винесено новий вирок – 7 років таборів і позбавлення прав на 3 роки. Де і коли завершився життєвий шлях П.Г. Клепатського – поки що невідомо.

Використані джерела: Завальнюк О. М. Клепатський Павло Григорович – ректор Кам'янець-Подільського інституту народної освіти / О. М. Завальнюк, О. Б. Комарницький. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – 28 с. ; Олександр Музичко. Український історик, просвітянин та педагог Павло Григорович Клепатський (1885 – після 1938 року) // <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/7136/102-113.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Укладач: Л.М. Булава

КУКАРКІН Василь Васильович (12.01.1876, м. Мамадиш, зараз Республіка Татарстан – 1938, ?).

Навчався у В'ятській духовній семінарії; закінчив Ніжинський історико-філологічний інститут князя Безбородька, історичне відділення (1901). У 1901-1914 рр. працював викладачем історії та географії в м. Нижній Новгород, у дворянському інституті імператора Олександра II (закладі середньої освіти для дітей потомствених і особистих дворян). За роботу нагороджений двома орденами і медаллю; отримав особисте дворянство. У 1914-1929 рр. – знову в Ніжині: спочатку – викладач-наставник гімназії при інституті, після революції – викладач Інституту народної освіти (ІНЮ). Був деканом робітничого факультету (з 1925 р), позаштатним, але активним співробітником історичної секції Науково-дослідної кафедри історії культури та мови ІНЮ. Займався розробками з методики навчання історії і суспільствознавства. В останні роки роботи у ІНЮ викладав курси: діалектичний матеріалізм, система радянської освіти тощо.

Член ВКП(б) з 1927 р.; декілька разів виключався, що зумовлювало звільнення з роботи.

У 1930 – 1931 рр. доцент кафедри марксизму-ленінізму в Полтавському інституті соціального виховання (ПІСВ), яка організаційно підпорядковувалася історико-економічному відділові шкільного факультету. Ймовірно, прибув із Ніжина разом з деканом факультету І.М. Ромером. Викладав курси історії ВКП(б) та ленінізму. 12.12.1931 р. звільнений з ПІСВ у зв'язку з переведенням до

Житомирського інституту соціального виховання. А в 1933-1934 рр. він уже науковий співробітник Житомирського державного історичного архіву (у самому кінці 1934 р. остаточно виключений із партії і звільнений з роботи). З 1935 р. мешкає в селищі Лосинівка Ніжинського р-ну, де працює вчителем німецької мови і директором школи. Звільнений з роботи 01.1937 р. (за доносом про нібито «позитивну оцінку Троцького»), перебивався тимчасовими заробітками. Заарештований 29.06.1937 р. За вирокком спецколегії Чернігівського облсуду від 23.09.1937 р. за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР ув'язнений до виправно-трудової колонії у віддалених районах СРСР на 5 років. За непідтвердженими поки що даними, помер у місцях позбавлення волі. Реабілітований Судовою колегією в кримінальних справах ВС УРСР 20.09.1960 р.

До революції займався вивченням Русі феодального періоду (зокрема, внутрішнього побуту Псковської республіки). Більшість рукописів втрачена в роки Громадянської війни. У 1920-ті рр. намагається пристосуватися до суспільних умов, що різко змінилися. Його друковані праці присвячені питанням вивчення філософії і логіки в середній школі, педагогічної психології тощо.

Батько відомого радянського астронома професора Бориса Кукаркіна.

Відома стаття: Кукаркин В. В. Владимир Святой в изображении писателей древнего периода русской истории 1015-1915 : Юбилейная речь по поводу исполнившегося 900-летия со дня кончины кн. Владимира Святого / В. В. Кукаркин. // Сборник Историко-филологического общества при институте князя Безбородко в Нежине. – Т. 10. – Нежин : Типо-лит. насл. В. К. Меленевского, 1915-16. – С.1-14.

Укладачі: Л.М. Булава;
настоятель Свято-Троїцької парафії УПЦ протоієрей Олег Гуга (сmt. Лосинівка)

КАСИМЕНКО Олександр Карпович (23.06.1905, с. Велика Бурімка Золотоніського пов. Полтавської губ., тепер Чернобаївського р-ну Черкаської обл. – 13.01.1971, Київ) – доктор історичних наук (1959), професор (1961), організатор історичних досліджень в УРСР.

Народився в селянській сім'ї. Був студентом суспільствознавчого відділу єдиного на той час факультету соціального виховання Полтавського інституту народної освіти (закінчив його у 1926 р.); комсомольським і партійним активістом; учасником хору під керівництвом В. Верховинця.

Викладач соціально-економічних дисциплін Полтавського індустріального технікуму та Полтавського сільгоспінституту (1926 – 1932), завідувач кафедри цих дисциплін Інституту технології м'яса (1932 – 1933). Одночасно редагував партійну газету «Більшовик Полтавщини» (1932 – 1935 рр.). З 1.09.1933 р. – доцент з дисципліни «Історія Росії та народів СРСР», пізніше – «Історія України», член редколегії наукових записок (праць) Полтавського державного педагогічного інституту з 02.1934. З 1.12.1934 р. – завідувач кафедри історії (верхнє фото – часів роботи в ПДП). Через зайнятість на партійній роботі часто не проводив заняття. 25.02.1935 р. звільнений з посади «за прояви націоналізму», виключений із партії (поновлений 05.1935). Його ім'я потрапило в Постанову ЦК КП(б)У від 16.03.1935 р. «Про антирадянські виступи і засміченість полтавських вишів – Інституту м'ясної промисловості і Педагогічного інституту». З 09.1935 р. по 08.1939 р. викладав історію на курсах підготовки

істориків для середніх шкіл та в педучилищі м. Полтави.

Перед війною його кар'єра знову пішла вгору: він працює на історичному факультеті Житомирського педагогічного інституту, завідує кафедрою загальної історії, виконує обов'язки заступника директора (09.1939 – 07.1941).

У роки Другої світової війни перебував в евакуації на партійній роботі: спочатку редагував обласну газету у м. Чкалов, нині – Оренбург (10.1941 – 09.1943); після визволення Києва – лектор ЦК КП(б)У. Одночасно – старший викладач Київського педагогічного інституту (09.1944 – 02.1946); старший викладач кафедри історії міжнародних відносин і зовнішньої політики СРСР факультету міжнародних відносин Київського університету Київського університету імені Т.Г. Шевченка (з 10.1945 р. по 05.1951 р. завідував цією кафедрою).

У 1946 р. захищає кандидатську дисертацію «Панська Польща – плацдарм боротьби Антанти проти Радянської Росії (1918 – 1919 рр.)».

Директор Інституту історії АН УРСР (25.10.1947 – 20.08.1964), редактор його «Наукових Записок», автор програмових статей про завдання історичної науки в УРСР. Його діяльність на посаді отримала неоднозначну оцінку тоді і в наш час.

О.К. Касименко опублікував книгу і подав її на захист як докторську дисертацію: Російсько-українські взаємовідносини 1648 – початку 1651 р. [АН УРСР. Ін-т історії; відп. ред. Ф. П. Шевченко]. – К. : Вид-во АН УРСР, 1955. – 428 с. Епопея із її затвердженням ВАК СРСР тривала багато років і закінчилася позитивним рішенням у 1959 р.

З 1964 р. – заступник головного редактора Української Радянської Енциклопедії. Лауреат Державної премії УРСР (1976 р., посмертно).

Інші знакові праці Касименко О.К. : Возз'єднання України з Росією і його історичне значення. – К.: Держполітвидав, 1954. – 132 с.; Завдання розвитку історичної науки на Україні // Комуніст України. – 1958. – № 8. – Серпень. – С. 23-34; Історія Української РСР: Попул. нарис. – К. : Вид-во АН УРСР, 1960. – 400 с. Цикл із восьми статей : Нариси з історії більшовицьких організацій на Полтавщині в період 1918 – 1919 рр. // Більшовик Полтавщини, 1931-1933.

Детальніше про нього: Тронько П.Т., Симоненко Р.Г., Є.М. Складенко. О. К. Касименко – видатний український вчений і організатор історичної науки. – Київ, 2007. – 136 с.

Укладач: Л.М. Булава

ДАНИШЕВ Степан Остапович, трапляється запис: Євстахевич (7.12.1900, с. Броварки, тепер с. Заможне Глобинського р-ну – 7.11.1968, Полтава). Кандидат історичних наук (1955), доцент (1957).

Закінчив Полтавську учительську семінарію (1920). Під час навчання в Полтавському інституті народної освіти (1920-1924) був комсомольським активістом. Одночасно у 1920-1923 рр. працював вихователем у дитячих будинках, у 1923-1925 році – учитель 5 трудшколи у Полтаві. Після закінчення інституту працював у Полтаві: учителем у школі фабрично-заводського учнівства при паровозоремонтному заводі, торговельно-промисловій школі, кооперативному та медичному технікумах (1924-1930). У 1930-1932 рр. – викладач Полтавського інституту інженерів сільськогосподарського будівництва. З 1933 р. час від часу працює в Полтавському державному педагогічному інституті (у 1936-1938 рр. – штатний в.о. доцента політекономії і лєнінізму, в.о. завідувача кафедри соціоекономічних дисциплін; перед війною – викладач кафедри марксизму-лєнінізму). У середині 1930-х – керівник міського відділу освіти.

В евакуації – доцент Казахського педінституту в Алма-Аті (1941-1944), а після повернення в ПДПІ – на кафедрі марксизму-лєнінізму (4.03.1944 – 31.08.1946); заступник директора ПДПІ з заочної освіти (1944 – 1945), та з навчально-наукової роботи (1945 – 1951). За сумісництвом – в.о. доцента і в.о. завідувача кафедри загальної історії (1946 – 1951), викладав курс історії СРСР. Із 20.03.1951 був звільнений із посади проректора (тодішній ректор неодноразово подавав клопотання на ім'я міністра про його переведення в інший інститут). У 1951 – 1955 рр. працює на кафедрі історії СРСР ПДПІ ім. В.Г. Короленка Після об'єднання

двох історичних кафедр, у 1955 – 1968 рр. – доцент кафедри історії (в останні місяці життя – кафедри історії СРСР).

Брав активну участь у роботі над полтавським томом «Історії міст і сіл України». Але найбільшим його доробком стала монографія: Данішев С.О. Великий Жовтень на Полтавщині (1917 – березень 1918). – Х. : Прапор, 1969 (вийшла після раптової смерті Степана Остаповича).

Неодноразово обирався депутатом Полтавської міськради. Заступник голови правління обласної організації товариства «Знання». У лекційній пропаганді, публікаціях в обласній пресі, навчальному процесі виступав за викорінення наслідків культу особи у свідомості суспільства.

Заслужений працівник культури УРСР (1967), нагороджений орденом «Знак Пошани», медалями, знаком «Відмінник народної освіти УРСР».

Укладачі: П. Я. Гавриш, Л. Л. Бабенко, Л.М. Булава

П'ЯНКОВ Олексій Петрович (3.03.1901, м. Перм – 12.11.1987, м. Мінськ), доктор історичних наук (1948), професор (1950).

Закінчив суспільно-педагогічне відділення педагогічного факультету Пермського університету (1925). Працював учителем історії та суспільствознавства в школах м. Перм, досліджував історію Пермського краю XVII–XVIII віків (на кінець 1920-х рр. опублікував п'ять праць).

09.1934 розпочав викладацьку роботу – працював штатним доцентом Полтавського державного педагогічного інституту: викладав курс «історія Росії та народів СРСР» (у 1934–1935 н.р. на кафедрі історії, 1935 – 1937 рр. – на кафедрі соціально-економічних дисциплін, у 1936–1937 н.р., крім того, – на вечірньому історичному відділі Учительського інституту). Був завідувачем історичного кабінету з відділенням географії за наказом від 7.02.1935 р. У 1935 – 1936 н.р. відзначений наказом директора за сумлінну роботу. Але згортання власне історичної освіти в ПДПІ залишило його без роботи (звільнений з 5.08.1937 р.), тому О. П'янков прийняв запрошення переїхати до Мінська.

09.1937 – 09.1941 рр. – завідувач кафедри історії народів СРСР, і одночасно – з 1938 р. декан історичного факультету Білоруського державного університету; за сумісництвом працює в Академії наук БРСР, кандидат історичних наук (1939).

У 1941 – 1945 рр. перебував в евакуації у м. Молотов (тепер – Перм), був в.о. завідувача кафедри історії СРСР і недовго в 1941 р. – деканом відновленого історико-філологічного факультету Молотовського університету.

Після повернення з евакуації – у Білоруському державному університеті: доцент кафедри історії СРСР (1945 – 1947), завідувач цієї кафедри (1947 – 1950) і одночасно – проректор з наукової роботи БДУ та керівник сектора історії СРСР і БРСР АН БРСР (1948 – 1950). У 1948 р. в Ленінградському державному університеті захищає докторську дисертацію «Феодалні відносини у Північно-Східній Русі на початку XVI ст.».

Після звільнення з БДУ (через претензії до планування наукової роботи) працює професором Могильовського (1950 – 1954) і Мінського (1954 – 1978) педагогічних інститутів, зокрема, займається дослідженням питань соціально-економічних умов етногенезу білоруського і українського народів.

Укладач: Л.М. Булава

ВОЛГІНА (Прожогіна; Волгіна-Мелешкіна) **Ольга Яківна** (07.1910, с. Погорелово, нині Орловського р-ну Орловської обл. – ?) – викладач історичних дисциплін.

Закінчила дев'ятикласну школу в м. Орел (1925), Орловський залізничний технікум (1929). У 1934 р. Вступила на історичний факультет Воронежського педінституту, але через рік перевелася на історичний факультет Московського державного педагогічного інституту імені В.І. Леніна (закінчила в 1938). Працювала вчителем історії школи № 61 м. Дніпропетровська (09.1938 – 06.1939); старшим викладачем на кафедрі історії Комі державного педінституту, м. Сиктивкар (09.1939 – 07.1943); учителем школи робітничої молоді в Москві (09.1943 – 07.1944). Із 1944 р. – в Полтаві, куди був переведений секретарем обкому партії з пропаганди її чоловік – Волгін Василь Сергійович. Із 09.1945 р. – викладач історії СРСР Полтавського педінституту на кафедрі марксизму-ленінізму. Одночасно – викладач обласних партійних курсів при Полтавському обкомі ВКП(б). У 1950 р. перейшла на кафедру історії СРСР, викладала курс історії України.

Звільнена з роботи із 26.08.1952 р. «в зв'язку з відсутністю навантаження» (фактично – з морально-етичних мотивів, після засідання обкому партії).

Укладач – Л.М. Булава

У віці біля 60 років

У віці 90 років

КУШНІРЧУК Кіндрат Іванович (21.09.1899, с.Яцковичі, нині Овруцького р-ну Житомирської обл. – 16.06.1991, м. Полтава) – історик, методист з історії, учитель, громадський діяч.

Народився в багатодітній селянській родині. Закінчив сільську церковно-приходську школу і трирічну церковно-учительську семінарію (1917), в якій велику увагу приділяли хоровому співу.

У 1917-1925 рр. працює в системі освіти на Житомирщині: учитель початкових шкіл у селах Кишин та Дідковичі (09.1917-03.1921); працівник і заступник керівника Овруцького повітового відділу народної освіти (03.1921-03.1923); учитель і директор школи в с. Топорище (10.1923-09.1925). Час від часу викладав історію на педагогічних курсах у Житомирі (1922-1924). Член ВКП(б) з 1922 р.

У 1929 р. закінчив історичний відділ Київського інституту народної освіти імені М.П. Драгоманова (так тоді називався заклад, утворений після розділення Київського університету), й майже одночасно – курс диригування Київського музично-театрального інституту ім. М.В. Лисенка (заочно); у 1932 р. – аспірантуру при кафедрі історії СРСР науково-дослідного інституту історії української культури імені академіка Д. Багалія при Харківському інституті народної освіти (нині університет імені В.Н. Каразіна), виконав кваліфікаційну роботу і працював доцентом цієї ж кафедри (3.03.1932 - 16.06.1934). Одночасно з навчанням в аспірантурі у 1929 - 1930 н.р. працював викладачем історії України, а з 1.09.1930 по 3.03.1932 – завідувачем кафедри історії СРСР і України Харківського педагогічного інституту.

На зламі 1920-х - 1930-х рр. належав до найактивніших членів Товариства істориків-марксистів; у 1931 - 1934 рр. входив до складу президії «Укрголовнауки» (як завідувач секцією бібліотек і музеїв); був особистим секретарем наркома освіти М.О. Скрипника.

Учень і соратник історика О.В. Оглоблина; підтримував його спочатку в дискусіях, а потім – і в інших формах жорсткого протистояння з М.С. Грушевським. Листи Кушнірчука до Оглоблина вже тоді характеризують його: «Ставай до бою одразу, в моїй особі маєш вірного помічника... з політичних міркувань (закриття кафедри Грушевського) цього зробити ЦК не може; але згодом через рік, через два, це буде зроблено, і я тоді буду з тобою і zorganizуюмо семінар, та ще і який семінар! Нам лише по 30 років, яких-небудь!»

К.І. Кушнірчуком в газеті «За комуністичну освіту» (січень 1932 р.) опублікована стаття «Фальсифікатори історичної науки». Своє життєве кредо він висловив наступним чином: «Ніяких «пошан предкам». Ми живемо в іншу добу, служимо іншим класам, належимо до інших людей». До речі, до цієї марксистської кампанії нищівної критики М.С. Грушевського, Д.І. Багалія та інших класиків української історії долучилася і Н. Ю. Мірза-Авак'янц.

Ще у 1920-тих рр. досліджував історію промисловості України в XVI - XVII ст., як член семінару під керівництвом О.В. Оглоблина, а на початку 1930-х рр. – як член секції соціально-економічної історії України Археографічної комісії Центрального архівного управління УРСР. Одночасно, у 1929 - 1931 рр. – директор Всеукраїнського центрального історичного музею в Харкові.

Після самогубства М.О. Скрипника, у зв'язку зі «скрипниківщиною», в 1934 р. виключений із партії, позбавлений посад і звання доцента.

Він їде з дружиною, Катериною Миколаївною Прокопович, у поліське село Страхолісся (нині Іванківського р-ну Київської обл.), з 08.1934 по 10.1937 рр. викладає там у школі-семирічці історію, географію, співи, веде різноманітні гуртки, працює завучем.

Але в кінці жовтня 1937 р. заарештований, підданий 23-денному катуванню, в листопаді засуджений до десяти років позбавлення волі та направлений у Самарський виправно-трудоий табір. У нього вилучили всі документи про освіту. Напередодні свого 90-річчя, 29.08.1989 р. К.І. Кушнірчук виступив по всеукраїнському радіо зі спогадами про арешт і тяжку виснажливу працю на будівництві Куйбишевської ГЕС на Волзі; про те, що його дочку викинули на вулицю і вона померла голодною смертю у віці 16 років...

Навесні 1941 р. добивається дострокового звільнення, пізніше – зняття судимості та реабілітації (постановою прокуратури СРСР від 25.04.1942 р.), та відновлення в партії зі збереженням партійного стажу. Після звільнення з місць позбавлення волі до 12.1943 р. працював у м. Чішми, Башкирська АРСР (за що в 1947 р. нагороджений медаллю за труд під час війни).

Із початку 1944 р. його життя пов'язане з Полтавою. 9.02.1944 р. він призначений методистом Полтавського обласного інституту удосконалення кваліфікації вчителів – завідувачем кабінету історії та географії. На цій посаді працював дуже активно: публікував методичні статті в «Учительской газете» (Москва), «Зорі Полтавщини», організовував краєзнавчу роботу тощо. Восени 1952 р. після перевірок з обкому КП(б) У за новими звинуваченнями в «скрипниківщині» й «ревізіонізмі» написав заяву на звільнення з інституту.

У 1952 р. призначений на посаду учителя історії, логіки, музики та співів середньої школи №1 м. Полтави, перетворивши кабінет історії на опорний в області, а шкільний хор – на зразковий. Був нагороджений знаком «Відмінник народної освіти». Після звільнення зі школи № 1 він з 1956 р. і до виходу на пенсію працював учителем школи № 27 (викладав історію; знову організував шкільний хор, і ... знову конфліктував).

У 1960-х – 1970-х роках Кіндрат Іванович 9 років керував учительським хором, а також хорами в декількох селах Полтавського району, залишив там вдячну пам'ять про себе.

Коли ректор Полтавського педінституту Ф.А. Редько створив 1.09.1946 р. історичний факультет, то відразу ж запросив Кіндрата Івановича на посаду старшого викладача кафедри історії СРСР з погодинною оплатою праці. Він викладав переважно для студентів-філологів курс історії України.

Оскільки науковий ступінь і вчене звання відновлені не були (документи втрачені під час війни, а свідчень колишніх співробітників виявилось недостатньо), то він зайнявся проблематикою походження східнослов'янських народів, як темою для нової дисертації. Але жоден із закладів не прийняв її до захисту. 10.1949 р. відбулося спільне засідання науковців з Інституту археології та Інституту історії АН УРСР присвячене розгляду дослідження «Етногенезис східнослов'янських народів і походження Київської держави», яке підготував К.І. Кушнірчук. Виступ, в цілому, сприйнято позитивно, але ця праця К.І. Кушнірчука лягла в архів. У мемуарах К.І. Кушнірчук звинувачує професорів К.Г. Гуслистого і О.К. Касименка у присвоєнні частини матеріалів з його тексту кандидатської дисертації. Де знаходиться повний текст дисертації і чи зберігся він – нам невідомо.

Під час роботи в ПДП виникали конфлікти з деякими істориками (зокрема, С. Данішевим і Б. Лозовським), у тому числі щодо змісту викладання курсу «Історія України». Звільнений з ПДП 08.1949 р. за особистою вказівкою заступника міністра освіти УРСР (формально – як сумісник, що працює у трьох закладах). Насправді ж, причиною звільнення були вказані конфлікти, минуле Кіндрата Івановича, та від'їзд із Полтави ректора Ф.А. Редька, який раніше ставав на захист К.І. Кушнірука у конфліктах.

Отже, у житті К.І. Кушнірчука відтворилися круті повороти радянської історії, які в одних випадках сприяли, а в інших – не дозволяли реалізувати йому енергію і працелюбність. Злети змінювалися падіннями, але при падіннях він продовжував боротьбу й іноді виходив переможцем. До кінця життя залишався переконаним комуністом, який до кожної конфліктної ситуації чи події добирав цитати із творів класиків марксизму-ленінізму. А доводити конфлікти до крайності він умів (як і писати скарги до різних владних інстанцій). Пережите ще більше утвердило його, як безкомпромісного борця – аж до психічного виснаження (нав'язливого стану). Це, звичайно, не подобалося керівництву різних рівнів, яке, в свою чергу, часто відповідало навішуванням на нього ярликів «буржуазного націоналіста», «скрипниківця»,

«ревізійніста» та звільняло з роботи.

Найбільші його наукові праці так і лишилися у рукописах (які потребують професійного критичного аналізу):

- До проблеми формування класового суспільства на Україні. Рукопис та машинопис. Б/д. (Частина рукопису планувалася до видання в журналі «Україна», № 3 за 1933 р.). – ІР НБУВ. – Ф. X. – Од. зб. 3329. –164 арк. (очевидно, рукопис першої дисертації).
- Етногенез східнослов'янських народів і походження Київської держави : монографія до захисту дисертації (не опублікована, завершена в 1947 р.). Текст виступу з цієї теми на засіданні 10.1949: Науковий архів Інституту історії України НАНУ. – Ф. 1. – Оп. 1. – Од. зб. 173. – 35 арк.
- Методика викладання історії в початковій школі (рукопис, 6 др. арк.).

Укладач вдячний В.В. Чирці за люб'язно надані для ознайомлення мемуари К.І. Кушнірчука (збереглися його записи про дитинство і до 1923 р., та із 1952 до 1982 рр.).

Укладач: Л.М. Булава

ГОДЕНКО Петро Ілліч (26.06.1907, с. Осівці Брусилівського р-ну Житомирської обл. – ?). У 1923-1927 рр. навчався в педтехникумі, м.Коростишів. У 1927-1931 рр. вчителював на Житомирщині. У 1931-1933 рр. служив в армії. У 1933-1938 рр. – студент істфаку Київського держуніверситету. В 1938-39 н.р. викладав історію СРСР в Житомирському педінституті. У 1939 - 1941 рр. повернувся до КДУ aspirантом.

Учасник Другої світової війни, був тяжко поранений. У 1944 - 1948 рр. працював старшим інспектором Управління вищої школи Міністерства освіти УРСР (м. Київ). Прийнятий у ПДП імені В.Г. Короленка на кафедру історії СРСР з 08.1948 р. викладачем методики навчання й керівником педпрактики. В.о. декана історичного факультету (11.1949-08.1950). У 1954-1956 рр. викладав курс історії УРСР. Із 08.1956 р. звільнений з роботи як не кандидат наук (у зв'язку з переводом 4-х к.і.н. із Ніжина). В особовій справі є його характеристика в Полтавський обласний інститут удосконалення учителів, але немає підтвердження, що він там працював.

Укладачі: Л.М. Булава, О.П. Лахно

ЛІХІНА Людмила Степанівна (уродж. ЗБАРАЩЕНКО; 8.08.1922, містечко Сквиря Київської області – 25.11.2011, м. Полтава) – викладач історії.

1.08.1940 р. Л. Збаращенко вступила на історичний факультет Київського державного університету. У зв'язку з початком німецько-радянської війни студентка пройшла курси медсестер при університеті і вже 7.08.1941 р. перебувала в лавах Червоної Армії. Спочатку дівчина була в запасному полку, та вже наприкінці вересня супроводжувала санітарний поїзд із пораненими на Урал. 19.10.1941 р. була направлена медсестрою в евакошпиталь у містечку Усол'є Пермської області, де працювала майже два роки. З 09.1943 по 11.1945 – медсестра в евакошпиталі Нахромату оборони другого Українського фронту. Нагороджена медаллю «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.»

З 11.1945 р. змогла продовжити навчання в Київському держуніверситеті, але через проблеми зі здоров'ям змушена була брати відпустку в 1946/1947 н.р. 06.1950 р. отримала диплом з відзнакою зі спеціальності «Історія СРСР».

15.08.1950 р. направлена за розподілом у ПДП імені В.Г. Короленка, де розпочала трудову діяльність, яка тривала в цьому закладі вищої освіти 34 роки. Людмила Степанівна (з 1951 року – ЛІХІНА) на кафедрі історії СРСР (з 1955 р. – історії, з 1968 р. – історії

СРСР і УРСР) читала студентам лекції та проводила семінарські заняття з курсів «Археологія» та «Історія СРСР» (періоди феодалізму і капіталізму). Переведена 22.11.1975 р. з посади асистента на посаду старшого викладача кафедри історії СРСР і УРСР.

Тривалий час вела дослідження з теми «Реформа 1861 року на Полтавщині» та в силу певних обставин дисертація не була нею захищена.

Студенти з вдячністю згадують її лекції, що вирізнялися академічністю, методичною довершеністю, а сама викладачка була зразком справжньої інтелігентності, вишуканості, порядності та скромності. Була занесена до «Книги Пошани» інституту (див. фото).

З 1.07.1984 р. Л. С. Ліхіна звільнилася з роботи в зв'язку з виходом на пенсію.

Укладач: І. І. Дінтан

КУЛИК Григорій Іванович (14.04.1908, с. Тулюшка Куйтунського р-ну Іркутської обл., РФ – 1978, м. Полтава) – кандидат історичних наук (1949), доцент (1950).

Педагогічну освіту здобув у Полтавському педтехнікумі (1925 – 1928). Працював учителем семирічної трудової школи села Новий Тагамлик, зараз – Машівський р-н (1928 – 1929); директором Батьківської семирічної школи, інспектором райвідділу освіти Опішнянського району; учителем історії, директором Першотравневої середньої школи (1929-1937); інспектором шкіл Південної залізниці (Харків, 1937 – 1940). Вищу освіту здобув заочно на історичному факультеті Харківського державного педагогічного інституту (1933 – 1937). Навчався в аспірантурі Академії педагогічних наук у Москві (1940 – 1944). З початком радянсько-нацистської війни мобілізований на військову службу в органи державної безпеки, капітан (1941 – 1948, Москва – Київ), нагороджений медалями «За оборону Москви», «За победу над Германией». Як згадувала донька педагога Н. Марченко, про Й. Сталіна і його кремлівське оточення у Г. Кулика збереглися вкрай негативні враження, про що він ділився з дуже небагатьма близькими людьми. Відразу після війни науковця відрядили до Києва, де він служив в охороні М. Хрущова і згадував про нього, як «про дуже демократичну, лояльну, на відміну від московських керівників, людину, але, на жаль, малограмотну і малокультурну». Не маючи бажання служити далі в органах безпеки, він виконує і захищає кандидатську дисертацію та добивається демобілізації.

Після демобілізації – завідувач кафедри історії Львівського педінституту (1948 – 1951), заступник директора з навчально-наукової роботи Ніжинського педінституту імені М.В. Гоголя і викладач історії СРСР (1951 – 1954). З 29.05.1954 р. переведений у Полтавський державний педагогічний інститут імені В.Г. Короленка на посаду завідувача кафедри історії СРСР на історико-філологічному факультеті. Із 1955 р. до 1968 р. – завідувач об'єднаної кафедри історії. Після розділення кафедри історії у штатному розписі станом на 09.1968 р. у складі жодної із новоутворених кафедр його прізвища немає.

Голова правління обласної організації Товариства охорони пам'яток історії та культури, лектор товариства «Знання», краєзнавець, член редколегії й автор нарисів до тому «Історії міст і сіл Української РСР. Полтавська область». Керівник студентських наукових гуртків, організатор конкурсів студентських наукових робіт, серед яких були переможці республіканських і всесоюзних етапів, виїзних семінарів для вчителів Полтавської області; активно допомагав у роботі вчителям історії. Був чудовим лектором.

Нагороджений Грамотою Міністерства освіти УРСР (1965).

Публікації: 24.02.1948 р. в Інституті історії АН УРСР захистив кандидатську дисертацію «Українські буржуазні націоналісти - найлютіші вороги трудящих». Полтавський педагогічний інститут. (Відзначення 40-річчя Радянської України і 40-річчя Великого Жовтня). / Кулик Г.І. // Український історичний журнал. - 1957. - № 3. - С. 154-155; Використання місцевого матеріалу при вивченні історії у VIII класі // Наукові записки Полтавського педінституту. - 1958. - Т. 11.; Історики вузів України – славному 50-річчю: Полтавський педінститут // Український історичний журнал. - 1967. - № 12. - С. 144; Полтавська область // Історії міст і сіл Української РСР. Полтавська область. К., 1967. - С. 9-67, 111-140 (співав.)

Укладачі: Л. Л. Бабенко, Л. М. Булава

ОЛІЙНИК Леонід Васильович (17.11.1910, с. Савинки нині Корюківського р-ну Чернігівської обл. – після 1983) – український історик, викладач.

Фото 1940-х і другої половини 1950-х років.

В автобіографії від 1956 р. (яка є у його особовій справі в архіві ПНПУ) він вказує, що в 1927 р. вступив, а в 1930 р. закінчив Чернігівський інститут народної освіти, його соціально-економічний відділ. У 1930 – 1932 рр. працював учителем школи-семирічки в рідному селі. Про те, чи відповідали ці відомості дійсності – йтиметься нижче.

Вступив до аспірантури науково-дослідного інституту історії української культури імені академіка Д. Багалія в Харкові, але в зв'язку з ліквідацією інституту в 1934 р. не закінчив її.

Викладав історію України в Новомосковському педінституті, Дніпропетровська область (01.1934 – 07.1936); історію СРСР в Охтирському педучилищі, Сумська обл. (09.1936 – 09.1940).

Навчався в аспірантурі Інституту історії АН УРСР (09.1940 – 07.1941 рр. – на стаціонарному відділенні, а в 1945 – 1947 рр. без відриву від основної роботи). 15.02.1947 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Повстання полтавського полковника Мартина Пушкаря (1657–1658 рр.)»; 01.1948 йому присвоєне вчене звання доцента.

З 10.1941 по 08.1944 перебував в евакуації (працював учителем історії в м. Караганда, Казахстан).

Після реєвакуації працював у Ніжинському педінституті (09.1944 – 08.1956): викладачем, доцентом, а в 1948-1956 рр. – завідувачем кафедри історії СРСР. Після закриття спеціальності «історія» в цьому інституті (в зв'язку з курсом на профілізацію закладів вищої освіти) переведений до м. Полтави, на кафедру історії історико-філологічного факультету ПДП імені В.Г. Короленка; викладав історію УРСР (09.1956 – 08.1959). У звітах указувалося, що він з 1952 р. працює над докторською дисертацією «Реформа 1861 року на Україні». Мав позитивну характеристику ректорату і парткому. У 1958 р. взяв участь у конкурсі на посаду завідувача кафедри історії (яку з 1955 р. посідав доц. Г.І. Кулик).

У травні 1959 р. до ректорату поступив анонімний лист про те, що Л.В. Олійник подав неправильні відомості про отриману вищу освіту. Як було виявлено під час перевірки, він навчався не в 1927-1930 рр., а в 1930-1933 рр., причому був відрахований із соціально-економічного факультету 28.03.1933 р., не закінчивши його. А з 1939 р. використовував копію диплома свого брата Петра, який дійсно закінчив інститут у 1930-му році (підробивши в цій копії ім'я й рік народження). Коли обман відкрився, він у пояснювальному листі 07.1959 р. до партбюро указав, що не закінчив навчання навесні 1933 р. через хворобу й крайнє виснаження.

Ректорат ПДП імені В.Г. Короленка зробив подання до ВАК СРСР щодо позбавлення Л.В. Олійника наукового ступеня та вченого звання і позов до прокуратури за завдання збитків державі в особливо великих розмірах (як частину заробітної плати за ступінь кандидата наук та звання доцента); із 15.08.1959 р., звільнив його з роботи, а партком інституту – із членів КПРС.

На підставі того, що Л.В. Олійник не мав документа про закінчену вищу освіту, рішенням ВАК СРСР від 12.12.1959 р. він був позбавлений диплома кандидата історичних наук та атестата доцента.

Та Л.В. Олійник не зламався і в 1960 р. екстерном закінчив історичний факультет Луганського педагогічного інституту (отримав на це дозвіл міністерства освіти УРСР).

У 1964 р. ВАК СРСР на основі рішення Об'єднаної ради суспільних наук АН УРСР після повторного захисту присудив йому науковий ступінь кандидата історичних наук за роботу «Спільна боротьба українського та російського народів проти польсько-шляхетської агресії (1654 – 1667 рр.)».

У 1960 - 1964 рр. - редактор-організатор «Українського історичного журналу», у 1964 - 1973 рр. - молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу історії міст і сіл Української РСР, 1973 - 1974 рр. - старший науковий співробітник відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР. Активно публікувався в наукових історичних виданнях до початку 1980-х років.

Укладач: Л.М. Булава

ЯРОШЕНКО Михайло Макарович (16.09.1913, с. Соколівка Остерського р-ну Чернігівської обл. - ?) - кандидат історичних наук (1954).

Працював робітником заводу імені Петровського в м. Дніпропетровську (1930-1935), навчався на робітничому факультеті. У 1935 р. вступив на історичний факультет Дніпропетровського університету, а в 1936 р. переведений на історичний факультет Одеського університету, який і закінчив у 1940 р. Викладач кафедри загальної історії Ніжинського педінституту (09.1940 - 06.1941). Із 06.1941 по 07.1942 - учасник бойових дій у Другій світовій війні. 07.1942 р. потрапив в оточення й полон. Перебував у таборі військовополонених у м. Лубни, звідки в серпні 1942 р. йому вдалося втекти й добратися до рідного села. Із 1943 р. перебував у партизанському загоні під керівництвом Ю. Збанацького, нагороджений медаллю «Партизану Вітчизняної війни» І-го ступеня. Після приходу радянських військ був знову направлений у Ніжинський педінститут, в якому працював з 10.1943 по 08.1956 на посаді старшого викладача історичного факультету (з 1950 р. - історико-філологічного). У зв'язку зі злиттям історичних відділень Ніжинського і Полтавського педінститутів, у 1956 - 1958 рр. працював на посаді доцента з курсу методики навчання історії та керував педагогічними практиками студентів у ПДП імені В.Г. Короленка. Подав заяву на конкурс до Ніжинського педінституту й був обраний там на посаду з 09.1958 24.02.1948 р. в Інституті історії АН УРСР захистив кандидатську дисертацію «Українські буржуазні націоналісти - найлютіші вороги трудящих».р. (його публікації в 1960-х рр. стосуються проблем виховання та освіти).

Очоловав декілька років відновлений у 1968 р. історичний факультет Ніжинського педінституту ім. М.В. Гоголя.

Укладач: Л.М.Булава

МЕДВЕДСЬКА Лідія Олексіївна (23.03.1923, м. Павлоград, Дніпропетровська обл. - 8.02.1970, м. Курськ), кандидат історичних наук (1949), доцент (1957). Дослідниця історії декабристського руху, краєзнавець.

У 1940 р. вступила на історичний факультет Дніпропетровського державного університету, а після початку війни в 1941 р. продовжила навчання на історичному факультеті Московського міського педагогічного інституту ім. В.П. Потьомкіна (закінчила його в 1944 р. і була залишена в аспірантурі). У 1949 р. захистила кандидатську дисертацію: «С.І. Муравйов-Апостол і Васильківська управа Південного товариства декабристів». Після захисту дисертації працювала ст. викладачем і доцентом кафедр історії у педагогічних інститутах: Вологодському (1949 - 1950), Ніжинському (1950 - 1956), Полтавському (1956 - 1959). Прибула в Полтаву із Ніжина, разом зі студентками-істориками педінституту, яких перевели сюди 08.1956 р. Продовжувала дослідження декабристського руху (на Полтавщині); викладала курс «Історія СРСР» (період з 1800 по 1917 р.) на російському відділенні історико-філологічного факультету.

Але стосунки з керівництвом кафедри й інституту в неї не склалися. У червні 1958 р.

вона не була обрана за конкурсом на посаду доцента і в 1958-1959 н.р. працювала за наказом, а 1.07.1959 р. звільнена у зв'язку з закінченням терміну роботи за наказом.

У 1959 – 1964 рр. – завідувач кафедри історії й проректор Борисоглібського пединституту (Воронезька обл.). Завідувала кафедрою історії СРСР Курського державного педагогічного інституту (1964 – 1970), в якому її діяльність оцінили найвище і залишили вдячні спогади у книзі «Л.А. Медведская. Избранные статьи. Письма. Воспоминания» (Курск, 1995).

Автор п'яти монографій. Працювала над докторською дисертацією про роль вождів і народу під час повстання (на прикладі декабристського руху). Але хвороба і передчасна смерть не дали її завершити...

Дочка – доктор історичних наук, професор Олександра Юрїївна Друговська (м. Курськ), продовжила справу матері.

Укладач: Л.М. Булава

ЛОБУРЕЦЬ Василь Єгорович (22.09.1930, с. Підруда Миргородського р-ну Полтавської обл. – 03.12.2006, м. Полтава) – історик, краєзнавець. Доктор історичних наук (1982), професор (1983).

Пройшов школу становлення вузівського викладача від асистента до професора, був відомим в історичних колах як фахівець із вітчизняної історії.

Закінчив Зубівську школу-десятирічку Миргородського р-ну (1949), історичний факультет (1953) та аспірантуру на кафедрі історії КПРС (1956) Київського педагогічного інституту імені О.М. Горького (нині – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова). Направлений на роботу в Полтавський державний педагогічний інститут імені В.Г. Короленка, в якому пропрацював до 2002 року. Обіймав посади: 1956-1960 – асистент кафедри історії; 1960-1965 – старший викладач кафедри історії; 1965-1968 – доцент кафедри історії; 1968-1971 – завідувач кафедрою історії СРСР і УРСР; 1971-1973 – старший науковий співробітник, 1973-1974 та 1979-1981 – доцент кафедри історії СРСР і УРСР; завідувач кафедр історії СРСР (1990-1991), історії східного слов'янства (1991-1993), історії України історичного факультету (1993-1997); всевітньої історії (1997-2000). У 1981-1996 проректор із наукової роботи ПДП імені В.Г. Короленка, суміщаючи роботу на кафедрах (на 0,5 ставки).

У 1974–1979 рр. працював завідувачем відділу науки і навчальних закладів Полтавського обкому комуністичної партії України.

Був головою Полтавського наукового товариства краєзнавців (з 1990 р.).

Захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук: «Боротьба Комуністичної партії України

за відновлення кадрів робітничого класу в 1921-1925 рр.». – Харків, 1963. Докторська дисертація: «Робітничий клас Радянської України в роки боротьби за побудову фундаменту соціалізму (1921-1932): Формування кадрів, склад, соціальна структура» . – К., 1982.

До 1991 року викладав історію СРСР (радянський період), історію УРСР, спецкурси.

Державні нагороди: орден Трудового Червоного Прапора (1966); звання «Заслужений діяч науки і техніки» (1993). Почесна грамота президії Верховної ради УРСР (1985). Відзнаки Міністерства освіти: Відмінник народної освіти (1970); Почесна грамота МОН України «За особистий внесок в розвиток історичної науки в Україні» (1999).

Укладач: Т. В. Тронько

ЧЕРЕВАНЬ Антон Самійлович (20.09.1906, с. Глинське Зіньківського р-ну Полтавської обл. – 24.03.1975, Полтава) – учений-історик, доктор історичних наук (1968), професор (1969).

З 1915 р. працював по найму – пастухом і в господарстві батьків. Перебував на комсомольській і радянській роботі (1926 – 1928), служив в армії (1928 – 1930), навчався на робітфаці Харківського інституту соціального виховання (1930-1931), та в Харківському юридичному комуністичному вузі (1931 – 1932). У 1932 – 1934 рр. працював пропагандистом ЦК ЛКСМУ і головою бюро пролетарського студентства Всеукраїнської профспілки працівників державних установ; у 1934 – 1935 рр. – педагогом дитячого приймальника Харківського НКВС. Із 1935 р.

навчався в Харківському державному університеті ім. М. Горького: закінчив історичний факультет (1939) і два курси аспірантури.

Добровольцем пішов до армії, брав участь у бойових діях Другої світової війни (06.1941 – 05.1942), спочатку як командир взводу, а потім служив у штабах стрілецького полку і дивізії. 05.1942 р. потрапив під Харковом в оточення, був тяжко контужений, поранений у голову і до 03.1945 р. перебував у німецькому полоні. У кінці березня 1945 р. втік із ув'язнення, перейшов лінію фронту (в американську зону окупації Німеччини), брав участь у формуванні дивізії із радянських військовополонених і вивезених на роботи. 06.1945 р. був призначений комісаром батальону і відправлений у радянську зону окупації Німеччини, а з початком війни СРСР проти Японії направлений у діючу армію на Далекий Схід (1945), і ще рік служив у Забайкальсько-Амурському воєнному окрузі. Демобілізований 07.1946 р.

Після війни поновився на III-му курсі аспірантури кафедри історії СРСР (1946), одночасно працював старшим науковим співробітником Харківської філії Центрального державного архіву. Захистив кандидатську дисертацію з теми протестів українського селянства проти закріпачення у XVIII столітті (05.1948). Але через недовіру в зв'язку з перебуванням у полоні не зміг отримати роботу в закладах вищої освіти України, тому був змушений виїхати на Урал. Працював старшим викладачем кафедри історії СРСР Пермського державного університету й одночасно викладав у Вечірньому університеті марксизму-ленінізму Пермського міському КПРС (1947 – 1953). Проте, навесні 1953 р. звільнений за мотивами «політичної недовіри» із закладу вищої освіти і тимчасово залишений на роботі у Вечірньому університеті. Обраний за конкурсом доцентом кафедри історії СРСР Карельського педагогічного інституту, м. Петрозаводськ (08.1954 – 05.1956), а після відновлення в КПРС у 1956 р. – завідувачем названої кафедри і працював на цій посаді до 10.1962 (хоч у 1961 р. переобраний на новий термін, але отримав відмову в проханні перевести його на посаду старшого наукового співробітника для завершення докторської дисертації).

У Полтавському державному педагогічному інституті ім. В.Г. Короленка з кінця 1962 р. до смерті в березні 1975 р.: доцент кафедри історії (1962 – 1968), професор кафедри історії СРСР (1969 – 1975). Викладав курси історії СРСР (періоду феодалізму), історіографії, джерелознавства, допоміжні історичні дисципліни. Проте і в Полтаві відчував прохолодне ставлення до себе з боку керівництва, хоч був першим в області доктором історичних наук (захист відбувся у Київському держ. ун-ті імені Т.Г. Шевченка, 1968; дисертація виконана на основі матеріалів, які А.С. Черевань почав збирати ще під час роботи на Уралі і в Карелії).

Коло наукових інтересів: соціально-економічна історія, історія селянства, спеціальні історичні дисципліни, історичне краєзнавство. Він був готовим до досліджень трагічних для українського народу подій 1930-х років...

Автор статей тому «Історія міст і сіл Української РСР. Полтавська область» (1967).

Педагогічний талант професора А.С. Череваня розкрився в процесі керівництва науково-дослідною роботою студентів. У 1960-х роках він створив у ПДПУ науковий гурток студентів історичного факультету, який переріс у наукове товариство, і фактично став

науковою школою його послідовників. З-поміж них захистили докторські й кандидатські дисертації, успішно працюють в академічних науково-дослідних установах і вищих навчальних закладах Ганна Капустян, Надія Кочерга, Валерій Мороко, Борис Хорошун, Світлана Юренко, Микола Якименко, Леонід Новохатько, Олександр Білоусько, Микола Лахижа, Олексій Нестуля, Віктор Войналович, Олександр Єрмак, Ніна Цехмістро, Тетяна Оніпко, Віра Кошова, Олександр Сидоренко та інші.

У пам'ять про Антона Самоїловича, як унікальну людину й талановитого історика, у ПНПУ імені В.Г. Короленка проводяться «Череванівські читання» (у жовтні 2018 р. відбулися Четверті).

Нагороджений орденом Трудового Червоного прапора, медалями.

Капустян Г.Т. Професор Черевань - дослідник аграрної історії / Г.Т. Капустян // Український селянин. - 2014. - Вип. 14. - С. 51-54. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrsel_2014_14_22; <http://litopys.chdu.edu.ua/article/view/61610>

Укладачі: Л. І. Шаповал, Г. Т. Капустян, Л. М. Булава

ДИШЛЕВИЙ Павло Сазонович (01.09.1924, смт. Юрківка Звенигородського р-ну Черкаської обл. – 13.06.1998, Київ) – асистент кафедри історії ПДП ім. В.Г. Короленка в 1963-1968 рр.

У 1952 р. заочно закінчив Київський педінститут імені О.М. Горького, учитель історії. Кандидат історичних наук (1969), доцент.

Із 02.1944 по 11.1945 р. – в радянській армії; був старшиною піхотного полку; учасник параду в Берліні; нагороджений орденом «Слави III ступеня»; мав 4 бойові медалі.

Працював учителем у м. Бориславі (1945-46), журналістом у м. Сваляві (1946-48), учителем історії, завучем, інспектором у Богуславському й Білоцерківському р-нах Київської області (1948-63), активно займався краєзнавчою роботою.

Із 23.11.1963 по 25.07.1968 р. – асистент кафедри історії ПДП імені В.Г. Короленка; викладав методiku історії та суспільствознавства, вів семінари з історії СРСР, керував педпрактикою. Користувався повагою студентства, як людина з великим практичним досвідом. Переїхав до Києва і в 1969 р. захистив кандидатську дисертацію «Боротьба українського народу проти пограбування і експлуатації України німецько-фашистськими загарбниками (1941-1944 рр.)». У 1969-1974 рр. – викладач історії СРСР Київського педінституту за сумісництвом. Працював науковим редактором Української радянської енциклопедії з проекту «Історія міст і сіл України» (1968-1971), начальником науково-видавничого відділу Головного архівного управління при Раді Міністрів УРСР (1971-1974), інспектором відділу університетів Мінвузу УРСР (1974-1979).

У Київському державному університеті імені Т.Г. Шевченка (1979-1992): старший викладач на історичному факультеті, пізніше – доцент кафедри педагогіки філологічного факультету.

Автор циклу лекцій «Шляхи духовного оновлення» (1989), укладання якого зумовлено спробою знайти відповіді на питання перспектив розвитку суспільства, які постали в роки «Перебудови».

Укладач: Л.М. Булава

ХВИЛЬ Макар Миколайович (07.08.1919, с. Жабки Лохвицького р-ну – 27.06.1999, м. Полтава) – кандидат педагогічних наук (1969), доцент (1976).

У рідному селі (з 1928 по 2016 рр. воно називалося Луценки) закінчив школу-семирічку, як і підлітки-ровесники, працював у колгоспі. Про голодомор у своєму селі він досить образно написав у статті: Як селяни писали листа Сталіну // Український історичний журнал. – 1991. – № 1. – С. 113–120; № 7. – С. 103–112.

Після закінчення школи навчався в 1-й харківській фельдшерській школі (1936-1939), недовго працював за направленням на Харківщині. Служив фельдшером у військових шпиталях (на строковій військовій службі, 11.1939 - 02.1941). Після звільнення зі служби через хворобу й травму – фельдшер у с. Степуки Лохвицького р-ну Полтавської області (01-09.1941). Під час німецької окупації (12.09.1941 – 09.1943) – підпільник і партизан, член розвідувально-диверсійних груп на Лохвиччині. Нагороджений медалями: «За бойові заслуги», за труд під час війни, п'ятьма ювілейними.

Відповідальний секретар редакції районної газети «Зоря», м. Лохвиця (11.1943 - 01.1947); помічник епідеміолога в Лохвицькій санепідемстанції (01.1947 - 11.1949).

Належав до першого випуску студентів історичного факультету ПДП імені В.Г.Короленка (у 1950 р., закінчив з відзнакою заочне відділення).

19 років працював учителем на Хорольщині: півроку – історії та географії в школі с. Мусіївка, а потім – історії та суспільствознавства школи №2 м. Хорола (03.1950 – 12.1968). За час роботи в школі активно займався краєзнавством. Зокрема, під

його керівництвом створений краєзнавчий музей. Написав книгу: Хорол: історико-краєзнавчий нарис. – Харків. Прапор, 1969. – 80 с. (співавтор А.П.Зима).

Був нагороджений знаком «Відмінник народної освіти УРСР».

Весь останній рік роботи (1968) перебував на річному стажуванні при Київському педагогічному інституті імені Максима Горького (фактично – для завершення кандидатської дисертації: Воспитание дисциплины в процессе преодоления противоречий и конфликтов. – Дисс.... канд. пед. наук. – Киев, 1968), яку вчасно подав до захисту. Робота виконана на основі науково-педагогічних досліджень в лабораторії, якою М.М. Хвиль керував на громадських засадах під час роботи в Хоролі. До захисту мав 7 науково-методичних праць.

Після стажування він до школи не повернувся, а був прийнятий старшим викладачем кафедри загальної історії Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка (після звільнення П.С. Дишлевого).

Опублікував статтю: Про знання з історії у вступників до Полтавського педінституту // Український історичний журнал. – 1968. – № 12. – С. 114–118.

Захистив кандидатську дисертацію 25.04.1969. Всього один рік (1.01.1969 – 21. 01.1970) викладав методику навчання історії. Запам'ятався випускникам яскравою мовою, доступністю викладання і добротою. Встиг побувати секретарем партбюро, вважався перспективним для того, щоб займати й інші керівні посади. Але ... як він пише в автобіографії: «за морально-побутовий проступок звільнений з інституту й отримав строгу партійну догану».

Півтора року він знову працює учителем історії і суспільствознавства: Руновщинської та Василівської середніх шкіл Полтавського району (02.1970 – 10.1971), а ще рік – старшим викладачем кафедри марксизму-ленінізму Рубіжненської філії Харківського політехнічного інституту (10.1971-10.1972). 10.1972 р. обирається старшим викладачем, а з 1974 р. – на посаду доцента кафедри філософії та політекономії Миколаївського дер-

жавного педагогічного інституту; до жовтня 1976 р. був деканом його музично-педагогічного факультету.

15 років М.М. Хвиль викладав у Полтавському сільськогосподарському інституті (10.1976 – 08.1991). З 20.10.1976 р. був обраний за конкурсом на посаду доцента кафедри історії КПРС та марксистсько-ленінської філософії, а з 1981 р. – доцентом кафедри історії КПРС і наукового комунізму. Працював над докторською дисертацією із затвердженою в Інституті філософії АН УРСР темою: «Социалистическая дисциплина и её роль в ускорении социально-экономического развития СССР»; ще в 1984 р. опублікував монографію «Соціалізм і дисципліна». Для завершення роботи над дисертацією в 1987 р. йому була надана творча відпустка. Але захистити дисертацію він не встиг: йшла «Перебудова», і рада з захисту дисертацій зі спеціальності «науковий комунізм» була закрыта.

У 1990 р. замість кафедри історії КПРС і наукового комунізму була утворена кафедра політичної історії і теорії соціалізму, а в 1991 р. – кафедра історії і економічної теорії. Відповідно, змінився і навчальний план та зникли курси, які викладав М.М. Хвиль. Тому завідувачем новоствореної кафедри було порушене клопотання перед ректоратом про його звільнення з посади доцента кафедри історії та економічної теорії з 20.07.1991 р. у зв'язку з відсутністю навчальних годин і досягненням пенсійного віку (72 роки). Остаточне і не випадкове рішення про звільнення було прийняте після провалу ГКЧП (серпневого путчу в Москві), – з 23.08.1991 р.

У роки пізньої «Перебудови» він проявив себе як прибічник комуністичної ідеології (хоч і не сталінського зразка). Коли заборонена в серпні 1991 р. Комуністична партія України в 1993 р. була формально створена заново, то М.М. Хвиль став секретарем Полтавського обкому КПУ.

Укладачі: Л.М. Булава, М.А. Якименко

РЕВА Іван Микитович (30.01.1920, с. Піщане Золотоніського р-ну, зараз Черкаська обл. – 21.12.2003, м. Полтава) – кандидат історичних наук (1964), доцент (1976).

Після смерті батьків у 1933 р. виховувався у місцевому патронаті до закінчення школи (1938 р.). У 1938 р. вступив на історичний факультет Сумського державного педагогічного інституту. У 1941 р. призваний до Червоної армії. Брав участь у боях на початковому етапі радянсько-нацистської війни у складі Харківського піхотного училища. Під час нацистської окупації проживав на тимчасово окупованій території у с. Піщане. Продовжив військову службу після 1943 р. та був демобілізований у 1945 р. у званні старшини, комсорга батальйону. Далі впродовж року працював комсоргом і вихователем у Київському індустріальному технікумі Міністерства трудових резервів СРСР. У 1947 р. закінчив Київський педагогічний інститут імені О.М. Горького. Упродовж 1947–1950 рр. навчався в аспірантурі цього інституту за спеціальністю «історія СРСР». 16.06.1951 р. відбувся захист його кандидатської дисертації «Селянський рух на Харківщині в революцію 1905-1907 рр.», але ВАК СРСР науковий ступінь йому не надав. У 1947–1952 рр. працював старшим редактором історичних видань у видавництві «Радянська школа». У 1952–1958 рр. – учителем історії у с. Станіславчик Черкаського р-ну, Черкаської обл. У 1958–1966 рр. – директором Тихохутірської школи Жашківського р-ну на Черкащині. У 1964 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук, а з 1966 р. працював старшим викладачем кафедри марксизму-ленінізму Уманського державного педагогічного інституту.

З 15.08.1968 р. – доцент кафедри історії СРСР і УРСР історичного факультету Полтавського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Короленка, зокрема, викладав допоміжні історичні дисципліни, недовго – методику навчання історії. Мав негативні відгуки студентів про якість занять. У 1981 р., коли закінчився його черговий термін

перебування на посаді, кафедрою не був рекомендований на наступний термін і перейшов на роботу в стоматологічний інститут де працював до пенсії.

Вів дослідження з теми: «Сільськогосподарський пролетаріат України наприкінці XIX – початку XX ст. та його революційна боротьба». Результати досліджень були викладені у 5 статтях і книзі.

Укладач: О. А. Гура

САМОЙЛЕНКО Олександр Павлович (25.06.1931, с. Моринці Звенигородського р-ну Черкаської обл. – 3.10.2003, Полтава) – історик, архівіст, кандидат історичних наук (1969), доцент (1972).

Закінчив школу в с. Шевченкове (1951), пройшов службу в армії (1951 – 1955), здобув робітничу професію в профтехучилищі № 1 м. Києва (1955 – 1956), працював слюсарем-складальником на Київському машинобудівному заводі «Більшовик». Навчався на історико-філософському ф-ті Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка (1957 – 1962) і в аспірантурі (1966 – 1969).

Науковий працівник Полтавського обласного архіву (1962 – 1966).

У Полтавському державному педагогічному інституті ім. В.Г. Короленка з 1969 р.: старший викладач кафедри історії СРСР і УРСР (1969 – 1972), доцент кафедр історії СРСР і УРСР (1972 – 1990), історії СРСР (1990 – 1991), історії східного слов'янства (1991 – 1993), історії України історичного факультету (1993 – 1996). Був заступником декана історичного ф-ту (1971 – 1973), секретарем парторганізації інституту, одним із засновників і керівників музею інституту. Про нього із вдячністю згадують викладачі і випускники інституту. Вже будучи на пенсії, у 2000 – 2001 рр. викладав на частину ставки народознавчі дисципліни на кафедрі географії і краєзнавства.

Член обласного і міського комітетів з координування студентської наукової роботи (1975–1982), організатор лекторію для громадськості міста-побратима Полтави Велико Тирново (Болгарія), лектор товариства «Знання». Автор поезій.

Коло наукових інтересів – новітня історія Полтавщини ХХ століття.

Укладач: Л. Л. Бабенко

ЄРМАК Олександр Петрович (5.02.1944, м. Полтава) – історик, краєзнавець. Кандидат історичних наук (1975), доцент (1980).

У 1962 році закінчив середню школу в с. Ковалівка Полтавського р-ну. Щоб отримати стаж для вступу на історико-філологічний факультет, упродовж 1962-1965 років працював на підприємствах Полтави (на робітничих посадах). У 1969 р. закінчив з відзнакою історичний факультет Полтавського педінституту. У студентські роки успішно поєднував навчання з науковою роботою, був лєнінським стипендіатом. У 1966 р. посів І-ше місце на конкурсі студентських наукових робіт, брав участь у наукових конференціях. Належав до наукової школи професора А.С. Череваня, яка виросла з наукового студентського гуртка та виховала плеяду відомих істориків. Його науковий потенціал високо оцінив наставник, визначивши ключові риси студента: «...думаючий, прискіпливо шукаючий причини – четвертокурсник історичного факультету Олександр Єрмак. Другий рік я знаю його по роботі в науковому гуртку. Він прислухається до моїх порад, але має й свою зрілу думку».

З 1969 р. О.П. Єрмак розпочинає науково-педагогічну діяльність на посаді асистента кафедри історії СРСР (перейменовану в 1975 р. на історії СРСР та УРСР).

Цього ж року він вступив до заочної аспірантури Київського політехнічного інституту, а в 1975 р. успішно захистив у Дніпропетровську кандидатську дисертацію «Здійснення політики обмеження і витіснення капіталістичних елементів міста і села в Україні в 1927 – 1929 роках». Упродовж 1976 – 1990 рр. О.П. Єрмак – доцент кафедри історії СРСР і УРСР. Це був плідний період роботи з розробки та викладання таких навчальних дисциплін як історія СРСР, історіографія, спеціальні історичні дисципліни пліч-о-пліч з такими наставниками й колегами, як проф. П.М. Денисовець, проф. В.Є. Лобурець, В.Н. Жук, В.Я. Ревегук, Т.П. Демиденко, П.М. Тригуб та інші. З часом Олександр Петрович розробив навчальні курси історичного краєзнавства, архівознавства та музеєзнавства, спецкурси «Українська національна історіографія ХХ століття», «Видатні вітчизняні історики ХVIII – початку ХХ ст.».

У 1990 р. розпочався новий етап у діяльності доц. О.П. Єрмака. Його було обрано за конкурсом на посаду завідувача кафедри історії УРСР, яка через рік була реорганізована в кафедру спеціальних історичних дисциплін і географії (1991 – 2000 рр.). У 2000 – 2013 рр. Олександр Петрович – доцент, а у 2013 – 2015 рр. – професор кафедри історії України.

О.П. Єрмак понад двадцять років був заступником декана історичного факультету з науки, незмінним організатором студентських наукових конференцій та видання збірників матеріалів, був біля витоків створення у 1998 р. фахового наукового збірника «Історична пам'ять». Він – член Української асоціації дослідників Голодоморів в Україні, Національної спілки краєзнавців (НСКУ), член правління обласної організації НСКУ, член Слов'янського клубу міста Полтави. Його по праву називають патріархом історичного краєзнавства на Полтавщині. Низький уклін Олександр Петровичу від десятків поколінь випускників історичного факультету за створення навчальних кабінетів, але найбільше – за створення музею історичного факультету на базі ауд. 45. Друзі, колеги, учні Олександра Петровича відзначають його високі моральні людські якості, принциповість, послідовність у відстоюванні своєї громадянської позиції.

О.П. Єрмак за багаторічну сумлінну працю нагороджений Почесними грамотами Міністерства освіти УРСР, Міністерства освіти і науки України, Полтавської обласної державної адміністрації, відомчою відзнакою знаком «Відмінник освіти України». У 2007 р. присвоєно Почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України». Олександр Петрович є лауреатом багатьох премій – обласної премії імені Панаса Мирного (2008), імені Самійла Величка (2010), імені Леоніда Бразова (2011), Лубенської міської премії імені Володимира Малика (2012).

О.П. Єрмак – талановитий науковець, автор понад 500 публікацій. Серед них авторські й колективні монографії, підручники й посібники, наукові й публіцистичні статті (повний перелік його публікацій див.:

Олександр Петрович Єрмак: біобібліографічний покажчик / уряд. Р.А. Сітарчук, В.В. Орехова, І.М. Лесунова; за ред. М.І. Степаненка. – Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. – 176 с.). Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/3340>

Укладач: Л. Л. Бабенко

ОВСЯНИЦЬКИЙ Анатолій Авксентійович (14.07.1934, м. Канів Черкаської обл.) – журналіст, історик, кандидат історичних наук (1971), доцент (1977).

Закінчив школу в м. Каневі (1953), навчався на факультеті журналістики Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка (1953-1958), в аспірантурі цього ВНЗ (1967-1970). Працював за направленням літературним працівником полтавської обласної газети «Зоря Полтавщини» (1958-1961), редактором Полтавського обласного книжково-газетного видавництва (1961-1964), редактором Полтавського обласного управління преси (1964-1967).

У Полтавському державному педагогічному інституті ім. В.Г. Короленка – з 1970 р.: старший викладач (1970-1977), доцент кафедри історії КНРС (1977-1991), старший науковий співробітник (1982-1984), доцент кафедри історії України (1991-2002). Голова первинної організації товариства «Знання», керівник студентських наукових гуртків, організатор військово-патріотичного виховання студентів.

Інтереси: політична історія, історія журналістики, ідеологічна діяльність КНРС.

Укладач: К. В. Лобач

КОЛОДКО (дівооче прізвище – Ковадло) **Лідія Василівна** (13.10.1948, с. Велика Круча Пирятинського району Полтавської обл.) – асистент кафедри історії СРСР у ПДПІ ім. В.Г. Короленка в 1971-1976 рр.

У 1971 р. закінчила з відзнакою Київський державний університет імені Т.Г. Шевченка, з присвоєнням кваліфікації «Історик-архівіст, викладач історії і суспільствознавства з правом викладання іспанською мовою».

За призначенням Міністерства освіти прийнята на посаду асистента кафедри історії СРСР Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка з 15.08.1971 р. Вела семінарські заняття з курсів «Допоміжні історичні дисципліни» та «Історія СРСР». Залишила, в основному, позитивні спогади про себе у випускників (як викладач, готовий до дискусії).

Звільнена з роботи за власним бажанням з 15.03.1976 р.

Л.В. Колодко дуже тривалий час працює головою Київської міської організації профспілки працівників культури.

Укладач: Л.М. Булава

АРТЕМЕНКО Віктор Миколайович (13.09.1948, с. Матяшівка Великобагачанського р-ну Полтавської обл.) – асистент з історії СРСР у ПДПІ ім. В.Г. Короленка в 1974-1977 рр.

До навчання на історичному факультеті Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г.Короленка (1970 – 1974 рр.) мав чотирирічний стаж роботи, включаючи службу в армії. Після отримання диплому з відзнакою і присвоєння йому кваліфікації «Учителя історії і суспільствознавства середньої школи» з 15.08.1974. залишений в інституті й призначений на посаду асистента кафедри історії СРСР і УРСР. Із 1.11.1977 р. вступив до цільової аспірантури Харківського держуніверситету, виконав там типові для цієї школи й часу дисертаційне дослідження: «Рабочий класс Украинской ССР в борьбе за технический прогресс производства в годы девятой пятилетки (1971-1975)».

Після закінчення аспірантури працював на кафедрі філософії та наукового комунізму в Полтавському кооперативному інституті (тепер – Полтавський університет економіки і торгівлі, ПУЕТ). Кандидат історичних наук (1981), доцент.

У 1991 році названа вище кафедра реорганізована в кафедру філософії та політології (із 1993 р. Віктор Миколайович очолював цю кафедру і одночасно виконував обов'язки проректора із соціальних питань та виховної роботи); в подальшому був проректором із науково-педагогічної роботи, директором головного навчального центру дистанційної освіти (потім – Інституту заочно-дистанційної освіти) ПУЕТ. Опублікував книгу: Полтавський університет економіки і торгівлі (1961-2011) : історичний нарис / уклад. В.М. Артеменко. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 464 с.

Із 2014 року перебуває на пенсії.

Укладач: Л.М. Булава

БАШКАТ Олександр Сидорович (03.11.1937 р., м. Комунарськ, тепер - Алчевськ Луганської обл.) – асистент з історії СРСР у ПДПІ ім. В.Г. Короленка в 1977-1981 рр.

Після закінчення школи у 1955-1959 рр. працював на різних роботах, служив в армії. У 1964 р. закінчив Київський державний університет імені Т.Г. Шевченка за спеціальністю «історія». Працював учителем історії й суспільствознавства в школи с. Шалигине Глухівського р-ну Сумської обл. (1964-1967). Асистент кафедри історії КПРС і наукового комунізму Комунарського гірничо-металургійного інституту (1967-1977).

Прийнятий за конкурсом на посаду асистента кафедри історії СРСР і УРСР Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка з 1.08.1977 р. Мав позитивні характеристики керівництва, затверджену тему дослідження про переміщення промислових підприємств Донбасу і їхню подальшу діяльність в тилу (1941-1945 рр.). Але як викладач характеризується студентами цього часу дуже посередньо, що пов'язано із його досвідом викладання історії КПРС.

Звільнений із цієї посади з 15.01.1981 р. (за власним бажанням) – у зв'язку із необхідністю переїзду знову в м. Комунарськ (Алчевськ).

Укладач: Л.М. Булава

РЕВЕГУК Віктор Якович (02.05.1938, с. Малі Будища Гадяцького р-ну Полтавської обл.) – учений-історик, краєзнавець, кандидат історичних наук (1975), доцент (1978).

Закінчив Малобудищанську семирічку, Гадяцьку СШ №2 (1956), історико-філологічний факультет ПДПІ ім. В.Г. Короленка (1963), аспірантуру Харківського державного університету (1974), де захистив кандидатську дисертацію про Донецько-Криворізьку республіку (1975).

Працював учителем історії в Білогірському ПТУ Кримської обл., вихователем Гадяцької школи-інтернату, старшим лаборантом у Полтавській філії Львівського торгово-економічного інституту.

У Полтавському педінституті працював з 1975 до 2014 (на кафедрах історії СРСР і УРСР, 1975-1990; історії УРСР, 1990-1991; східного слов'янства, 1991-1993; історії України, 1993-2014). Незмінно викладав для студентів історію України.

У колі наукових інтересів новітня історія України, історія Полтавщини, національно-визвольний рух першої половини ХХ ст. Має близько 300 наукових, науково-методичних, публіцистичних публікацій, з-поміж яких понад 20 монографій і підручників: «Новітня історія Полтавщини (перша половина ХХ століття)» (у співавт., 2005), «Новітня історія Полтавщини (друга половина ХХ століття)» (у співавт., 2007), «У боротьбі за волю України (визвольні змагання на Полтавщині 1920-1925 рр.)» (2000), «Полтавщина в добу Української революції 1917-1920 рр.» (2002), «Полтавщина в роки Другої світової війни (1939-1945)» (2004), «Гомін долі: українське національне життя Полтавщини в часи Другої світової війни (1941-1945 рр.)» (2008), «Короленко в Полтаві (1917-1921)» (2009), «Полтавщина в роки радянсько-німецької війни (1941-1945)» (2010), «Отамани Полтавського краю – борці за волю України: нариси з історії» (2011), «Національне відродження Полтавського краю» (2012), «Полтавщина під німецькою окупацією (1941-1943)» (2015), «Полтавці – поборники державної незалежності України» (2017), «Полтавщина. Протибільшовицький рух опору 20-30-их років ХХ століття» (2017) та ін.

Автор і учасник створення просвітницьких теле- і радіопередач, виставок, лекторіїв. Учасник численних наукових конференцій міжнародного, всеукраїнського, регіонального рівня.

Ревегук Віктор Якович: біобібліографічний покажчик: / упоряд. Р.А. Сітарчук, Ю.В. Волошин, В.В. Орехова та ін.; за ред. М.І. Степаненка. – Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2013. – 100 с. – (Серія «Науковці університету»). Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/1745>

Укладач: Л. Л. Бабенко

ЮРЕНКО Світлана Павлівна (30.03.1950, смт. Диканька Полтавської області) – кандидат історичних наук (1983), доцент. Археолог та історик, фахівець в галузі слов'яно-руської археології, історії та культури населення України доби середньовіччя.

Закінчила історичний факультет ПДП імені В.Г. Короленка (1971). Роки навчання створили підґрунтя майбутніх наукових фахових зацікавлень, розвинули талант науковця-дослідника. Світлана Павлівна належить до наукової школи професора А.С. Череваня, котрий наприкінці 1960-их рр. згуртував навколо себе талановитих студентів-істориків і допоміг багатьом учням визначитися з науково-дослідницькою проблематикою. Під час проходження навчальної практики у Полтавському краєзнавчому музеї добре опанувала зміст експозицій музею давнього та нового періоду історії краю, продемонструвала майстерність екскурсовода, тому після закінчення історичного факультету була запрошена на посаду наукового співробітника музею. Зі студентських років С.П. Юренко захопилася вивченням археологічної спадщини, а робота в музеї сформувала фахові навички дослідника. Вивчаючи і впорядковуючи археологічні колекції музею, брала участь в обстеженні пам'яток археології Полтавщини, стала членом археологічної секції Товариства охорони пам'ятників історії та культури. У 1972-1974 рр. брала участь в археологічній експедиції «Дніпро – Донбас» Інституту археології, а також самостійно проводила розкопки ранньослов'янських поселень у зоні будівництва каналу. У 1974 р. С.П. Юренко була обрана за конкурсом на посаду асистента кафедри історії СРСР, відтоді викладала студентам-історикам археологію, спеціальні історичні дисципліни, історію СРСР. Також була організатором польових практик студентів з археології у складі наукових експедицій Інституту

археології. Керувала науковим студентським гуртком, а виконані під її керівництвом студентські наукові роботи відзначалися дипломами і грамотами на республіканських і всесоюзних конкурсах.

У 1979–1982 рр. навчалася в аспірантурі Інституту археології АН УРСР. Після її закінчення та захисту кандидатської дисертації «Дніпровське лісостепове Лівобережжя у VII–VIII ст. (Волинцівська культура)» (наук. кер. – д. і. н. В. Д. Баран) працювала науковим співробітником Інституту археології АН УРСР (1983–1990), старшим науковим співробітником Інституту історії України НАН України (1991–2000). З 1996 р. – доцент кафедри давньої та нової історії України історичного факультету Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка. Викладає курси давньої історії України (із найдавніших часів до середини XIV ст.), курси за вибором студентів: «Етнокультурна історія Русі-України I тис. н. е.», «Феодальне місто Русі-України».

Сфера наукових інтересів – проблеми ранньої історії слов'ян, етнокультурні процеси в Південно-Східній Європі I-го тис. н. е., охорона, збереження і дослідження археологічних та історичних пам'яток України. Як член робочої групи Головної редколегії Зводу пам'яток історії та культури України упродовж 1990–2000 здійснювала науково-організаційну та науково-методичну роботу з авторськими колективами та обласними редколегіями по підготовці археологічної частини томів Зводу. Автор понад 150 статей в науковій періодиці, розділів колективних монографій, підручників.

Укладач: Л. Л. Бабенко

ДЕМИДЕНКО Тетяна Прокопівна (уродж. ЗЛОБИНЕЦЬ; 21.11.1952, м. Полтава) – кандидат історичних наук (1994), доцент (1997).

Закінчила Полтавську ЗОШ № 10 ім. В.Г. Короленка (1970), ПДП ім. В.Г. Короленка (1974), була здобувачем наукового ступеня Інституту історії України НАН України (1991-1994).

Викладала історію в Полтавській ЗОШ №10 ім. В.Г. Короленка (1974-1976). У ПДП ім. В.Г. Короленка (нині ПНПУ імені В.Г. Короленка) працювала з 1976 по 2015: на кафедрі історії СРСР та УРСР, та кафедрі історії України – асистентом (1976-1983), старшим викладачем (1983-1997), доцентом (1997-2015). Була заступником декана історичного факультету з виховної роботи (1993-2008).

Коло наукових інтересів – актуальні проблеми методики навчання історії в середній та вищій школі, історія української інтелігенції другої половини ХХ століття, опозиційний рух 1960-1980 років, історичне краєзнавство. Член авторського колективу багатотомного видання науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією. Полтавська область». Має близько 200 наукових та науково-методичних публікацій, серед яких колективні монографії, науково-довідкові видання, навчальні посібники: «Полтавщина: Енциклопедичний довідник» (К., 1992), «Громадянська освіта: Навч. посіб. для 9-го класу загальноосвітніх навч. закл.» (К., 2002), «Інтегративні уроки: Історія. Математика. Українська література. – Посібник для вчителів» (Полтава, 2003), «Полтавщина. Історичний нарис» (Полтава, 2005), «Реабілітовані історією. Полтавська область». Кн. 1-5 (Полтава, 2005-

2009), «Полтавський інститут післядипломної педагогічної освіти імені М. Остроградського // Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Полтавська область» (Полтава, 2008), «Історія Полтавського обласного інституту післядипломної освіти ім. М.В. Остроградського. 1940-2010» (Полтава, 2010) та інші.

Активно долучалася до підвищення фахового рівня освітян Полтавщини, становлення освітніх закладів нового типу: була науковим керівником Карлівської гімназії ім. Н. Герасименко (1997-2015), членом журі обласних конкурсів «Учитель року» у номінації «Історія», головою та членом журі секції історичного краєзнавства історичного відділення Полтавського територіального відділення МАН України (1995-2015).

З просвітницькою метою та задля популяризації історичних знань працювала членом консультаційної групи істориків при Полтавській обласній державній адміністрації, автор програм просвітницького циклу «Уроки історії» – «Хрущовська «відлига» (2006), «Петро Григоренко» (2007) Полтавської ОДТРК «Лтава», співавтор проекту «Поборники незалежності. Полтавщина», ініційованого Полтавською ОДА та ОДТРК «Лтава» (2014).

Відмінник освіти України (1999), лауреат обласної премії імені Панаса Мирного (2007), обласної премії імені Леоніда Бразова (2015), нагороджена Почесною грамотою Міністерства освіти України (1997), Почесною грамотою Полтавської обласної ради (2012), грамотами Головного управління освіти і науки Полтавської ОДА (2012, 2014).

Укладач: Л. І. Шаповал

СТОВБУН Раїса Іванівна (20.01.1937, м. Вінниця) – кандидат історичних наук (1981), доцент (1987).

Упродовж 1945-1954 рр. навчалася у Вінницькій середній школі № 5. У 1954 р. вступила на історико-філологічний факультет Вінницького педагогічного інституту імені М. Островського. У 1956 р. перевелася до Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка, який закінчила у 1959 р. Після закінчення інституту працю-

вала учителем історії в середній школі № 7 м. Полтави; активно займалася громадською роботою – упродовж 1965–1967 рр. була депутатом Районної ради депутатів трудящих (м. Полтава). У 1968 р. у зв'язку з переводом чоловіка на нове місце служби сім'я переїхала у м. Вінницю, де Р.І. Стоббун працювала вчителем географії середньої школи № 19. У цьому ж році переведена в обласний інститут удосконалення вчителів на посаду методиста кабінету педагогіки. У 1970 р. призначена асистентом кафедри педагогіки Вінницького педінституту. Упродовж 1976–1977 рр. навчалася в аспірантурі Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка.

З 08.1977 р. – старший викладач кафедри історії СРСР і УРСР Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка. У 1981 р. Р.І. Стоббун захистила кандидатську дисертацію про історичні зв'язки України і Молдавії в пореформений період (1861-1900 рр.). У 1982-1987 рр. працювала на посаді доцента кафедри історії СРСР і УРСР. Читала курс історії СРСР та методики навчання суспільствознавства. Не завжди знаходила контакт із колегами й студентами.

Укладач: О. А. Гура

ЖУК Віра Никанорівна (12.04.1928, с. Кривуші Кременчуцького р-ну Полтавської обл. – 3.11.2008, м. Полтава) – історик-болгарист, краєзнавець. Кандидат історичних наук (1977), доцент (1985). Заслужений працівник культури України (1975). Лауреат полтавської обласної літературної премії імені Самійла Величка (2006).

Закінчила історико-архівний відділ Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (1955) і була направлена на роботу до Полтавського обласного державного архіву. Працювала там до 06.1978 р., спочатку на посадах наукового і старшого наукового співробітника, згодом – начальника відділу використання і публікації документів.

Працюючи в архіві, займалася дослідженням історії архівної справи, брала участь у підготовці двох видань путівника по архіву, збірників документів, публікацій у наукових журналах про пошукову, видавничу роботу, виступала зі статтями, зокрема в часописах, на різну тематику. У 1960-х рр. брала активну участь у підготовці тому «Історія міст і сіл Української РСР. Полтавська область» (К., 1967). При відділі історії і міжнародних відносин соціалістичних країн Інституту історії Академії наук Української РСР захистила кандидатську дисертацію на тему «Громадськість України в російсько-болгарських взаєминах 60 – 70-х років XIX століття».

Із 06.1978 по 08.1989 працювала в Полтавському державному педагогічному інституті імені В.Г. Короленка на посадах асистента, старшого викладача, доцента кафедри історії СРСР та УРСР (як штатний доцент – до виходу на пенсію 09.1986). Зокрема, викладала навчальний курс «Історичне краєзнавство», спеціальний курс «Методика використання матеріалів з історії Полтавщини на уроках у школі». Після виходу на пенсію читала лекції для вчителів на курсах у Полтавському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського.

Основні напрямки наукової діяльності В.Н. Жук – історичне краєзнавство (історія Полтавщини різних періодів), пам'ятки історії та культури, видатні люди краю. В галузі славістики – вивчення економічних, культурних та інших зв'язків України й Болгарії, Полтавщини та Болгарії у XIX-XX ст. Досліджувала також питання про німецьких колоністів на Полтавщині, їх соціально-економічне становище, культуру, побут, історію окремих відомих нащадків тих колоністів, які переселилися на українські землі ще в другій половині XVIII – на початку XIX ст. В останнє десятиліття чимало уваги приділяла дослідженню процесу формування української народності, про перебування наших

земель у складі Великої Скіфії, Сарматії, Готської держави, під владою гунів, Аварського каганату, у складі Великої і Чорної Булгарії, Київської Русі та інших державних ранньофеодальних об'єднань, аж до завоювання монголо-татарами та входження до складу Великого князівства Литовського; про історичні корені різних етносів, які проживали тут у давнину, а також про їхні взаємини між собою. Наслідком цього багаторічного дослідження стала книга «Із сивої давнини. Нариси з історії України та Полтавщини (VII ст. до н.е. – XVI ст. н.е.)», яка витримала три видання.

В.Н. Жук брала участь у написанні більше 20-ти колективних наукових історичних видань – книг, збірок документів, 13 випусків серії брошур «Наш рідний край». Є автором понад 1000 публікацій (одноосібних і в співавторстві – статей, рецензій, монографій, енциклопедичних довідок, посібників, методичних рекомендацій).

Монографія:

Петренко І. М. Історик Віра Жук (1928-2008): життя, віддане науці / І. М. Петренко. – Київ: МПЛЕНІУМ, 2017. – 516 с. Режим доступу: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/5886>

Укладач: І.М. Петренко

НОВОХАТЬКО Леонід Михайлович (11.01.1954, с. Вечірки Пирятинського р-ну Полтавської обл.) – доктор історичних наук (1999), професор (2007), заслужений діяч науки і техніки України (2004).

Закінчив історичний факультет ПДПІ імені В.Г. Короленка (1975), отримавши диплом вчителя історії та суспільствознавства. Працював за спеціальністю у школі смт. Чутове (1975-1976), служив в армії. Після повернення зі служби працював асистентом кафедри історії СРСР і УРСР (06.1977 – 11.1979). *Верхнє фото часів роботи в інституті.*

Закінчив аспірантуру і докторантуру Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка, працював там на посадах асистента і доцента (1979-1987). Далі – на компартійній роботі (1987 – 1991), зокрема, керівник прес-центру ЦК КПУ; у PR-структурах і на керівних посадах в Кабінеті Міністрів України, Адміністрації Президента, Київській міській держадміністрації. У 1996-2005 рр. – заступник Міністра культури, в 2013-2014 рр. – Міністр культури України.

Тема докторської дисертації: «Соціально-економічні і культурні процеси в Україні у контексті національної політики радянської держави (20-ті – середина 30-х рр. ХХ ст.)».

Із 2016 р. – завідувач кафедри реклами та зв'язків із громадськістю Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

Укладач – О.М. Мащенко

НЕСТУЛЯ Олексій Олексійович (25.03.1957, с. Веселе Первомайського р-ну Харківської обл.) – Доктор історичних наук (1996), професор, лауреат державної премії України в галузі науки і техніки (2008), заслужений працівник освіти України (1993). Голова правління Полтавської обласної організації Національної спілки краєзнавців України (НСКУ), член правління НСКУ.

Дитинство пройшло на Черкащині, де в 1974 р. у с. Руська Поляна закінчив середню школу. Цього ж року вступив на історичний факультет ПДПІ імені В.Г. Короленка, який успішно закінчив у 1978 р., отримавши диплом з відзнакою. Нестуля О.О. за високі успіхи в навчальній і науковій роботі нагоро-

джений знаком Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР «За отличную учёбу», був лєнінським стипєндіатом. Очолював Раду студєнтського наукового товариства історичного факультету й інституту, брав участь у конкурсах студєнтських наукових робіт. У студєнтські роки Олексій Олексійович активно займався розвитком студєнтського самоврядування, організацією руху студєнтських будівельних загонів.

З 1978 р. розпочалася науково-педагогічна діяльність О.О. Нєстулі на посаді старшого лаборанта кафедри історії КППС Кіровоградського державного педагогічного інституту, а з 1980 р. після строкової військової служби – асистєнта, старшого викладача, доцєнта, профєсора кафедри історії СРСР та УРСР, історії України Полтавського пєдінституту, на громадських засадах працював прорєктором з виховної роботи (1985–1987). З 1981 до 1985 р. навчався у цільовій аспірантурі Київського державного університету, а 12.1986 р. успішно захистив дисертацію «Зміцнення союзу робітничого класу й сєлянства в роки громадянської війни на Україні», ставши кандидатом історичних наук.

Упродовж 1992–1995 рр. О.О. Нєстуля навчався в докторантурі Інституту історії НАН України під керівництвом академіка П.Т. Тронька й 21.10.1996 р. блискуче захистив докторську дисертацію «Державна політика щодо історико-культурної спадщини українського народу. 1917 – 1941 рр.» у спеціалізованій вченій раді Київського університету імені Тараса Шевченка. Профєсор О.О. Нєстуля – талановитий історик-дослідник та організатор освітнього процесу. З його іменем пов'язана реалізація численних академічних наукових проектів і державних програм. Під єгідою Інституту історії України він брав участь у розробці пам'яткоохоронних проектів і заходів, був активним членом УТОПІК, стояв біля витоків відродження Спільки краєзнавців України (з 2008 р. – Національна спілка краєзнавців України), на Полтавщині очолив науково-дослідницьку групу з підготовки науково-документального видання «Реабілітовані історією. Полтавська область» у рамках виконання однойменної Державної програми, затверджєної Кабінєтом Міністрів України в 1992 р.

Випускники історичного факультету пам'ятають Олексія Олексійовича як глибоко єрудованого викладача, блискучого лектора, інтелігентну й високопорядну людину. Чимало колєг вдячні йому за слухні фахові поради й підтримку.

У 1997–1999 і в 2003 р. О.О. Нєстуля обіймав посаду заступника голови Полтавської обласної державної адміністрації з політико-правових питань, де розкрилися нові грані його таланту як керівника.

З 2000 р. працює в Полтавському університеті економіки і торгівлі на посаді завідувача кафедри філософії та політології. 28.11.2003 р. обраний його ректором (04.2010 р. цей недержавний заклад вищої освіти Укоопспільки перейменовано на Полтавський університет економіки і торгівлі), й до сьгодні успішно реалізує сучасні освітньо-наукові напрямки його діяльності.

Нагороджений ордєнами «За заслуги» III ступєня (2007) і II ступєня (2011).

Автор понад 300 наукових праць.

Укладач: Л. Л. Бабєнко

ВОЙНАЛОВИЧ Віктор Анатолійович (20.06.1957, с. Андрияшівка Роменського р-ну Сумської обл.) – доктор політичних наук (2006), профєсор (2008), заслужений працівник народної освіти України (1993), відмінник народної освіти України (1987), академік Української академії політичних наук (2012).

З 1974 р. навчався на історичному факультеті ПДПІ імені В.Г. Короленка, отримавши диплом з відзнакою зі спеціальності «Історія» (1978). У студєнтські роки – відмінник навчання, член студєнтського наукового товариства. За успіхи у навчанні відзначений знаком Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР «За отличную учёбу».

Після півторарічної служби в армії – асистєнт кафедри історії КППС в ПДПІ імені В.Г. Короленка (1980–1982). Навчався в аспірантурі кафедри історії КППС Київського університету

імені Т.Г. Шевченка (1982-1985). У 1986 р. захистив дисертацію і здобув вчений ступінь кандидата історичних наук. У 1985-1993 роках знову в ПДП імені В.Г. Короленка: асистент, старший викладач, доцент кафедри історії КПРС (у 1990-91 рр. – політичної історії); у 1991-1993 рр. – доцент кафедри історії України. На історичному факультеті Віктор Анатолійович тривалий час був заступником декана з виховної роботи, керував науковою роботою студентів, маючи власний досвід участі у всеукраїнських і всесоюзних конкурсах студентських наукових робіт. У 1987-1988 рр. В.А. Войналович очолював профспілковий комітет ПДП імені В.Г. Короленка.

Докторант Інституту історії України НАН України (1993-1996). Провідний науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України (1996-2005). Заступник голови Миколаївської обласної державної адміністрації (2005-2006). З 2006 р. повернувся до наукової діяльності – провідний науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, цього ж року захистив докторську дисертацію: «Партійно-державна політика щодо релігії та релігійних інституцій в Україні 1940-1960-х років: політологічний дискурс». З 2013 р. – завідувач відділу етнополітології. У червні 2015 р. увійшов до складу комісії при Президентові України з питань громадянства.

Брав участь у розробці пріоритетних наукових тем загальнодержавного значення – «Національні меншини в Україні у ХХ ст. : політико-правовий аспект», «Етнонаціональні процеси в сучасній Україні : регіональний аспект», «Закарпаття в етнополітичному вимірі», «Крим в етнополітичному вимірі», «Донбас в етнополітичному вимірі», «Етнополітичні процеси в Україні: регіональні особливості», «Релігійний чинник у процесах націє- та державотворення: досвід сучасної України», «Етнополітологічні чинники соціокультурних трансформацій в сучасній Україні».

Професор В.А. Войналович – яскравий тип сучасного вченого, інтелектуала, здатного осягнути як глибинні питання академічної науки, так і вирішення практичних завдань державотворення.

Має понад 300 наукових публікацій. Посилання на деякі з них: <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=53>; <https://scholar.google.com.ua/citations?user=gMPpZAgAAAAJ&hl=uk>

Укладач: Л. Л. Бабенко

КАПУСТЯН Ганна Тимофіївна (11.07.1953, с. Заруддя Кременчуцького району Полтавської області) – доктор історичних наук (2004), професор (2005).

У 1970 році закінчила середню школу в с. Заруддя. Працювала робітницею на Кременчуцькому хлібокомбінаті (11.1970-08.1971), старшою піонервожатою Зарудянської середньої школи (09.1971 – 10.1972) і вихователькою дитячого садочка (10.1972 – 08.1973).

Навчалася на історичному факультеті Полтавського державного педагогічного інституту ім. В.Г.Короленка (09.1973-07.1977), куди вступила з четвертої спроби, але в роки навчання проявила себе як успішна дослідниця під керівництвом професора А.С. Череваня.

Учитель історії та суспільствознавства середньої школи № 3, м. Кременчук (08.1977 – 08.1978); викладач суспільних дисциплін Кременчуцького педагогічного училища ім. А.С.Макаренка (08.1978 – 11.1979).

Асистент кафедри історії СРСР і УРСР Полтавського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Короленка (12.1979 – 11. 1982).

Аспірантка Інституту історії СРСР АН СРСР, м. Москва (11.1982-11.1985). На початку 1986 р. захистила кандидатську дисертацію про суспільно-політичне життя українського села в 1921-1925 рр.

Асистент кафедри історії СРСР і УРСР Запорізького державного університету (12.1985-12.1987). З 12.12.1987 – асистент, старший викладач, доцент (1997), професор (2005) кафедри теорії, історії держави та права (сучасна назва) Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (у 1997-2000 – політехнічний інститут, 2000-2009 – політехнічний університет), включаючи навчання в докторантурі (1998-2001).

Захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук «Українське село в умовах радянського політичного режиму 1920-х років» (2004 р.).

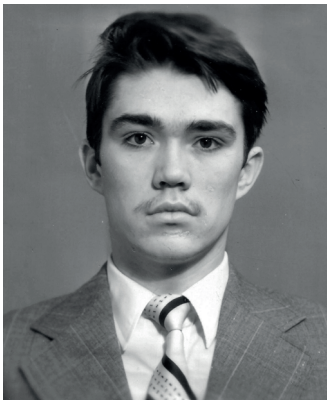
З 1993 року – член Ради міжнародної громадської організації «Асоціація дослідників Голодомору 1932-1933 рр. в Україні»

У 2008 році Указом Президента України Ганна Капустян нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня та знаком

МОН «Відмінник освіти України».

З 2012 року – член ВО «Свобода». У 2014 році балотувалася до Верховної Ради України від партії ВО «Свобода» (отримала підтримку 25,67% виборців округу).

Укладач: Л.М. Булава

ТИМЧЕНКО Сергій Михайлович (22.04.1961, місце народження за листком обліку кадрів – с. Градизьк, за автобіографією – с. Броварки Глобинського р-ну Полтавської обл.). Доктор історичних наук (1995), кандидат юридичних наук (2001), професор. Заслужений працівник освіти України (2007).

Після закінчення в 1977 р. середньої школи у с. Броварки вступив до Полтавського державного педагогічного інституту (тепер ПНПУ імені В.Г. Короленка), який закінчив у 1981 році з відзнакою (кваліфікація: «Учитель історії і суспільствознавства»). У студентські роки мав прізвище Шуть, але змінив його на останньому курсі навчання на дівоче прізвище матері. Залишений у ПДПІ, як асистент кафедри історії СРСР і УРСР (07.1981 - 11.1983 рр.). Вів семінарські заняття з новітньої історії СРСР.

У 1983-1986 рр. – аспірант зі спеціальності «Історія СРСР» Інституту історії Академії наук УРСР. 27.02.1987 р. захистив кандидатську дисертацію «Розвиток соціальної структури колгоспного селянства УРСР. 1971-1980». У 1986-1988 рр. працював викладачем кафедри історії СРСР та УРСР, а з 1988 до 1993 рр. – доцентом кафедри радянського суспільства Запорізького державного університету. У 1993-1995 рр. – в докторантурі за місцем попередньої роботи. У 1995 р. захистив докторську дисертацію на тему «Етносоціальні процеси в українському селі (60–80-ті рр. ХХ ст.)». У 1995-1996 рр. – доцент, а в 1996-2003 рр. – професор кафедри новітньої історії України Запорізького держуніверситету (за сумісництвом).

У 1994–2005 рр. служив в органах внутрішніх справ – Запорізькому та Київському юридичних інститутах МВС України. У 1994-2002 рр. – проректор з наукової роботи Запорізького юридичного інституту. У 2002-2005 рр. – начальник кафедри теорії держави та права Київського юридичного інституту. Полковник міліції у відставці.

У 2001 р. в Харківському національному університеті внутрішніх справ захистив дисертацію «Теоретико-правові проблеми взаємодії громадянського суспільства і правової держави в Україні» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Ректор Запорізького національного університету (2005 – 29.01.2011), одночасно – завідувач кафедри історії і теорії держави та права.

Працював начальником управління освіти Дарницької райдержадміністрації м. Києва (2011-2014).

На час написання нарисю – професор кафедри загальнотеоретичної юриспруденції, конституційного та адміністративного права Київського інституту інтелектуальної власності і права Національного університету «Одеська юридична академія».

Автор і співавтор ряду фундаментальних праць, співавтор підручників «Новітня історія України» для середніх шкіл та вищих закладів освіти, навчальних посібників.

Укладачі: В.М. Григор'єв, Л.М. Булава

НЕСТУЛЯ (дівоче прізвище до 07.1978 р. – ВЛАСЕНКО) **Людмила Анатоліївна** (09.09.1957, місто Тюмень) – кандидат історичних наук (1989), доцент.

У віці шести років переїхала з батьками до м. Полтави. Після закінчення в 1974 р. середньої школи № 13 вступила на історичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту (тепер ПНПУ імені В.Г. Короленка), який закінчила у 1978 році з присвоєнням кваліфікації учителя історії і суспільствознавства.

Декілька місяців працювала вчителем історії, основ радянської держави і права неповної середньої школи у м. Кіровограді. Але за Наказом Міносвіти, після призову чоловіка на строкову військову службу, перерозподілена в ПДП імені

В.Г. Короленка, на посаду завідуючої кабінетом кафедри філософії. Із 1.06.1979 р. переведена на посаду старшого лаборанта кафедри загальної історії, де за сумісництвом (на посаді асистента) вела семінарські заняття, зокрема, з історії країн Азії і Африки. З 03.1982 р. проводила семінарські заняття з історії СРСР періоду капіталізму на умовах погодинної оплати, як асистент. 15.08.1982 р. прийнята на посаду асистента кафедри історії СРСР і УРСР як обрана за конкурсом. Звільнена із займаної посади з 15.11.1985 р. у зв'язку зі вступом в цільову аспірантуру Інституту історії АН УРСР.

У 1989 р. стала кандидатом історичних наук зі спеціальності 07.00.02 Всесвітня історія. Тема дисертації: «Роль багатотиражної преси України у підвищенні трудової активності працівників важкої промисловості (1981-1985 рр.)». Працювала певний час у Полтавському сільськогосподарському інституті (тепер – аграрна академія). Як доцент за сумісництвом, у 2010-х роках викладала курс «Технології культурно-дозвілдової діяльності» на кафедрі культурології ПНПУ імені В.Г. Короленка.

Із 1990-х років – відома полтавська журналістка і режисер, автор і ведуча програм на обласній державній телерадіокомпанії «Лтава». Поетеса і публіцистка.

З 2018 р. – науковий співробітник науково-дослідного методичного відділу пам'яткознавства Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського.

Укладач: Л.М. Булава

ГОРОШОЧОК Віктор Якович (13.08.1962 р., с. Шпортьки Новосанжарського р-ну Полтавської обл.) – асистент з історії СРСР і України в ПДП ім. В.Г. Короленка у 1983 – 1994 рр. (з перервами).

У 1979 р. закінчив Піщанську середню школу Кременчуцького р-ну, а в 1983 р. – Полтавський державний педагогічний інститут імені В.Г. Короленка, отримавши кваліфікацію «учитель історії і суспільствознавства середньої школи». Після закінчення інституту Наказом з 15.08.1983 р. призначений на посаду асистента кафедри історії СРСР і УРСР в ПДП імені В.Г. Короленка, але майже відразу ж був призваний на строкову службу в армію. Після закінчення служби, з 25.05.1985 р. відновлений на зазначеній вище посаді, вів семінарські заняття. З листопада 1986 по липень 1989 року навчався в очній аспірантурі Харківського університету. Кандидатську дисер-

тацію до захисту не подав, через що пізніше мав обґрунтовані претензії з боку завідувача кафедри. Із 1.02.1990 року знову призначений на посаду асистента кафедри історії СРСР і УРСР (із 1.09.1990, після розділу кафедри на дві, залишився на кафедрі історії СРСР, яка в 1991 р. перейменувалася на кафедру східного слов'янства, а в 1993 р. – кафедру історії України історичного факультету).

Звільнений з роботи в інституті за власним бажанням з 31.08.1994 р.

Переїхав до міста Золотоноша Черкаської області, де й працює понині (спочатку в методичному кабінеті міського відділу освіти, а з 2001 року – директором спеціалізованої середньої школи №1 з поглибленим вивченням економіки і правознавства).

Укладач: Л.М. Булава

КИРИДОН Алла Миколаївна (7.12.1960, м. Біла Церква Київської області) – доктор історичних наук (2006), професор (2008), історик, педагог, керівник науково-освітніх проектів.

Після закінчення з «Золотою медаллю» Білоцерківської середньої школи №9 у 1978 – 1979 рр. працювала старшою вожатою в цій же школі. У 1979 р. вступила на історичний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, який закінчила з відзнакою в 1984 р. За направленням Міністерства освіти прийнята в ПДП імені В.Г. Короленка на посаду асистента кафедри історії КПРС (1984-1986).

Навчалася в аспірантурі історичного факультету Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка (1986-1989), захистила дисертацію «Деятельность Компартии Украины по укреплению единства своих рядов в 1921–1925 гг.: Историография проблемы» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (1989). Повернулася в ПДП імені В.Г. Короленка, з 01.1990 працювала на кафедрі політичної історії, яка 11.1991 р. реорганізована на загальноінститутську кафедру історії України. Невдовзі після створення цієї кафедри, а в подальшому після об'єднання з факультетською кафедрою історії України з 03.1992 по 01.2002 очолювала її. Під керівництвом А.М. Киридон колективом кафедри розроблено програми й методичне забезпечення нового розширеного курсу історії України, народознавства; розроблено концепцію і створено самобутній кабінет історії України; зібрано бібліотечку новітніх видань з історії України, етнології, українознавства; видано серію посібників та підручник з історії України, що стало вагомим напрацюванням у царині українознавчих дисциплін. Забезпечувала викладання таких дисциплін: «Історія України» для студентів історичного факультету; «Історія України» для неісторичних спеціальностей; «Православна церква в історії України», «Вступ до спеціальності», «Основи наукових досліджень», а також окремих спецкурсів з українознавства.

Навчалася в докторантурі Київського національного університету імені Тараса Шевченка (2002-2006). Докторську дисертацію «Державно-церковні відносини в радянській Україні (1917-1930-ті роки)» захистила 16.10.2006 р. Після захисту працювала на посадах доцента (20.02.2006-01.03.2007) і професора (01.03.2007-30.08.2007) кафедри історії України ПДПУ імені В.Г. Короленка.

З 1.09.2007 р. – професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Київського міжнародного університету (де одержала атестат професора кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики). Очолювала кафедру міжнародних відносин та зовнішньої політики Київського міжнародного університету (2008-2009).

З 1.09.2009 до 31.01.2012 – професор кафедри міжнародних відносин Київського славістичного університету. Викладала дисципліни «Зовнішня політика України», «Сучасні тенденції міжнародних відносин», «Роль світових релігій у міжнародних відносинах», «Теорії цивілізацій», «Основи наукових досліджень», «Зовнішня політика країн Північної Америки», «Європейський Союз у міжнародних відносинах».

2009 – 2012 рр. була заступником головного редактора часопису «Київська старовина». Член багатьох редакційних колегій вітчизняних і зарубіжних часописів. Має близько 500 наукових праць. Коло наукових інтересів: теорія та методологія наукових досліджень, історія України, українознавство, міжнародні відносини, українсько-польські відносини, державно-церковні відносини, проблеми ідентичності в умовах глобалізації, студії пам'яті («Memory studies»), енциклопедистка.

Упродовж 1.02.2012 – 31.10.2014 – завідувач відділу дослідження теоретичних і прикладних проблем національної пам'яті Українського інституту національної пам'яті (м. Київ).

Від 11.2014 р. працює в Державній науковій установі «Енциклопедичне видавництво», спочатку – завідувачка відділу соціогуманітарних наук, а з 02.2015 р. й дотепер – директор цієї ж установи. Під керівництвом А.М. Киридон колективом Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво» почала реалізацію проекту державної ваги, інтелектуальної візитівки держави – «Великої української енциклопедії», першої за доби незалежності універсальної енциклопедії.

За значний внесок у розвиток вітчизняної науки в 2016 р. присвоєно звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Член спеціалізованих учених рад Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Дипломатичної академії України при МЗС України, Київського слав'яно-латинського університету.

Укладач: І. І. Діттан

ГАВРИШ (ГРАНКІНА) Римма Леонідівна (9.12.1962, с. Сажне Яковлівського р-ну Белгородської обл. – †17.06.2019), канд. історичних наук (2000), доцент (2005).

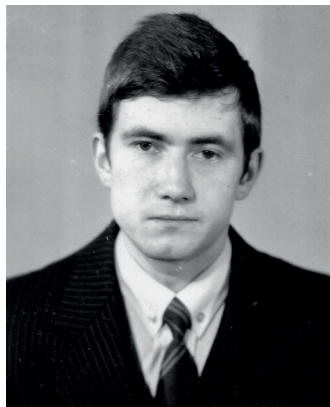
Закінчила школу № 19 м. Белгорода (1980), історичний факультет Харківського державного університету (тепер – ХНУ імені В.Н. Каразіна, 1985).

У Полтавському державному педагогічному інституті (тепер ПНПУ) імені В.Г. Короленка: ст.лаборантка кафедри всесвітньої історії (08.1985-11.1987), асистентка кафедри історії СРСР та УРСР (після перейменувань - історії СРСР; історії східного слов'янства, 11.1987-10.1993), аспірантка (10.1993-01.1997) і асистентка (01.1997-08.2001) кафедри історії України.

Кандидатська дисертація: «Шкільна діяльність земського самоврядування на Лівобережній Україні в 1865-1919 роках» (2000).

Доцентка, зав.кафедри соціально-гуманітарних дисциплін полтавської філії Європейського університету (2001-2008). Доцентка кафедри менеджменту освіти Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського (2008-2019). Коло наукових інтересів: історія розвитку освіти; управління якістю закладів середньої освіти; знанневий менеджмент у системі післядипломної педагогічної освіти.

Укладач: Л.М. Булава

ІВАЩЕНКО Сергій Борисович (19.05.1962, м. Тростянець Сумської області) – асистент кафедр історії в ПДП ім. В.Г. Короленка у 1988-1993 рр.

У 1983 році закінчив Полтавський державний педагогічний інститут імені В.Г. Короленка (тепер ПНПУ імені В.Г. Короленка) з кваліфікацією «Вчитель історії й суспільствознавства середньої школи». Працював за спеціальністю в середній школі с. Дернове Тростянецького р-ну Сумської обл. (08.1983 – 04.1986); проходив строкову службу в армії (04.1986 – 11.1987).

01.04.1988 р. обраний за конкурсом на посаду асистента кафедри історії СРСР і УРСР. У зв'язку з реорганізацією (розділом кафедри), з 1.09.1990 р. – асистент кафедри історії УРСР.

У 1991 – 1993 рр. працював на загальноінститутській кафедрі історії України. У зв'язку із закінченням терміну перебування на посаді, Рада інституту від 7.05.1993 р. прийняла негативне рішення при розгляді його конкурсної справи. Він подав заяву на звільнення з роботи за власним бажанням з 1.07.1993 р.

Станом на 2019 р. – головний спеціаліст відділу політичного аналізу та прогнозування управління з питань внутрішньої політики Департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Полтавської обласної державної адміністрації.

Укладач: О.М. Мащенко

ЛУКОМСЬКА (до 05.1990 р. – КУРИШКО) **Наталія Анатоліївна** (27.11.1965, м. Чугуїв Харківської області) – викладач історії у ПДП ім. В.Г. Короленка в 1988-1994 рр.

У шкільні роки проживала в Бурятській АРСР, за місцем служби батька. У 1982 р. вступила на історико-філологічний факультет Бурятського педагогічного інституту, місто Улан-Уде. У 1986 р., за сімейними обставинами, перевелася на історичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г.Короленка, який закінчила в 1987 р., отримавши кваліфікацію «Учитель історії і суспільствознавства середньої школи». Одночасно з навчанням, на 5-му курсі та рік після закінчення інституту (11.1986-08.1988) працювала старшим лаборантом кафедри історії СРСР і УРСР. Із 1.09.1988 р. переведена на посаду асистента кафедри історії СРСР і УРСР (з 1.09.1990 – історії СРСР, з 25.10.1991 – історії східного слов'янства, 04.1993 – історії України історичного факультету). На останній викладала курс історії української культури. Звільнена з посади 24.04.1994 за власним бажанням (у зв'язку із переходом на іншу роботу).

Н.А. Лукомська на даний час – успішна підприємниця, зокрема, засновник і генеральний директор приватного підприємства «УкрЦентрКонсалтинг» (діє у м. Полтава) та інших компаній. Має декілька дипломів про вищу освіту.

Укладач: О.М. Мащенко

ВЕЛИКОЛУГ Володимир Іванович (08.08.1943 р., с. Ковалі Чорнухинського р-ну Полтавської обл.) – викладач ПДП ім. В.Г. Короленка в 1988-1995 рр.

У 1968 р. закінчив історичний факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка, отримавши кваліфікацію «історик-архівіст, викладач історії і суспільствознавства».

Після закінчення університету отримав направлення на посаду методиста обласного державного архіву в м. Миколаєві, але через два місяці був призваний на строкову військову службу. Після звільнення в запас із 1969 по 1988 рік працював учителем історії і географії у багатьох загальноосвітніх школах Полтавської області, викладав історію й політекономію в декількох технікумах (м. Полтава, с. Хомутець). Останнє місце роботи – директор і вчитель історії Дейманівської восьмирічної школи Пирятинського району (1984-1988).

Під час роботи в закладах середньої освіти підготував рукопис дисертації «Співробітництво радянських республік у розвитку промисловості (на матеріалах Української РСР, 1966-1970 рр.)». Але до її захисту справа не дійшла.

30.08.1988 р. прийнятий на роботу асистентом кафедри загальної історії ПДП імені В.Г. Короленка. 1.09.1991 р. переведений на посаду асистента кафедри історії УРСР, перейменованої в тому ж році на кафедру спеціальних історичних дисциплін та географії. 25.12.1992 р. обраний на посаду старшого викладача цієї кафедри. Викладав, в основному, курс допоміжних історичних дисциплін. Звільнений із роботи за власним бажанням з 18.05.1995 р.

Укладач: Л.М. Булава

КУЛИКОВА (ГУНЯГА) Тамара Віталіївна (12.12.1964), закінчила Гребінківську школу №4 в 1982 р., та історичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка в 1986 р. Після закінчення інституту працювала вчителем ЗОШ № 59 м. Дніпропетровська. З 1.09.1989 р була асистентом кафедри історії СРСР і УРСР (вела семінарські заняття з методики викладання суспільствознавства). Після розділення кафедри у 1990 р. перейшла на кафедру історії УРСР, але працювала там до 1992 р.

Тривалий час була учителем історії і директором Гребінківської ЗОШ I-III ступенів №2; у 2018/2019 н. р. – філії Гребінківської загальноосвітньої школи I-II ступенів №2 Опорного закладу Гребінківської загальноосвітньої школи I-III ст. №4 Гребінківської міської ради Полтавської області.

Укладач: О.М. Мащенко

БАЖАН Олег Григорович (06.10.1968, м. Пирятин Полтавської обл.) – український історик, дослідник історії радянських спецслужб, української діаспори, суспільно-політичного життя в Україні в другій половині 1940-х -1980-х роках, проблем утвердження і функціонування командно-адміністративної системи в СРСР.

У 1985-1992 рр. навчався на історичному факультеті Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка, а в 1992-1994 рр. працював асистентом загальноінститутської кафедри історії України.

У 1994-1997 рр. – аспірант Інституту історії України НАН України. Від 1995 р. – викладач кафедри історії Національного університету «Києво-Могилянська академія». У 1996 р. в Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара захистив кандидатську дисертацію на тему: «Опозиційний рух в Україні (друга половина 1950-х -1980-ті рр.)». Від 1997 р. – науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу історії державного терору радянської доби Інституту історії України НАН України.

О.Бажан один з перших вітчизняних дослідників природи політичних репресій в УРСР в 1917-1991 роках. За його безпосередньою участю розпочалася систематична робота раніше недоступних для широкого кола дослідників документальних матеріалів з фондів колишнього архіву ЦК КПРС, ЦК Компартії України, КДБ СРСР та його республіканських управлінь. З жовтня 2014 року входить до складу Київської міської комісії у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій при Київській міській державній адміністрації. Починаючи з середини 1990-х років бере активну участь у реалізації державної програми «Реабілітовані історією», покликаної увічнити пам'ять жертв політичних репресій в Україні в ХХ столітті. Упорядник, автор вступних статей томів та нарисів науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією» Автономної Республіки Крим, Дніпропетровської, Житомирської, Київської, Львівської, Миколаївської, Полтавської, Сумської, Тернопільської, Черкаської, Чернігівської областей. У 2016 р. постановою Кабінету Міністрів України затверджений членом Головної редакційної колегії науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією».

Значний відрізок творчої і професійної діяльності О. Г. Бажана пов'язаний з Національною спілкою краєзнавців України. Як голова Ревізійної комісії НСКУ (2001 – 2012 рр.), член Правління (2012-2016 рр.), член Президії НСКУ (з січня 2017 р.) особисто проводить велику роботу по активізації краєзнавчого руху в Україні, координації дій структурних одиниць Національної спілки краєзнавців між собою у виконанні державних програм патріотично-виховного напрямку. У якості відповідального секретаря (1999), а згодом першого заступника головного редактора (2012) журналу «Краєзнавство» доклав

зусиль для перетворення друкованого органу Національної спілки краєзнавців України на своєрідну трибуну висвітлення проблем, завдань та історії розвитку історичного краєзнавства в Україні.

О.Г. Бажан – заступник головного редактора журналу «З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ», член редколегії журналів: «Сумський історичний журнал», «Сумська старовина», «Південь-Захід. Одесіка», «DYSTOPIA» (Молдова).

Кандидат історичних наук (1996) доцент (2001 р.), старший науковий співробітник зі спеціальності історія України (2004 р.). Автор понад 500 публікацій у вітчизняних та зарубіжних виданнях. Відмінник освіти (1997 р.), Почесний краєзнавець України (2012 р.), Почесна Грамота Верховної Ради України (2016 р.).

Укладач: Т.П. Пустовіт

БІБІЧ (дівоче прізвище – САМУСЕНКО) **Ганна Юрійвна** (9.09.1968, м. Полтава) – асистент з історії України у ПДПІ ім. В.Г. Короленка в 1995-1996 рр.

У 1989 р. закінчила ПДПІ імені В.Г. Короленка з кваліфікацією «Учитель історії і суспільствознавства». Після закінчення навчання в 1989-1991 роках працювала в музейних установах (с-ще Опішне, м. Полтава), а в 1992-1995 роках – бібліотекарем у ПДПІ.

Асистент кафедри історії України і народознавства з 1.02.1995 за сумісництвом, а з 1.09.1995 по 26.08.1996 за строковим договором терміном на 1 рік. Звільнилася за власним бажанням у зв'язку зі зміною місця проживання. Зараз мешкає за межами України, професійно з історією і її викладанням не пов'язана.

Укладач: Л.М. Булава

РУБАШОВА Світлана Олексіївна (28.01.1972, м. Житомир) – асистент кафедри історії України ПДПІ ім. В.Г. Короленка у 1995-1997 рр.

Закінчила історичний факультет Київського державного (тепер – національного) університету імені Тараса Шевченка в 1995 р. з кваліфікацією «історик, викладач історії». Ще до вступу в університет працювала в школі старшою піонервожатою, а на старших курсах навчання – вчителем історії ЗОШ №№ 57 і 78 м. Києва за трудовим договором.

Прийнята на посаду асистента кафедри історії України та народознавства ПДПІ імені В.Г. Короленка з 1.08.1995 р. на умовах строкового договору. У зв'язку зі скороченнями в інституті, в 1996 – 1997 р. працювала на 0,35 - 0,45 ставки асистента указаної кафедри. За спогадами колег, її, привітну й усміхнену, дуже любили студенти факультетів, на яких вона вела семінарські заняття. У квітні 1997 р. переведена на посаду асистента кафедри історії України (історичного факультету), а з 30.09.1997 р. звільнена з роботи в зв'язку зі вступом до аспірантури КНУ імені Тараса Шевченка, на кафедру давньої та нової історії України (1997-2000). Займалася дослідженням діяльності українських громад 60-х рр. ХІХ сторіччя.

У 2000 – 2006 рр. працювала в Києві, у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна», на посадах викладача, старшого викладача, доцента кафедри гуманітарних дисциплін.

Із 2006 р. проживає і працює в м. Сус (Туніс). Власниця невеликої школи «Сонечко», де навчає дітей української мови й історії.

Укладач: Л.М. Булава

ПУСТОВІТ Тарас Павлович (13.08.1959, м. Кременчук Полтавської обл.) – історик-архівіст, заслужений працівник культури України (2009), голова Полтавського міського товариства «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка (з 1996), член правління Полтавської національної спілки краєзнавців (з 2012).

Народився в родині журналістів. Навчався в середній школі №11 м. Кременчука (до 1970), закінчив середню школу №14 м. Полтава (1976). 1976–1978 – навчався на струнному відділенні (скрипка) Полтавського музичного училища імені М. В. Лисенка, закінчив історичний факультет Полтавського педагогічного інституту імені В. Г. Короленка (1984). З 1987 працює в Державному архіві Полтавської області: науковим співробітником,

головним спеціалістом, начальником відділу, від 2007 – заступником директора. У 1995 – 1996 – асистент кафедри спеціальних історичних дисциплін і географії Полтавського національного педагогічного університету імені Володимира Короленка.

Лауреат премії Української бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі (1992), лауреат Всеукраїнської премії у галузі архівознавства, археографії і документознавства ім. В. Веретеннікова (2000), Полтавської міської премії ім. Самійла Величка (2011), Полтавської обласної премії ім. І. П. Котляревського (2014, номінація «подія року»), Полтавської єпархіальної УПЦ КП премії імені прп. Паїсія Величковського (2012).

Нагороджений медаллю «25 років незалежності України» (2016), Подякою Кабінету Міністрів України (2003), Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України (2007), Грамотою Уповноваженого ВР з прав людини (2007), Почесними грамотами Полтавської обласної державної адміністрації, Почесною грамотою Полтавської міської ради (2014), Подячною Грамотою Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета (2001), Національної спілки краєзнавців України (2002).

Автор та / або співавтор понад 500 публікацій.

Укладачі: П.А. Кравченко, Л.М. Булава

МОКЛЯК Людмила Миколаївна (02.03.1947, с. Долина Полтавської обл.). Закінчила історичний факультет Полтавського педінституту (1971). Кандидат історичних наук (1979), доцент (1984).

Секретар комітету комсомолу, бібліотекар, старший лаборант кафедри загальної історії ПДПІ ім. В.Г. Короленка (1971–1977). Асистент, старший викладач, доцент кафедр історії, загальноосвітніх дисциплін (1977–1993), заступник декана, декан підготовчого факультету для іноземних громадян Полтавського сільськогосподарського інституту (1981–1992). Старший науковий співробітник, завідувач сектору, завідувач відділу громадських об'єднань (1993–1997), заступник директора (1997–2002) Державного архіву Полтавської області. Член експертної ради Полтавського обласного представництва Українського

національного фонду «Взаєморозуміння і примирення». Під її керівництвом організовано і проведено приймання від УСБУ в Полтавській області понад 110 тис. фільтраційних справ на колишніх жертв нацистських переслідувань та німецьких трофейних документів на військовополонених.

Автор близько 100 наукових праць та методичних розробок. У березні 2002 р. вийшла на пенсію.

Укладачі: Т.П. Пустовіт, В.С. Сушко

Викладачі кафедри історії України

БАБЕНКО Людмила Леонідівна (уродж. ХОМУТЕНКО; 24.12.1957, с. Рівне Новоукраїнського р-ну Кіровоградської обл.) – учений-історик, доктор історичних наук (2015), доцент (1994), професор кафедри історії України (2010).

Закінчила Рівнянську СШ №5 (1974), Полтавський педагогічний інститут імені В.Г. Короленка (1979), була здобувачем наукового ступеня кандидата історичних наук Інституту історії України НАН України (1990–1991), докторантом кафедри історії України ПНПУ імені В.Г. Короленка (2002 – 2005). Трудову діяльність розпочинала вчителем історії та суспільствознавства СШ №2 с. Рівне на Кіровоградщині (1979–1982), Кобеляцької №4 (1982–1985) та Козельщинської (1985–1987) середніх шкіл на Полтавщині. У ПДПІ імені В.Г.Короленка з 1987 р. – на кафедрі історії КПРС (до 1990), історії України (з 1991): старший викладач (1988–1994), доцент (1994–2010), заступник декана факультету української філології (1993–1995), професор кафедри історії України (з 2010), завідувач кафедри історії України (з 2015).

У колі наукових інтересів проблеми політичних репресій в Україні, діяльність органів державної безпеки, державно-конфесійні відносини за радянської доби, теорія та історія історичного краєзнавства. У березні 1993 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Роль наукової інтелігенції у розвитку історичного краєзнавства на Україні у 20-х – на початку 30-х років» (наук. кер. – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України Є.М. Скляренко), у травні 2015 р. – докторську дисертацію на тему «Органи державної безпеки у структурі взаємовідносин держави і Православної церкви в радянській Україні (1918 – се-

редина 1950-х рр.). Є членом обласної редколегії та авторського колективу багатотомного видання науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією. Полтавська область», що є частиною Державної програми, затвердженої КМ України. Брала участь у реалізації державної програми з відродження Всеукраїнської (з 2008 – Національної) спілки краєзнавців, делегат I – V з'їздів НСКУ, член правління Полтавської обласної організації НСКУ. Член Української асоціації релігієзнавців. Має близько 300 наукових та науково-методичних публікацій. Член редакційних колегій із видання наукових збірників. З метою популяризації історичних знань бере участь у створенні телевізійних фільмів і програм на Полтавській обласній державній телерадіокомпанії «Лтава», телестудії «Місто» та ІРТ. У 2010 р. стала переможцем обласного творчого конкурсу «Ми – українці» за підготовку серії програм «Уроки історії».

Заслужений працівник освіти України (2018), відмінник освіти України (2009), лауреат обласної премії ім. Панаса Мирного (2007), міської премії ім. Самійла Величка (2010), Полтавської єпархіальної премії ім. преподобного Паїсія Величковського в номінації «Наука» (2016). Нагороджена Почесною грамотою Міністерства освіти України (1996), Грамотою Міністерства освіти і науки України (2009), Почесною грамотою Полтавської обласної державної адміністрації (2009), Грамотою Головного управління освіти і науки Полтавської ОДА (2012), почесною медаллю Полтавського національного педагогічного університету (2016). Член Національної спілки краєзнавців України, Української асоціації релігієзнавців.

Укладач: П. В. Киридон

СІТАРЧУК Роман Анатолійович (13.10.1966; с. Селещина, Машівського району Полтавської області) – учений-історик, релігієзнавець, доктор історичних наук (2010), професор (2013).

Закінчив СШ №26 м. Полтави (1983), ПДП ім. В. Г. Короленка (нині ПНПУ імені В. Г. Короленка) (1991), розпочав педагогічну діяльність учителем історії та географії СШ № 37 м. Полтави (1989), заступника директора з навчальної роботи цієї школи (1992 –1995), з 1995 працює у ПДП ім. В. Г. Короленка (нині ПНПУ імені В. Г. Короленка): асистент (1995), аспірант (1997 – 2000), старший викладач (2002), доцент кафедри історії України (2003), відповідальний секретар приймальної комісії (1998 – 2002; 2005 – 2007), заступник декана педагогічно-індустріального факультету (2002 – 2004), завідувач кафедри історії України (2010 – 2014), перший проректор (з 2010).

Коло професійних інтересів р. А. присвячене викладанню Давньої та Середньовічної історії України й історії державно-церковних відносин в Україні з ХІХ – ХХ століть для студентів та магістрантів історичного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Напрямок наукового пошуку – галузь історії релігій та взаємовідносин держави і церкви в Україні. Здійснив значний внесок у дослідження історії протестантських конфесій, державно-церковних відносин в Україні, захистив із цієї тематики кандидатську (2002) й докторську (2010) дисертації. Автор більше 100 наукових і науково-методичних праць. Серед них: монографії «Протестантські об'єднання в радянській Україні в контексті соціальної політики більшовиків (20–30-ті роки ХХ ст.» (Полтава, 2005); «3 історії адвентистів сьомого дня в Полтаві» (Полтава, 2007); «Історія адвентистів сьомого дня в українських землях у складі Російської імперії (кінець ХІХ ст. – 1917 рік» (2008).

Очолює Полтавську обласну організацію релігієзнавців України, є заступником Полтавської обласної асоціації краєзнавців України, членом спеціалізованої вченої ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій зі спеціальності 09.00.11 – релігієзнавство у Відділенні релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, зініціював та є організатором постійно-діючої при університеті міжнародної наукової конференції «Держава і Церква в Україні». Під керівництвом Р.А.Сітарчука захищено дві кандидатські дисертації.

Упродовж багатьох років є членом журі обласного конкурсу МАН України, активно працює як науковий консультант учнів, які виконують науково-дослідні роботи, надає науково-методичну допомогу вчителям історії міста й області, виступає з доповідями на методичних семінарах та конференціях, є учасником програм з історичної тематики на обласному телебаченні.

Обирався депутатом Ленінської районної ради в м. Полтаві (1994 –1996). Нагороджений грамотами Управління освіти виконкому Полтавської міської ради (2011, 2012, 2014), грамотами Управління освіти і науки України Полтавської обласної державної адміністрації (2008, 2011, 2012, 2013, 2014); Грамотою Полтавської обласної ради (2009), Почесною грамотою Полтавської обласної державної адміністрації (2012), Почесною грамотою Центрального комітету Профспілки працівників освіти і науки України (2014), грамотою Кабінету Міністрів України (2014), премією імені Самійла Величка в галузі історії України (2016).

Укладач: О. А. Гура

ВОЛОШИН Юрій Володимирович (17.09.1963, с. Крючки Балаклійського району Харківської області) – кандидат історичних наук (1997), доцент (2001), доктор історичних наук (2006), професор (2012).

Після здобуття робітничої професії та служби в армії упродовж 1985–1989 рр. навчався на історичному факультеті ПДП ім. В.Г. Короленка. Освітнянську діяльність роз-

починав учителем історії Полтавської загальноосвітньої школи № 5. У 1993-1994 і з 1997 року працює на кафедрі історії України. Після навчання в аспірантурі в 1997 р. успішно захистив кандидатську дисертацію «Православна церква в Україні періоду нацистської окупації (червень 1941 – жовтень 1944 рр.)», а в 2006 р. – докторську дисертацію «Розкольніцькі слободи на території Північної Гетьманщини у XVIII ст. : історико-демографічний аналіз» (наук. керівник акад. В.О. Пащенко).

Із 09.2008 до 12.2009 – завідувач кафедри історії України.

Запрошувався для викладання навчальних курсів у Національному університеті «Києво-Могилянська академія» (2006, 2010, 2011, 2012, 2014, 2015, 2016 рр.), Українському католицькому університеті (м. Львів, 2016, 2017 рр.).

Отримував міжнародні гранти й стипендії для дослідження актуальних тем з історії України, наукові закордонні стажування: Stipendium American Council of Learned Societies (2001). Стипендії Канадського інституту українських студій Альбертського університету (2006, 2009, 2015). Стипендія польського комітету UNESCO для стажування в Інституті історії Варшавського університету (2011). Участь у семінарах «Історія населення» (Population History Seminar) та проєкті MOSAIC інституту демографічних досліджень імені Макса Планка (м. Росток, Німеччина), 2012 – 2013. Український католицький університет, інститут імені Св. Климента Папи (Рим, Італія), 2013. Український католицький університет м. Львів (2016).

Проф. Ю.В. Волошин є членом міжнародних наукових організацій та редакційних колегій український і закордонних наукових видань: член правління Української асоціації усної історії (з 2006), член міжнародної асоціації гуманітаріїв (з 2009), член редакційної ради часопису «Український гуманітарний огляд» (2010 – 2013), член редакційної колегії альманаху «Соціум», Член редакційної колегії журналу «Наукові записки НаУКМА. Історичні науки», Член редакційної колегії часопису «Przeszłość Demograficzna Polski».

Наукові дослідження проф. Ю.В. Волошина та його учнів зосереджуються у площині соціальної історії, історичної демографії, усно-історичних досліджень.

Укладач: Л. Л. Бабенко

КИРИДОН Петро Васильович (12.03.1961 с. Лебедівка Козелецького р-ну Чернігівської обл.– 27.01.2019, м. Полтава,) – доктор історичних наук (2014), професор. В.о. ректора ПДПУ імені В.Г. Короленка (07.2008 – 01.2009).

Після закінчення Морівської середньої школи-інтернату Чернігівської області (1978) працював на заводі в обласному центрі токарем. Навчався в Київському державному університеті імені Тараса Шевченка (1979-1984), закінчивши з відзнакою історичний факультет і одержавши кваліфікацію історика, викладача історії та суспільствознавства.

У 1984 р. розпочав роботу в ПДПУ імені В.Г. Короленка на посаді асистента кафедри всесвітньої історії. Восени того ж року призваний на строкову службу в Збройні сили. Після звільнення в запас 1986 р. повернувся працювати в Полтавський педінститут. 1988 р. вступив до аспірантури КДУ імені Тараса Шевченка, яку закінчив достроково, захистивши 06.1991 р. дисертацію «Чотирнадцятий з'їзд ВКП(б): історіографія», ставши кандидатом історичних наук. Протягом 1991–2010 років працював у ПДПУ імені В.Г. Короленка на посадах старшого викладача, доцента, заступника декана, проректора з навчальної роботи, першого проректора; виконував обов'язки ректора з 07.2008 по 01.2009, забезпечивши стабільне функціонування закладу. 09.2010 р. вступив до стаціонарної докторантури історичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка, де перебував до 2013 р. Після захисту 28.10.2014 р. докторської дисертації «Партійно-державна номенклатура Української РСР 1945 – 1964 років: інсти-

туціоналізація та функціонування» повернувся до ПНПУ імені В.Г. Короленка й обіймав посаду професора кафедри історії України. Викладав новітню історію України, методику викладання історії у закладах вищої освіти тощо.

Наукову діяльність присвятив дослідженню вітчизняної історії ХХ сторіччя, зокрема питанням краєзнавчого характеру, проблемам Української революції, соціально-економічним процесам 1920-х -1930-х років, історії повоєнної доби тощо. Був автором понад 200 наукових публікацій.

За здобутки в науково-педагогічній роботі одержав відзнаки: звання заслуженого працівника освіти України (2014), знаки Міністерства освіти і науки України «Відмінник освіти» і «Петро Могила»; є лауреатом премії Полтавської обласної Ради імені Панаса Мирного, нагороджений грамотами та подяками органів обласної, міської влади, ректора університету.

Укладач: Л. Л. Бабенко

БОРОДЕНКО (СІТАРЧУК) Олена Анатоліївна (9.10.1974, с. Селещина Машівського району Полтавської області) кандидатка історичних наук, доцент кафедри історії України.

У 1992 р. закінчила ЗОШ № 28 м. Полтави зі срібною медаллю, а 1997 р. історичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка з відзнакою. Здобула кваліфікацію учителя історії та географії. Упродовж 1997-1998 рр. працювала вчителем історії у Професійно-технічному училищі № 4 м. Полтави, з 1998 р. – викладачем суспільних дисциплін у Аграрно-економічному коледжі Полтавської державної аграрної академії, з 2010 р. – асистентом, старшим викладачем, доцентом кафедри історії України Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка за сумісництвом. У 2014 р. захистила кандидатську дисертацію у спеціалізованій раді Державного вищого навчального закладу «Запорізький національний університет» за спеціальністю 07.00.01 – історія України, на тему: «Самотня жінка в сільському соціумі Гетьманщини другої половини ХVIII ст.: історико-демографічний аналіз (на прикладі Полтавського полку)». Науковий керівник – доктор історичних наук, професор кафедри історії України Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка Ю.В. Волошин.

Викладає навчальні дисципліни: методика навчання історії, професійний інструментарій у сучасній історичній науці. Коло наукових інтересів: історична демографія, жіноча історія, локальна соціальна історія. З 2018 р. – докторант кафедри.

Укладач: Т. О. Лахач

ГАВРИШ Петро Якимович (7.03.1956, с. Більськ, Котелевського р-ну, Полтавської обл. – 25.10.2018, Полтава) – учений-археолог, краєзнавець, кандидат історичних наук (1996), доцент (1997).

Закінчив Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (1983). У Полтавському державному педагогічному інституті імені В.Г. Короленка (нині Полтавський національний педагогічний університет) працював з 08.1983 р. по 08.2018 р.: асистент (1983-1986), старший викладач (1986-1997), доцент кафедри історії України (з 2001).

Тема кандидатської дисертації: «Населення скіфського часу басейну Середнього Псла» (1996).

Нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (1999) Грамотою Полтавської обласної ради (2016 р.), Почесною грамотою Полтавської обласної ради з відзнакою (2017).

Здійснював розкопки відомих пам'яток археології Полтавщини: Більського городища і його округи (1984-1987, 1994-2006 рр.), Книшівського городища і Броварківського курганного могильника (1988-1993 роки). Брав участь у понад тридцяти всеукраїнських і міжнародних наукових конференціях.

Нагороджений дипломами I ступеня на обласному конкурсі «Краща книга Полтавщини» в номінації «Краще історико-краєзнавче видання» в 2011 р. за книгу «Загадка стародавнього Гелона» і в 2017 р. за книгу «Більська минувшина».

Укладач: О. А. Гура

ГУРА Олексій Анатолійович (14.08.1980, с. Пирого, Глобинського р-ну, Полтавської обл.) – кандидат історичних наук (2012).

Закінчив Пирогівську ЗОШ із відзнакою (1997), магістратуру історичного факультету ПДПУ імені В.Г. Короленка (2003), аспірантуру при кафедрі історії України ПНПУ імені В.Г. Короленка (2009).

Упродовж 2002–2003 рр. працював вчителем історії Полтавської ЗОШ №3 імені А.В. Луначарського з поглибленим вивченням англійської мови. Далі – асистентом кафедри історії ПДПУ імені В.Г. Короленка (2003–2006), старшим викладачем (2012–2015). Із 2015 доцент кафедри історії України.

Коло наукових інтересів: взаємини держави та церкви в УРСР, краєзнавчі дослідження, культова архітектура України.

Активно займається дослідженнями у межах наукової школи академіка В. Паценка «Державно-церковні взаємини в Новітній історії України». Автор багатьох статей із проблем взаємин держави та церков релігійних меншин, зокрема юдейських та римо-католицьких громад.

Захистив дисертацію на тему «Політика радянської держави щодо об'єднань та церков релігійних меншин в УРСР в 1944 – середині 1960-х рр. (на прикладі римо-католицьких та юдейських громад)» (2012).

Відповідальний на кафедрі історії України за наукову роботу, входить у оргкомітет Всеукраїнської наукової конференції «Череванівські читання» та Всеукраїнської наукової конференції «Держава і церква в новітній історії України». Член редколегії збірників наукових праць за матеріалами всеукраїнських наукових конференцій («Череванівські читання» та «Держава і церква в новітній історії України») та Полтавської обласної організації Української асоціації релігієзнавців.

Учасник Всеукраїнського науково-дослідного проекту «Релігійний атлас України» у розділі «Релігійний атлас Полтавщини», під керівництвом Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. Сковороди НАН України, Української асоціації релігієзнавців, Міжнародного Центру права і релігієзнавства Бригам'янського університету; учасник радіо- та телесюжетів (програм) Полтавської обласної державної телерадіокомпанії «Лтава».

Приділяє значну увагу розвитку студентської науки. Здійснює керівництво науковою проблемною групою «Актуальні проблеми релігієзнавства».

Неодноразовий чемпіон університету з настільного тенісу серед викладачів ПНПУ імені В.Г. Короленка. Автор понад 20 сценаріїв для студентів («100 Днів до наказу», «Зірки істфаку», «Містер та місіс університету» тощо).

Укладач: О. А. Бороденко

ДПТАН Ірина Іванівна (17.04.1961, м. Полтава) – кандидат історичних наук (1991), доцент кафедри історії України (1997).

Закінчила історичний факультет ПДПІ імені В.Г. Короленка з кваліфікацією «Учитель історії та суспільствознавства» (1982).

Учитель історії СШ № 26 м. Полтави (15.08.1982 – 15.08.1983); учитель історії СШ № 20 м. Полтави (15.08.1983 – 15.08.1984); асистент кафедри історії СРСР і УРСР ПДПІ імені В.Г. Короленка (15.08.1984 – 1.11.1987); аспірантка Інституту історії України АН України (1.11.1987 – 1.12.1990); старший викладач кафедри історії України (1990-1994), на посаді доцента (1994-1997); з 1997 року і на сьогодні – доцент кафедри історії України. Лауреат міської премії ім. Самійла Величка (2006), обласної премії ім. Панаса Мирного (2007).

У 1991 р. захистила канд. дис. «Діяльність спеціальних державних органів боротьби з дитячою безпритульністю в Українській СРР (1919–1932 роки)» (наук. кер. – д.і.н., проф. С.В. Кульчицький).

Коло наукових інтересів: соціально-політична історія України (друга половина XVII – перша третина XX ст.); наукова спадщина М.С. Грушевського. Є автором понад 100 наукових публікацій.

Укладач: П. В. Киридон

КОВАЛЕНКО Оксана Валентинівна (31.05.1977, м. Полтава) – історик, археолог, керамолог, кандидат історичних наук (2009), доцент (2013).

Закінчила загальноосвітню школу №12 м. Полтави (1994), ПДПІ ім. В. Г. Короленка (1999) з кваліфікацією «Учитель історії та географії». Кандидатську дисертацію з теми «Полтава XVII-XVIII ст.: розвиток міської території, просторова структура та міська забудова» захистила 9.10.2009 р. в Спеціалізованій вченій раді Національного університету «Києво-Могилянська академія» (науковий керівник – професор Яковенко Н.М.) за спеціальністю «Історія України».

Працювала: учителем історії та географії (школа № 20, ліцей №1 м. Полтава) (1997-2001); молодшим та старшим науковим співробітником Центру охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської облдержадміністрації (1997-2001); старшим науковим співробітником відділу історії XIV – початку XX ст. Полтавського краєзнавчого музею (2001-2003); старшим науковим співробітником науково-дослідного відділу археологічної кераміки Національного музею-заповідника українського гончарства (сmt. Опішня, Полтавська обл.) (2003–2004, з 2018 за сумісництвом); молодшим (2003-2017 за сумісництвом), науковим співробітником Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2017).

У ПДПУ (ПНПУ) імені В. Г. Короленка працює з 2002: асистент (2002-2004 за сумісництвом), ст. викладач (2006–2011), доцент (з 2011), докторант (з 2017) кафедри історії України.

Організатор та керівник Спільної археологічної експедиції Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського, Інституту керамології – Відділення Інституту народознавства НАН України, Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (з 2005 – по теперішній час), яка провела розкопки кургану скіфського часу в сmt. Опішне (2005), Сторожівського курганного могильника епохи бронзи – пізньосарматського часу (2007-2015), різночасових поселень біля с. Ключівка Новосанжарського району (2006, 2009), на місці Успенської церкви XVII століття в с. Лютенька Гадяцького району (2008-2010). Нині експедиція реалізує науковий проект по вивченню сотенних містечок Полтавського полку XVII-XVIII століть.

Член українського керамічного товариства (з 2006), «Конгресу українських керамологів» (з 2016); лауреат III, V-IX Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні, в номінаціях «Краща наукова стаття» та «Краща наукова монографія».

Коло наукових зацікавлень: археологія та історична урбаністика XVII-XVIII століть, керамологія та українське гончарство XVIII століття, проблеми музеєзнавства історія Гетьманщини XVIII століть.

Авторка 150 публікацій та 30 наукових звітів за проведені археологічні дослідження, депонованих до Інституту археології НАН України. Учасниця 80 наукових конференцій різного рівня.

Укладач: Р. А. Сітарчук

ЛАХАЧ Тамара (Таміла) Олександрівна (16.02.1977, с. Піски, Лохвицького р-ну, Полтавської обл.) – кандидат історичних наук (2010).

Закінчила ПДПУ імені В.Г. Короленка (2003), аспірантуру кафедри історії України (2007).

Працювала з 1997 р. у ПНПУ імені В.Г. Короленка: лаборантом, диспетчером навчального відділу, керівником студентського бюро естетичного виховання, асистентом, старшим викладачем. Із 2015 р. доцент кафедри історії України, а з 2017 року директор позашкільного навчального закладу Полтавської обласної ради «Полтавська обласна Мала академія наук учнівської молоді», на кафедрі – за сумісництвом.

Захистила дисертацію на тему: «Державна регламентація шлюбно-сімейних відносин у радянській Україні 1920 – 1930-х років» (2010).

Коло наукових інтересів: соціальна історія, історія інституту сім'ї, історія України ХХ століття, гендерні відносини, східна психологія. Викладала навчальні дисципліни: новітня історія України, історія та культура України, історія повсякденності українців ХХ століття. Проводить наукове консультування учнів та учителів шкіл м. Полтави щодо виконання дослідницьких робіт відділу МАН (секції – історія України, краєзнавство, етнологія).

Здійснює керівництво студентськими науковими роботами та науковою проблемною групою «Актуальні проблеми релігієзнавства».

Укладач: Л. І. Шаповал

СЕРДЮК Ігор Олександрович (30.04.1983, смт Велика Багачка Полтавської обл.) – кандидат історичних наук (2010), доцент (2015). Доктор історичних наук (2018).

Закінчив Хорольську ЗОШ №1 з золотою медаллю (2000), Полтавський державний педагогічний університет імені В. Г. Короленка (бакалаврат, 2005; магістратуру, 2006), аспірантуру при кафедрі історії України (2009).

Працював керівником гуртків Полтавського обласного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді; викладачем кафедри українознавства Полтавської державної аграрної академії; вчитель ЗОШ №26 м. Кременчука. З 2009 р. – асистент, старший викладач, доцент кафедри історії України ПНПУ імені В.Г. Короленка. З 2012 р. – редактор наукового історичного порталу historians.in.ua. У 2014 р. – запрошений викладач кафедри історії Національного університету «Києво-Могилянська академія». У 2009–2010 рр. науковий співробітник науково-дослідної теми кафедри історії України «Трансформаційні процеси в Лівобережній Україні (XVIII–XX ст.): політика, суспільство, релігія».

У 2017 р. виграв конкурс Міністерства освіти і науки України на фінансування держбюджетної науково-дослідної теми «Дитина й дитинство у державно-правовому регу-

люванні, релігійних нормах та народних уявленнях середньовічної і ранньомодерної України (XI –XVIII ст.)».

Коло наукових інтересів: соціальна історія Гетьманщини, історична демографія, історична урбаністика, історія дитинства. У 2010 р. у Національному університеті «Києво-Могилянська академія» захистив кандидатську дисертацію «Полкові міста Лівобережної України середини XVIII ст.: історико-демографічний вимір (на прикладі Ніжина, Переяслава й Стародуба) (спеціальність 07.00.01 «історія України», наук. кер. – Ю.В. Волошин).

Отримував гранти Міжнародної асоціації гуманітаріїв (2011 р.) та Наукового товариства Шевченка в Америці (2014, 2016 р.). Двічі стажувався при факультеті Artes Liberales Варшавського університету (2014, 2016 р.). Був учасником міжнародних літніх шкіл «Сравнительный метод в истории и социальных наук: перспективы междисциплинарности» (Пермь, 2013 р.) та «Постать патріарха Йосифа Сліпого в контексті міжнародних церковних і політичних відносин» (Рим, 2017).

Є автором шести книг та близько 100 статей, зокрема друкувався у виданнях: AV Imperio, Антропологический форум, Український гуманітарний огляд, Київська старовина, «The Bridge-МОСТ», МІКС та інших.

Докторська дисертація: «Дитина й дитинство в Гетьманщині: соціально-історичний та історико-антропологічний виміри» (2018 рік).

Викладає: історію України, спеціальні історичні дисципліни.

Займається спортивним орієнтуванням (кандидат у майстри спорту), спортивним туризмом. Здійснював походи та сходження у горах Алтаю, Забайкалля, Кавказу, Паміру, Приполярного Уралу, Тань-Шаню.

Укладач: Ю. В. Волошин

ШАПОВАЛ Лариса Іванівна (24.09.1971, селище Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) – кандидат історичних наук (2006), доцент (2012).

Закінчила Полтавський державний педагогічний інститут імені В. Г. Короленка (06.1993) з кваліфікацією «Учитель історії та права». Працювала на посаді бібліотекаря в бібліотеці ПДПУ імені В. Г. Короленка (1.09.1993 – 1.04.1997). Після декретної відпустки з 2000 р. суміщала працю в бібліотеці з роботою за сумісництвом на посаді асистента кафедри географії та краєзнавства, а через рік – на кафедрі історії України. Вступила до аспірантури ПДПУ ім. В.Г. Короленка в 2002 р., працювала над темою дисертаційного дослідження: «Сучасна українська та російська історіографія нової економічної політики (1921-1929 рр.)» – науковий керівник – проф. Киридон П.В., на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук, яка була захищена 10.11.2006 р. в Запорізькому національному університеті за спеціальністю 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни.

Працює доцентом кафедри історії України Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, викладає навчальні дисципліни «Етнографія України», «Історіографія історії України», «Спеціальні історичні дисципліни», «Історичне краєзнавство, музеєзнавство та архівознавство», «Історія України» на неісторичних факультетах. Займається громадською діяльністю – співголова Полтавського відділення громадського Товариства зв'язків із закордонним українством «Україна – Світ», член Національної Асоціації Україністів (НАУ), член Полтавського обласного відділення Національної Спілки Краєзнавців, голова профкому факультету, секретар кафедри історії України історичного факультету ПНПУ імені В. Г. Короленка. Автор 115 наукових публікацій на історичну, історіографічну та етнографічну тематику.

Укладач: О. В. Коваленко

ПЕТРЕНКО Ірина Миколаївна (31.12.1977, м. Полтава). Доктор історичних наук (2012), професор (2014).

Закінчила загальноосвітню школу № 32 м. Полтави. Вищу освіту здобула на історичному факультеті Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, який закінчила в 2000 року з відзнакою зі спеціальності «Педагогіка і методика середньої освіти, історія і культурологія».

У 2000-2004 рр. працювала вчителем історії в загальноосвітній школі № 29 м. Полтави. Протягом 2002-2005 років навчалася в аспірантурі на історичному факультеті (кафедра давньої та нової історії України) Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

З 2003 року працює у Полтавському університеті економіки і торгівлі (в 2001-2010 рр. - Полтавський університет споживчої кооперації України): пройшла шлях від асистента, старшого викладача, доцента, професора до завідувача кафедри.

2005 року захистила кандидатську дисертацію на тему «Церковнопарафіяльні школи Лівобережної України в системі освітньої урядової політики царської Росії (1884-1917 рр.)» за спеціальністю 07.00.01. - історія України.

У 2004-2005 н.р. - асистент кафедри історії України Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (за сумісництвом).

У 2008 р. присвоєне вчене звання доцента кафедри культурології та історії Полтавського університету споживчої кооперації України.

У 2009-2011 рр. - докторантка кафедри історії Росії Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У 2011 році захистила докторську дисертацію на тему «Шлюбно-сімейні відносини в православній повсякденній культурі Росії XVIII ст.» за спеціальністю 07.00.02. - всесвітня історія. У 2014 році присвоєно вчене звання професора кафедри педагогіки, культурології та історії Полтавського університету економіки і торгівлі.

З 2011 р. - професор Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського (за сумісництвом).

Завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук Полтавського університету економіки і торгівлі (з 2018).

Авторка понад 250 наукових та науково-методичних праць, зокрема, 7 монографій (2 з них колективні). Серед них: «Церковнопарафіяльні школи Лівобережної України в системі освітньої політики уряду Російської імперії (1884-1917 рр.)» (2008), «Шлюбно-сімейні відносини українців у другій половині XVIII ст.» (2009), «Шлюбно-сімейні відносини в повсякденному житті мирян Російської держави XVIII ст.: у 2 ч.» (2010), «Єлизавета Милорадович (1832-1890) в українському суспільно-політичному русі (2013), «Історик Наталія Мірза-Авакянц (1888-1940?): життя і наукова спадщина» (2014), «Історик Віра Жук (1928-2008): життя, віддане науці» (2017). - Історик Віра Жук (1928-2008): життя, віддане науці.

Ірина Миколаївна - лауреат премії імені Самійла Величка (2015), відповідальний секретар Полтавської обласної організації Національної спілки краєзнавців України (з 2016), лауреат Премії Президента для молодих вчених (2017). Член Української асоціації дослідників жіночої історії (з 2012 р.), Харківського історико-філологічного товариства (з 2014 р.), громадських організацій «Всеукраїнська асамблея болгар України (з 2014 р.), «Слов'янський клуб» (з 2008 р.) і «Клуб книголюбів» (з 2008 р.) тощо.

Укладач: Л.М. Булава

ОРЛОВ Владлен Миколайович (22.03.1986, м. Полтава) - історіограф та історик релігії, музеєзнавець, політолог, кандидат історичних наук (2014).

Закінчив спеціалізовану школу №5 м. Полтави (2002). Упродовж 2002-2007 рр. навчався на історичному факультеті ПДПУ імені В.Г. Короленка за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти. Історія»; здобув кваліфікацію вчителя історії і суспільствознавства (диплом з відзнакою). У 2007-2008 рр. - в магістратурі історичного факультету ПДПУ імені В. Г. Короленка одержав кваліфікацію викладача історії (ди-

плом з відзнакою). У 2016 р. отримав другу вищу освіту в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за спеціальністю «Політологія», здобувши кваліфікацію політолога, викладача соціально-гуманітарних дисциплін.

Старший лаборант кафедри історії України (02.2008 – 08.2010). З 09.2010 р. переведений на посаду асистента; з 11.2010 по 10.2013 рр. – аспірант цієї ж кафедри; одночасно з 11.2010 по 05.2012 рр. – асистент кафедри історії України за сумісництвом (проводив семінарські заняття з «Історичного краєзнавства, архівознавства та музеєзнавства», «Історіографії історії України», «Історії України»).

У 2014 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Нові релігійні течії: історіографія 1960-х рр. – початку ХХІ ст.» за спеціальністю 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни.

З 02.2014 по 02.2015 рр. – старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Полтавського інституту економіки і права ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» (викладав навчальні курси: «Релігієзнавство», «Релігієзнавство. Етика і естетика. Логіка»). Науковий співробітник науково-дослідного сектору науково-освітньої роботи Полтавського музею авіації і космонавтики, – відділу Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського (04.2015 – 01.2018 рр.); з 02.2018 р. – провідний науковий співробітник науково-дослідного сектору пересувних і стаціонарних виставок музею.

Сфера наукових інтересів пов'язана з генезою та географією нової релігійності, історіографією історії релігії та церкви в Україні, політологією, музеєзнавством.

Був організатором щорічного фестивалю, присвяченого всесвітньовідомому письменникові А. де Сент-Екзюпері (2015, 2016, 2017) та співорганізатором заходу з пошанування учасника Другої світової війни, льотчика-полтавця О. Васька (2015) тощо. Ініціатор заходів, виставок з історії України та Полтавщини, аерокосмічної історії, історичної біографістики.

Автор більше 100 наукових, науково-методичних та публіцистичних публікацій, зокрема двох монографій (однієї одноосібної та однієї у співавторстві). Лауреат іменної стипендії Полтавського міського голови для молодих учених вищих навчальних закладів та наукових установ м. Полтави у 2017 р.

Укладач: Л.М. Булава

ЛУГОВИЙ Роман Сергійович (20.09.1979, м. Полтава) – археолог, викладач.

У 1996 році закінчив гімназію №32 м. Полтави, а в 2001 р. – Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка за спеціальністю «історія та основи економіки». З 2001 р. – у науково-дослідного відділі археології Полтавського краєзнавчого музею. У 2004-2007 рр. – науковий співробітник науково-дослідного відділу археологічної кераміки Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному і за сумісництвом – молодший науковий співробітник Інституту керамології – Відділення Інституту народознавства НАН України. 2007 року повернувся на роботу у науково-дослідний відділ археології Полтавського краєзнавчого музею, який очолював у 2012-2018 рр.

З 1997 р. учасник археологічних експедицій по дослідженню пам'яток доби бронзи, скіфського та давньоруського часу. У 2005 році керівник археологічної експедиції Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному та Полтавського краєзнавчого музею, у 2009-2018 рр. – співкерівник Спільної археологічної експедиції Полтавського національного педагогічного університету (ПНПУ) імені В.Г.Короленка та Полтавського краєзнавчого музею. Автор/співавтор біля 50 наукових праць.

З 09.2018 року – асистент у штаті кафедри історії України ПНПУ імені В.Г.Короленка.

Укладач: О.В. Коваленко